

การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา กรณีศึกษา
นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
Moral education of students in case of Faculty of Home Economics
Technology Under Rajamangala University of Technology
Phra Nakhon

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ณิ โอวจริยาพิทักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริภรณ์ ชวเลขยางกูร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณี วิศิษฐ์วงศ์กร

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อเรื่อง : การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา กรณีศึกษานักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
 ผู้วิจัย : ดร.ณิ โอวจริยาพิทักษ์
 ศิราภรณ์ ขวเลขยางกูร
 พรรณี วิศิษฐ์วงศ์กร
 พ.ศ. : 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรม และ เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 321 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นแบบสอบถามจำนวน 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน ANOVA ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ LSD

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับดีมากทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยผลึกตัน ($\bar{x} = 3.84$) ด้านปัจจัยหล่อเลี้ยง ($\bar{x} = 4.10$) ด้านปัจจัยเหนียวรั้ง ($\bar{x} = 3.84$) และด้านปัจจัยสนับสนุน ($\bar{x} = 4.08$)

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม นักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล สามารถสรุปผลได้ คือ นักศึกษาที่มีเพศ ลักษณะการพักอาศัย และอาชีพของผู้ปกครอง ต่างกัน มีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาที่เรียนระดับชั้นต่างกัน และมีผลการเรียนต่างกัน มีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : คุณธรรม/จริยธรรม/พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม

Title : Moral education of students in case of Faculty of Home Economics
Technology Under Rajamangala University of Technology Phra Nakhon
 Researcher : Darunee Owajariyapitak
 Siraporn Chavalekyangkul
 Punnee Visitwongsagorn
 Year : 2014

ABSTRACT

This research has the objectives to study about level of virtue and ethics and to compare virtue and ethics of students, Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, categorizing according to personal factors. This research is descriptive research. Sample group used in this research comprised students of Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. The sample group comprised 321 students. The research took samples by using stratified sampling. Tools used in data analyzing are questionnaires, divided into three parts, Part 1 : questions on personal background ; Part 2 : questionnaires on behavior regarding virtues and ethics of students ; part 3 composed of questionnaire regarding opinion on virtue and ethics of students including students of Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. Statistics used in data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation and in testing of hypothesis, using t-test statistics and ANOVA to analyze variance, testing difference in pair by LSD methods.

The research result found that

1. The research result found that level of behavior in virtue and ethics of students of Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, in the overview, the behavior was in very good level ($\bar{x} = 3.96$). When the criterion It is in a very good level of 4 parts. Include The behavior in virtue and ethics in the aspect of pressure factors ($\bar{x} = 3.84$). The behavior in virtue and ethics in the aspect of nourishing factors ($\bar{x} = 4.10$). The behavior in virtue and ethics in the aspect of arresting factors ($\bar{x} = 3.84$); the behavior in virtue and ethics in the aspect of supporting factors ($\bar{x} = 4.08$).

2. Comparing difference of the behavior in virtue and ethics of students, Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, categorizing according to personal factors; the result was that students having different genders, residence description and occupation of parents, did not have different behavior in virtue and ethics. Students studying in different class levels and having different study result; had different behavior in virtue and ethics with statistical significance at 0.05 level.

KEYWORDS : MORAL/ETHICS/MORAL BEHAVIOR

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัย เรื่อง การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา กรณีศึกษานักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ รองศาสตราจารย์วรัทยา ธรรมกิตติภพ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระ กุลสวัสดิ์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงสิริ วิชิรานนท์ อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ให้คำแนะนำ ตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุม และเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

ขอขอบคุณนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่สละเวลาและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

คณะผู้วิจัย

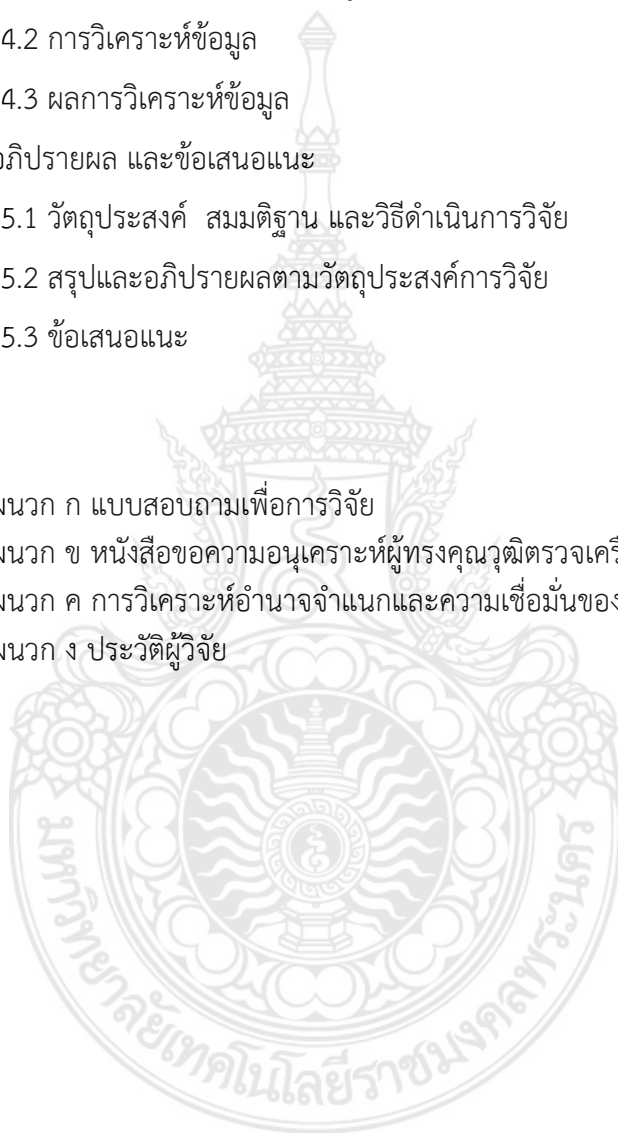

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
Abstract	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	2
1.3 สมมติฐานการวิจัย	2
1.4 ขอบเขตการวิจัย	3
1.5 ตัวแปรที่ศึกษา	3
1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.8 คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	6
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม	11
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	49
3.1 ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	49
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	50
3.3 การสร้างเครื่องมือ	51
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล	52
3.5 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	54
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล	54
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	54
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
5.1 วัตถุประสงค์ สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย	68
5.2 สรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย	69
5.3 ข้อเสนอแนะ	72
บรรณานุกรม	75
ภาคผนวก	82
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	83
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย	88
ภาคผนวก ค การวิเคราะห์อำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	
ภาคผนวก ง ประวัติผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงดัชนีบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม พฤติกรรมหลัก และกลวิธีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม	41
3.1 แสดงการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้น	50
3.2 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนในระดับพฤติกรรมที่ปฏิบัติ	51
3.3 แสดงสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามเพศ	55
4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามระดับชั้น	55
4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามผลการผลการเรียน (ระดับคะแนนเฉลี่ย สะสม)	56
4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตาม ลักษณะการพักอาศัย	56
4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตาม อาชีพของผู้ปกครอง	57
4.6 แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่าระดับพฤติกรรม คุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยผลักดัน ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ จำแนกรายข้อ	57
4.7 แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่าระดับพฤติกรรม คุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยหล่อเลี้ยง ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ จำแนกรายข้อ	59
4.8 แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่าระดับพฤติกรรม คุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยเหนี่ยวรั้ง ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ จำแนกรายข้อ	60
4.9 แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่าระดับพฤติกรรม คุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยสนับสนุน ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ จำแนกรายข้อ	61
4.10 สรุปจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมตามปัจจัย ทั้ง 4 ด้าน ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	62
4.11 แสดงการเปรียบเทียบระดับ พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามเพศ	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.12 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่างระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามระดับชั้น	63
4.13 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามระดับชั้น	63
4.14 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่างระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาจำแนกตามผลการเรียน	64
4.15 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามผลการเรียน	64
4.16 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่างระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษาจำแนกตามลักษณะการพักอาศัย	65
4.17 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่างระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง	65
4.18 แสดงการสรุปสมมติฐานผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล กับระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	66

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การส่งเสริมพัฒนาให้คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมที่พึงามในการดำรงชีวิตเป็น สิ่งจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาสังคมไทยให้มั่นคง พอเพียง และยั่งยืน ที่ผ่านมาเป็นที่น่าเสียดายว่า ความเสื่อมถอยทางคุณธรรมจริยธรรมในภาพรวมระดับประเทศมีมากขึ้น ดังปรากฏเป็นข่าวทั้งด้าน อาชญากรรม เช่น การปล้น ฆ่า ชิงทรัพย์ ข้าราชการประพฤติผิดหรือประพฤติตนไม่เป็นแบบอย่างที่ดี ของพระภิกษุสงฆ์บางรูปหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในสถาบันศาสนา เช่น ผิดศีล ฉ้อโกง หลอกหลวง เป็นต้น ซึ่งเกิดจากการขาดคุณธรรมจริยธรรม หรือข่าวปัญหาด้านการเมืองและด้านอื่นๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความบกพร่องทางด้านคุณธรรมจริยธรรมในตัวบุคคลและส่งผลต่อ การพัฒนาประเทศโดยรวม ซึ่งปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมส่งผลต่อความเสื่อมถอยทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติด้วย(ดลใจ, 2553) วิกฤตที่พบในตัวเยาวชนที่ส่งผลต่อความเสื่อมถอย ทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนนั้น พบว่ามีวิกฤตเกี่ยวกับปัญหาเยาวชน 12 ประการ คือ มี แนวโน้มระดับสติปัญญา (IQ) ต่ำลง อ่อนแอต่อสิ่งเสพติด อารมณ์ก้าวร้าวรุนแรง หมกหมุ่นเรื่องเพศ มีแนวโน้มก่ออาชญากรรม เป็นพวกวัตถุนิยมเห่อของนอก เห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ ไม่มีศาสนา ไม่มี วัฒนธรรม ไม่รู้จักดีชั่ว ชอบเลียนแบบ หาความสำเร็จ ความเด่นดัง โดยไม่เลือกวิธี เครียด ไม่มี ความสุข ไม่รักเรียน ขาดฉันทะ ชอบเล่นการพนัน สำร่วยและทำงานหนักไม่เป็น (ปราชญา, 2549 อ้างถึงใน สุคนธา, 2554) ซึ่งวิกฤตทั้งหลายเหล่านี้เป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข

ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นของเยาวชน ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นปัญหาระดับชาติที่ต้อง ได้รับการเอาใจใส่ และพัฒนา ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาอย่างชัดเจนใน “แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2552-2559” ดังที่ นพพร (มปป) ได้กล่าวถึงแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559) ไว้ว่า มีวัตถุประสงค์ให้มีการพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลัก ของการพัฒนา สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ มีการเน้นประเด็น “คุณธรรม” ในหลายข้อ คือ วัตถุประสงค์ 1 แนวนโยบายข้อ 1.2 ปลุกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมี ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นคนไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเร่งกิจการทุจริต ต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง วัตถุประสงค์ที่ 2 สร้างสังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ แนวนโยบายข้อ 2.1 ส่งเสริมการจัดการ ศึกษา อบรม และเรียนรู้ของสถาบันศาสนา และสถาบันทางสังคม ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และข้อ 2.2 ส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายภูมิปัญญา และการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม พลศึกษา กีฬา เป็นวิถีชีวิตอย่างมีคุณภาพและตลอด ชีวิต

สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันแห่งที่สองที่สมาชิกในสังคมจะได้รับการอบรมขัดเกลาต่อจาก สถาบันครอบครัว เป็นแหล่งที่ให้ความรู้ความคิด และวิชาการต่างๆ อย่างเป็นทางการ เป็นแหล่งให้

ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีความเจริญงอกงามทั้งด้านการเจริญเติบโตทางร่างกาย ความรู้ และสติปัญญา นอกจากนี้การเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมยังเป็นภาระหน้าที่เป็นสิ่งที่สถาบันการศึกษาจะต้องสร้างให้มีขึ้นแก่ผู้เรียนนอกเหนือจากการสอนในวิชาต่างๆ และยังต้องจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความงอกงามของคุณธรรมจริยธรรมด้วย ได้แก่ กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันสถาบันทางการศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนมากขึ้น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ ทักษะ การดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สถาบันการศึกษามีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เพราะเด็กสมัยใหม่มักจะใช้ชีวิตอยู่ในสถาบันการศึกษาเป็นระยะเวลายาวนาน จึงมีโอกาสน้อยที่คนคิดนิสัยใจคอของเด็ก ทำให้เด็กได้รับคุณค่า และความรู้ทั้งแบบรู้ตัวและไม่รู้ตัว สถาบันการศึกษาจึงเป็นตัวแทนทางสังคมที่ให้การอบรม ให้การศึกษาอย่างเป็นทางการมีแบบแผนและมีจุดมุ่งหมายให้ได้เรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณี ศีลธรรมจรรยา ค่านิยม ปรัชญา วัฒนธรรม รวมถึงการฝึกระเบียบ วินัย และกฎเกณฑ์ต่างๆ นอกจากนี้สถาบันการศึกษายังทำให้เด็กได้สมาคมกับคนหมู่มากเพื่อเรียนรู้ระเบียบแบบแผนของสังคม การปรับตัว รวมทั้งได้รับการถ่ายทอดความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ และเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านต่างๆ อีกทางหนึ่งด้วย (สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว, 2552)

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะของบุคลากรทางการศึกษา เห็นความสำคัญของการบ่มเพาะหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา โดยมีจุดเริ่มต้นจากการศึกษาวิจัยคุณธรรมและจริยธรรมนักศึกษา เพื่อให้รับรู้ระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาในปัจจุบัน เพื่อเป็นฐานความรู้ในการออกแบบ และสร้างกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมต่อไปในอนาคต ทั้งนี้เพื่อพัฒนานักศึกษาของคุณ และมหาวิทยาลัยให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ และสร้างคุณประโยชน์ต่อสังคมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีเพศต่างกันมีระดับคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน

1.3.2 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีระดับชั้นปีต่างกันมีระดับคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน

1.3.3 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีผลการศึกษากันมีระดับคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน

1.3.4 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีลักษณะการพักอาศัยต่างกันมีระดับคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน

1.3.5 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีอาชีพของผู้ปกครองต่างกันมีระดับคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 การวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในปีการศึกษา 2556

1.4.2 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน ตุลาคม 2556 – กันยายน 2557

1.5 ตัวแปรที่ศึกษา

1.5.1 ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประกอบด้วย

1.5.1.1 เพศ

1.5.1.2 ระดับชั้นปี

1.5.1.3 ผลการศึกษา

1.5.1.4 ลักษณะการพักอาศัย

1.5.1.5 อาชีพของผู้ปกครอง

1.5.2 ตัวแปรตาม คือ คุณธรรมจริยธรรมระดับบุคคลของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ตามแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จากการวิเคราะห์ของ ไกรยุทธ์ (2531) อ้างถึงใน ศูนย์พัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (2554) ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้านดังนี้

1.5.2.1 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน ประกอบด้วย

1) ความมีวินัย

2) ความอดทน อดกลั้น

3) ความขยันหมั่นเพียร

1.5.2.2 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง

1) ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง

2) ความรับผิดชอบ

1.5.2.3 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง ประกอบด้วย

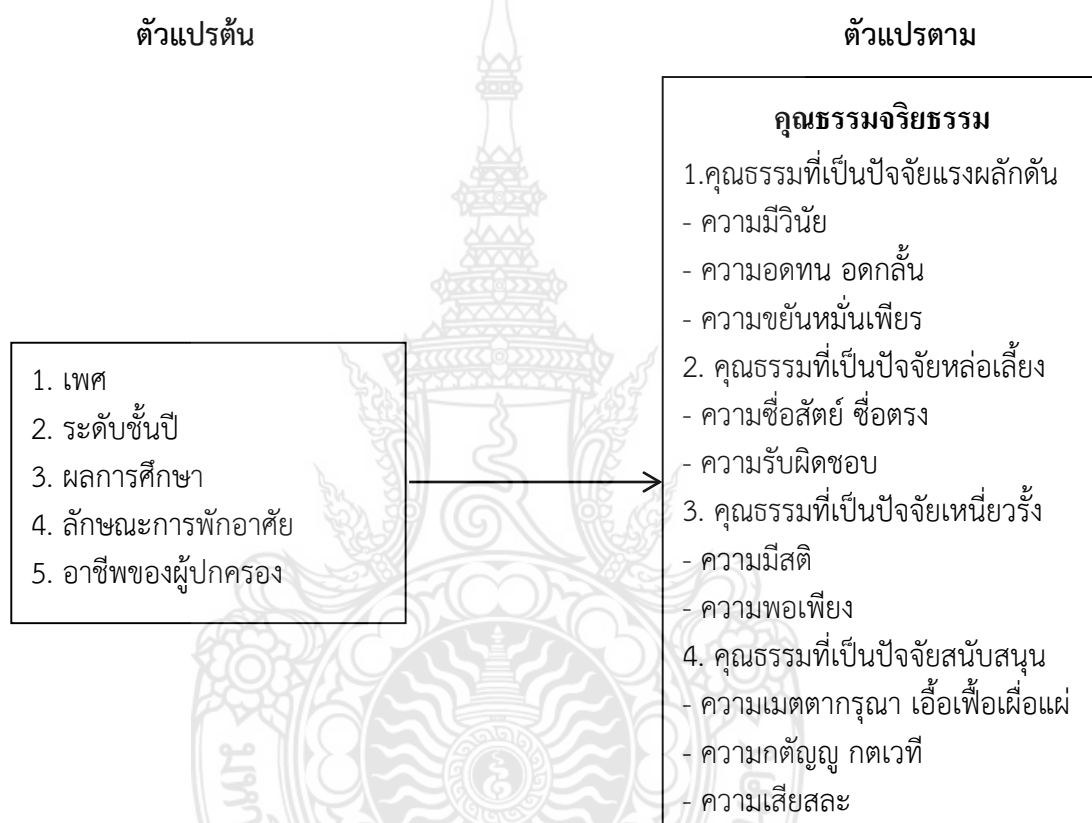
1) ความมีสติ

2) ความพอเพียง

1.5.2.4 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน

- 1) ความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- 2) ความกตัญญู กตเวที
- 3) ความเสียสละ

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ได้ทราบถึงระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

1.7.2 ได้ทราบถึงความแตกต่างของระดับคุณธรรมจริยธรรมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

1.7.3 นำผลวิจัยไปขยายผลในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

1.8 คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย

1.8.1 นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ทุกสาขา และทุกระดับชั้น

1.8.2 เพศ หมายถึง เพศของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้แก่ เพศชาย หรือ เพศหญิง

1.8.3 ระดับชั้น หมายถึง ระดับชั้นที่นักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2556

1.8.4 ผลการเรียน หมายถึง ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

1.8.5 ลักษณะการพักอาศัย หมายถึง ลักษณะการพักอาศัยของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในปัจจุบัน ได้แก่ อาศัยอยู่กับครอบครัว อาศัยอยู่หอพัก อาศัยอยู่กับญาติ หรือลักษณะการพักอาศัยแบบอื่นๆ

1.8.6 อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง อาชีพของผู้ปกครองของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เช่น ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง เกษตรกร เป็นต้น

1.8.7 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยผลักดัน หมายถึง คุณธรรมที่ทำหน้าที่เป็นแรงผลักดันภายในให้คนเกิดความเพียรพยายามทำในสิ่งที่มุ่งหมายไว้ให้สำเร็จ ซึ่งประกอบไปด้วยคุณธรรม 3 ประการ ได้แก่ 1) ความมีวินัย 2) ความอดทนอดกลั้น และ 3) ความขยันหมั่นเพียร ซึ่งเปรียบเหมือนการสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งให้กับบุคคล หรือหากเปรียบเป็นต้นไม้ก็เหมือนการช่วยให้ต้นไม้มีรากแก้วที่แข็งแรงนั่นเอง

1.8.8 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง หมายถึง คุณธรรมที่ทำหน้าที่หล่อเลี้ยงหรือสร้างแรงผลักดันให้เกิดคุณธรรมชุดแรก ได้แก่ 1) ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง และ 2) ความรับผิดชอบ การปลูกฝังคุณธรรมชุดนี้กระทำได้โดยการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ผ่านการดำเนินชีวิตในวิถีประจำวัน หรือการกระทำให้อุเป็นตัวอย่าง

1.8.9 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง หมายถึง คุณธรรมที่เป็นสิ่งยึด หรือ เหนี่ยวรั้งไม่ให้บุคคลกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ผิดหลักคุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ 1) ความมีสติ และ 2) ความพอเพียง

1.8.10 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน หมายถึง คุณธรรมที่จะสนับสนุนให้บุคคลได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยมุ่งหวังผลเพื่อประโยชน์ส่วนรวม อันเป็นคุณธรรมที่ส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม การเคารพและให้ความสำคัญต่อชีวิต ต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ 1) ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 2) ความกตัญญูกตเวทิตะ และ 3) ความเสียสละ

บทที่ 2

เอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา กรณีศึกษานักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

2.1 แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

นักศึกษา หรือเยาวชน ถือเป็นหัวใจสำคัญของประเทศที่จะเติบโตสู่การเป็นบุคลากร ในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนทั้งเศรษฐกิจ สังคมไปสู่ความทัดเทียมกับนานาประเทศ สถาบันการศึกษาจึงต้องเพาะบ่มความรู้ ความสามารถ ทักษะความชำนาญ ประสบการณ์ ต่างๆเพื่อให้นักศึกษานำความรู้นั้นไปประกอบอาชีพ ซึ่งนอกเหนือจากความรู้ ประสบการณ์ ที่สถานศึกษาจะต้องเพาะบ่มแล้ว สิ่งหนึ่งที่ถือเป็นสิ่งสำคัญทัดเทียมกับความรู้ที่นักศึกษาจะได้รับในสถานศึกษา คือ ความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญในการดำเนินชีวิตทั้งในครอบครัว สถานศึกษา สังคม ดังที่นพพร (มปป) ได้กล่าวถึง คุณธรรมกับการศึกษาไว้ว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญของชาติและสังคม ชาติไหนประเทศไหนมีการจัดการศึกษาที่ดี ประชาชนได้รับการศึกษาย่อมทำให้ประเทศมีความเจริญรุ่งเรืองตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาที่ดี มิใช่ทำให้คนมีความรู้ ความสามารถทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังต้องปลูกฝังให้คนในประเทศมีคุณธรรมควบคู่ไปด้วย จึงจะทำให้ประเทศและสังคมมีความสุขอย่างแท้จริง สถาบันการศึกษาจึงเป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อการสร้างเสริมและปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้กับเยาวชน

2.1.1 แผนการศึกษาชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 – 2559)

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 – 2559) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) เป็นแผนระยะยาวภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เน้นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยึดทางสายกลางบนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลกเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยยึด “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา มีวัตถุประสงค์และแนวนโยบายดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 พัฒนาคอนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา มีแนวนโยบาย

- 1) พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกระดับและประเภทการศึกษา
- 2) ปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรังเกียจการทุจริตต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง

3) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนทุกคน ตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตได้มีโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ยากจน อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล ทุรกันดาร

4) ผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขัน และร่วมมือกับนานาชาติ

5) พัฒนามาตรฐานและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งระบบ ประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก

6) ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน มีคุณธรรมและคุณภาพชีวิตที่ดี

วัตถุประสงค์ที่ 2 สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีแนวนโยบาย

1) ส่งเสริมการจัดการศึกษา อบรม และเรียนรู้ของสถาบันศาสนา และสถาบันทางสังคม ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

2) ส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายภูมิปัญญา และการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม พลศึกษา กีฬา เป็นวิถีชีวิตอย่างมีคุณภาพและตลอดชีวิต

3) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้และสร้างกลไกการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

วัตถุประสงค์ที่ 3 พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีแนวนโยบาย

1) พัฒนาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยเร่งรัดกระจายอำนาจการบริหารและการศึกษาไปสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา

4) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ และการลงทุนเพื่อการศึกษา ตลอดจนบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

5) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา พัฒนาความเป็นสากลของการศึกษาเพื่อรองรับการเป็น ประชาคมอาเซียน และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ขณะเดียวกันสามารถอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน

นพพร (มปป) ได้กล่าวถึงแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559) ไว้ว่ามีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา สร้าง

สังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีการเน้นประเด็น “คุณธรรม จริยธรรม” ดังนี้

วัตถุประสงค์ 1 แนวนโยบายข้อ 2 “ปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นคนไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรังเกียจการทุจริตต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง”

วัตถุประสงค์ที่ 2 สร้างสังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ แนวนโยบายข้อ 1 “ส่งเสริมการจัดการศึกษา อบรม และเรียนรู้ของสถาบันศาสนา และสถาบันทางสังคม ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย” และข้อ 2 “ส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายภูมิปัญญา และการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม พลศึกษา กีฬา เป็นวิถีชีวิตอย่างมีคุณภาพและตลอดชีวิต”

นอกจากนั้น “เป้าหมายเชิงคุณภาพ” เมื่อสิ้นสุดแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ในปี 2559 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนใน 2 ข้อ คือ

ข้อที่ 1 คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข มีความรู้เชิงวิชาการและสมรรถนะทางวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้ และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสุข มีสุขภาพทั้งกายและใจที่สมบูรณ์ สามารถประกอบอาชีพ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เพื่อเป้าหมายและฐานหลักของการพัฒนาประเทศ

ข้อที่ 2 สังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทรัพยากรทางปัญญาเพื่อการเรียนรู้ นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ อย่างยั่งยืน มีสุข ภาวะ ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเอื้ออาทร ประชาชนทุกคนมีโอกาส ได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) มีจุดเน้นในการสร้างคนและสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ต้องการปลูกฝังให้คน เป็นคนดี และคนเก่ง มิใช่เป็นเพียง “คนเก่ง” เพียงอย่างเดียว

2.1.2 กรอบมาตรฐานระดับคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ((Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF : HEd) ระดับที่ 2 ปริญญาตรี อย่างน้อยต้องมีมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้าน อย่างน้อยต้องเป็นดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

2.1.2.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรมสามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพโดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก เป็นต้น

2.1.2.2 ด้านความรู้ มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ตระหนัก รู้หลักการ และทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชา และตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่

เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ ส่วนหลักสูตรวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติ จะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์

2.1.2.3 ด้านทักษะทางปัญญา สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิดและหลักฐานใหม่ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่นๆด้วยตนเอง สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากการตัดสินใจ สามารถใช้ทักษะและความเข้าใจอันถ่องแท้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพ สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ นักศึกษาสามารถใช้วิธีการปฏิบัติงานประจำและหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

2.1.2.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม รับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาตนเองและอาชีพ

2.1.2.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา สามารถเลือกและประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผลแปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่าเสมอ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการพูด การเขียน สามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันได้

2.1.3 คุณสมบัติบัณฑิตที่พึงประสงค์

นอกจากการกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ระดับที่ 2 ปริญาตรี สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ยังได้ระบุ คุณสมบัติบัณฑิตที่พึงประสงค์ สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับที่ ๒ ปริญาตรี โดยทั่วไปไว้ใน ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2552 ไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

2.1.3.1 ความรู้ความสามารถ โดยทั่วไปจะมีความรู้ความสามารถอย่างน้อยต่อไปนี้

1) ความรู้ที่ครอบคลุม สอดคล้อง และเป็นระบบในสาขา/สาขาวิชาที่ศึกษา

ตลอด

ถึงความเข้าใจในทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้อง

2) ความสามารถที่จะตรวจสอบปัญหาที่ซับซ้อนและพัฒนาแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์จากความเข้าใจที่ลึกซึ้งของตนเองและความรู้จากสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยคำแนะนำแต่เพียงเล็กน้อย

3) ความสามารถในการค้นหา การใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ และแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ตลอดจนการเลือกใช้กลไกที่เหมาะสมในการสื่อสารผลการวิเคราะห์ต่อผู้รับข้อมูลข่าวสารกลุ่มต่างๆ

4) ในกรณีของหลักสูตรวิชาชีพ สิ่งสำคัญคือ ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพในวิชาชีพนั้นๆ

5) ในกรณีของหลักสูตรวิชาการที่ไม่มุ่งเน้นการปฏิบัติในวิชาชีพ สิ่งสำคัญคือ ความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในผลงานวิจัยต่างๆ ในสาขา/สาขาวิชานั้น ความสามารถในการแปลความหมาย การวิเคราะห์ และประเมินความสำคัญของการวิจัยในการขยายองค์ความรู้ในสาขา/สาขาวิชา

2.1.3.2 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีดังนี้

1) มีความคิดริเริ่มในการแก้ไขปัญหา และข้อโต้แย้งทั้งในสถานการณ์ส่วนบุคคลและของกลุ่ม โดยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการแสวงหาทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมไปปฏิบัติได้

2) สามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและระเบียบวิธีการศึกษาค้นคว้าในสาขาวิชาของตนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและข้อโต้แย้งในสถานการณ์อื่นๆ

3) สามารถพิจารณาแสวงหาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาทางวิชาการหรือวิชาชีพ โดยยอมรับข้อจำกัดของธรรมชาติของความรู้ในสาขาวิชาของตน

4) มีส่วนร่วมในการติดตามพัฒนาการในศาสตร์ของตนให้ทันสมัย และเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจของตนอยู่เสมอ

5) มีจริยธรรมและความรับผิดชอบสูงทั้งในบริบททางวิชาการ ในวิชาชีพและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

สำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนานักศึกษาและบัณฑิตให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ไว้ดังนี้ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กองนโยบายและแผน, 2556)

1) เตรียมความพร้อมนักศึกษาสู่โลกอาชีพ

2) พัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ

3) ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อการสร้างบัณฑิตให้เป็นคนอย่างสมบูรณ์

4) ส่งเสริมสุขภาวะที่ดีให้นักศึกษา

5) แลกเปลี่ยนนักศึกษาระดับนานาชาติ

6) ทำความร่วมมือกับสถานศึกษาและสถานประกอบการทั้งในและ

ต่างประเทศ

7) จัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างและซ่อมเสริมฐานความรู้ให้นักศึกษา

8) จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่าและชุมชนสัมพันธ์ระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัย

จากกลยุทธ์การพัฒนานักศึกษาและบัณฑิตให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า ได้ให้ความสำคัญด้านจริยธรรมคุณธรรม ดังปรากฏในกลยุทธ์ในการพัฒนานักศึกษาและบัณฑิตให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ข้อที่ 3 ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อการสร้างบัณฑิตให้เป็นคนอย่างสมบูรณ์

2.1.4 พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

การดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา และเสริมสร้างให้นักศึกษามีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ ตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 2.8 ระดับความสำเร็จของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ที่จัดให้กับนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมเป็นไปตามกลยุทธ์ที่ได้กำหนด มหาวิทยาลัยจึงมี ประกาศมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เรื่อง การกำหนดพฤติกรรมด้านคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, 2556)

2.1.4.1 มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

2.1.4.2 มีวินัยในตนเอง และเคารพกฎระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และ

สังคม

2.1.4.3 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละ และมีจิตสาธารณะ ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2.1.4.4 มีความซื่อสัตย์ สุจริตและมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

2.1.4.5 มีความกตัญญูกตเวที

2.1.4.6 มีความสามัคคีในหมู่คณะ

2.2 หลักการ แนวคิด และทฤษฎี คุณธรรมจริยธรรม

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม เช่น ละเลยต่อขนบธรรมเนียมในสังคมไทยที่ปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง การยึดค่านิยมทางวัตถุ จนละเลยต่อคุณธรรม จริยธรรม ความดีงามที่พึงยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ทำให้ในปัจจุบันสังคมได้เรียกร้องถึงคุณธรรมและจริยธรรมในทุกกลุ่มของสังคม เช่น กลุ่มวิชาชีพแพทย์ กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มนักธุรกิจ โดยเฉพาะ กลุ่มเยาวชนไทยซึ่งถือได้ว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศและสังคม

2.2.1 ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

ความหมายของคุณธรรม ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

สมผิว (2536) อ่างถึงใน รัตนากร, นันทกา และ รุ่งฤดี (2551) ให้ความหมายว่าคุณธรรมคือ การกระทำความดี เป็นสิ่งที่ทำไปแล้วตนเองไม่เดือนร้อน ผู้อื่นไม่เดือนร้อนเป็นประโยชน์ทั้งสองฝ่าย และสิ่งที่ทำไปเป็นประโยชน์แก่อุทิศด้วยประการทั้งปวง

เกียรติศักดิ์ (2542) อ่างถึงใน ธนิษภูษัย นาคะสุวรรณ (2543) ให้ความหมายว่าคุณธรรม คือ ความเป็นจริงที่มีคุณต่อความสำเร็จในชีวิตด้วยการอยู่กับสารประโยชน์ตามระดับที่พึงมีและเสริมสร้างสาระประโยชน์นั้นให้จงกาม

พิภพ (2546) ให้ความหมายว่า คุณธรรม คือ ธรรมะที่อยู่ในจิตสำนึกหรืออุปนิสัยของบุคคล เป็นคุณความดีที่บริสุทธิ์ภายในตัวตนผู้มีจิตใจที่บริสุทธิ์ในการรับรู้ ในการคิด ในการทำงาน ใน

การพูด ในการประกอบอาชีพ มีธรรมะเป็นหลักยึดของจิตใจ มีจิตใจที่ซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นเมตตาธรรมเป็นสรณะและอุดมคติ

สุภาพร (2549) ให้ความหมายว่า คุณธรรม คือ สภาพคุณงามความดีทางความคิดและจิตใจ

เนตร์พัฒนา (2551) อ้างถึงใน พรชัย (2555) ให้ความหมายว่า คุณธรรม คือ ความดีงามที่อยู่ในจิตใจบุคคล เช่น ความเมตตา กรุณา ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความโอปปาติกะ มีน้ำใจ ความละเอียดต่อความชั่ว ความกล้าหาญที่จะทำความดี

มัลลิกา และคณะ. (มปป.) ให้ความหมายว่า คุณธรรม คือ หลักพื้นฐานประจำใจที่ช่วยยกระดับมาตรฐานดำเนินชีวิต เป็นการประพฤติปฏิบัติภายในกรอบของคุณงามความดี มีสติสัมปชัญญะ มีความรับผิดชอบชั่วดี

นฤมล (มปป) ให้ความหมายว่า คุณธรรม คือ หลักของความดีงามและความถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางจริยธรรมศาสนาและทางวัฒนธรรม ซึ่งบุคคลยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อความสุภาพความสำเร็จของตนเองและสังคม

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึงคุณงามความดีที่บริสุทธิ์ ในการคิด ในการกระทำที่เป็นหลักพื้นฐานประจำใจในการประพฤติปฏิบัติเพื่อความสุภาพทั้งของตนเองและสังคม

ความหมายของจริยธรรม ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

พรนพ (2545) ให้ความหมายว่า จริยธรรม คือมาตรฐาน คุณค่าแห่งความดีงามของการกระทำหนึ่งๆ และ/หรือพฤติกรรมโดยรวม

สุภาพร (2549) ให้ความหมายว่า จริยธรรม คือหลักหรือแนวทางความประพฤติที่ดีงามเพื่อประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคม

สมคิด (2551) ให้ความหมายว่า จริยธรรม คือ หลักหรือข้อควรประพฤติ ปฏิบัติที่ถูกต้องดีงามตามหลักคุณธรรมตลอดจนการมีปัญญาไตร่ตรองด้วยเหตุผลว่าอะไรดีควรประพฤติ อะไรไม่ดีไม่ควรประพฤติ

เนตร์พัฒนา (2551) อ้างถึงใน พรชัย (2555) ให้ความหมายว่า จริยธรรม คือ กฎเกณฑ์ความประพฤติของมนุษย์ มีมโนธรรม รู้จักไตร่ตรองแยกแยะความดี ความชั่ว ถูก ผิด เป็นการควบคุมตนเอง ควบคุมกันเองในกลุ่ม

จินตนา (2551) อ้างถึงใน พรชัย (2555) ให้ความหมายว่า จริยธรรม คือ ข้อประพฤติปฏิบัติ หรือหลักความประพฤติปฏิบัติที่ดีดีงาม ที่เหมาะสม ที่มีคุณธรรมและถูกต้องตามศีลธรรม

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง มาตรฐาน หลักปฏิบัติที่ดีดีงามถูกต้องเหมาะสม

จากความหมาย ของ คุณธรรม และจริยธรรม จะเห็นว่า คุณธรรม และจริยธรรมเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน และใช้คู่กัน ดังที่ สมพร (2542) อ้างถึงใน นฤมล (มปป.) กล่าวว่า คุณธรรมจริยธรรมเป็นของคู่กันและใช้ประกอบกัน คุณธรรมเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดจริยธรรม จริยธรรมเป็นผลของการมีคุณธรรม เช่น ผู้ใดมีคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ผู้นั้นจะมีจริยธรรม คือ

ไม่ลักทรัพย์ ไม่ทุจริต เป็นต้น จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ใช้ คำว่า คุณธรรมจริยธรรม ควบคู่กันไปด้วยโดยสรุปความหมายของคุณธรรมจริยธรรมคือ แนวปฏิบัติ หรือ คุณงามความดี ของคนในสังคม ซึ่งบุคคลควรยึดถือในการดำรงชีวิต และการทำตนเพื่อให้เกิดประโยชน์ และมีความสุขต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

2.2.2 พฤติกรรมมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม

คุณธรรมจริยธรรมของบุคคลเกิดขึ้นจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและสังคม ซึ่งแต่ละบุคคลมีการพัฒนาจริยธรรมที่แตกต่างกัน พิภพ (2546) และสุภาพร (2549) ได้แบ่งพฤติกรรมมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม ไว้ 4 ลักษณะดังนี้

2.2.2.1 ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับปทัศสถาน (Norm) ของสังคม คือ กฎ ระเบียบ ข้อห้าม ข้อปฏิบัติ ประเพณี วัฒนธรรมของสังคมในฐานะที่เป็นสมาชิกผู้หนึ่ง เป็นความรู้ที่ได้รับการอบรมสั่งสอนสืบทอดกันมาในสังคมว่าสิ่งใดควรทำเพื่อให้เป็นที่ยกย่องสรรเสริญ และสิ่งใดไม่ควรทำเพราะเป็นสิ่งไม่ดีไม่เหมาะสมก่อให้เกิดอันตรายหรือความเดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น เช่น การพูดความจริงเป็นสิ่งดี ในขณะที่การพูดปดเป็นสิ่งไม่ควรทำ แต่ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมนั้นยังขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย

2.2.2.2 เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลให้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกที่จะประพฤติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์นั้น เหตุผลดังกล่าวช่วยให้ทราบถึงเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคลส่วนใหญ่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุผล และสถานการณ์เป็นสำคัญ เป็นเหตุผลที่ผู้กระทำใช้อธิบายถึงสิ่งที่เขาทำว่ามีอะไรเป็นเหตุจูงใจให้เขาทำสิ่งนั้นๆ ลงไป เหตุผลของการกระทำที่สอดคล้องเป็นที่ยอมรับของสังคมย่อมทำให้พฤติกรรมเป็นที่ยอมรับไปด้วย แต่บางครั้งเหตุผลส่วนตัวอาจขัดแย้งกับความรู้สึกของคนส่วนใหญ่ได้ การให้เหตุผลจึงขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และจังหวะเวลาด้วย เช่น การทำแท้งมักจะไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมส่วนใหญ่ แต่การทำแท้งเพื่อรักษาชีวิตของมารดาหรือการทำแท้งในกรณีถูกข่มขืนอาจเป็นที่ยอมรับได้

2.2.2.3 ทศนคติเชิงจริยธรรม หรือเจตคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆ ว่าเป็นพฤติกรรมที่สมควรปฏิบัติหรือไม่สมควรปฏิบัติ ซึ่งส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้นๆ เช่น คนในสังคมส่วนใหญ่มักจะมีทศนคติที่ดีต่อการปราบปรามยาเสพติดด้วยวิธีการเด็ดขาดเพราะเห็นว่าเป็นสิ่งเลวร้ายทำลายสังคม แต่บางคนอาจจะไม่เห็นด้วยเพราะคิดว่าจะต้องใช้กระบวนการยุติธรรมในการตัดสินโดยครบถ้วนเสียก่อน ดังนั้น กล่าวได้ว่าทศนคติเชิงจริยธรรมจะรวมความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้นเข้าด้วยกัน

2.2.2.4 พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือประพฤติในสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมเห็นว่าถูกต้อง นิยมชมชอบหรือยอมรับ เช่น การทำบุญ การทำงานอย่างซื่อสัตย์ การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละ การให้ทาน การไม่เอาเปรียบผู้อื่น และงดเว้นหรือต่อต้านไม่ประพฤติในสิ่งที่สังคมเห็นว่าผิดหรือสังคมไม่ยอมรับ เช่น ต่อต้านการเสพ และการค้ายาเสพติด การคอร์รัปชั่น เป็นต้น

2.2.3 องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรม

ดวงเดือน (2542) อ้างถึงใน ศศิวิมล (2555) ได้จำแนกองค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรมเป็น 3 องค์ประกอบใหญ่ๆ ดังนี้

2.2.3.1 องค์ประกอบทางด้านพุทธรปัญญาหรือด้านความคิด (Cognitive Component) หมายถึง ส่วนที่เก็บสะสมความรู้ ความเชื่อต่างๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรม และเป็นส่วนที่จะประเมินหรือตัดสินว่าพฤติกรรมดี ถูก ควรทำ และพฤติกรรมใดไม่ดี ผิด ไม่ควรทำ ได้แก่ ความคิดทางจริยธรรม (Moral Thought) ค่านิยมทางจริยธรรม (Moral Value) ความเชื่อทางจริยธรรม (Moral Belief) ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม (Moral Cognitive) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral Reasoning) และการตัดสินใจทางจริยธรรม (Moral Judgement)

2.2.3.2 องค์ประกอบทางอารมณ์ ความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ความรู้สึกหรือปฏิกิริยาที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมว่า มีความพอใจหรือไม่พอใจ ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เคยปฏิบัติมาจากการพร่ำสอนของพ่อแม่ ได้แก่ เจตคติทางจริยธรรม (Moral Attitude) ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral Feeling) และปฏิกิริยาทางจริยธรรม (Moral Reaction)

2.2.3.3 องค์ประกอบทางพฤติกรรมทางจริยธรรม (Behavioral Component) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่บุคคลแสดงออก ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นพฤติกรรมที่สามารถตัดสินได้ว่าดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด สมควรหรือไม่สมควร ได้แก่ ความประพฤติทางจริยธรรม (Moral Conduct) การกระทำทางจริยธรรม (Moral Act) และพฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior)

นอกจากนี้ ประภาศรี (2535) อ้างถึงใน ดวงพร (2548) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรม ไว้ดังนี้

1) ระเบียบวินัย (discipline) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง สังคมที่ขาดกฎเกณฑ์ ทุกคนสามารถทำทุกอย่างได้ตามอำเภอใจ ย่อมเดือดร้อนระส่ำระสาย ขาดผู้นำผู้ตาม ขาดระบบที่กระชับความเข้าใจเป็นแบบแผนให้ยึดถือปฏิบัติ การหย่อนระเบียบวินัยทำให้เกิดการละเมิดสิทธิ และหน้าที่ตามบทบาทของแต่ละบุคคลชาติใดไร้ระเบียบวินัยย่อมยากที่จะพัฒนาไปได้ทัดเทียมชาติอื่น บุคคลจึงควรปฏิบัติตามจารีตประเพณีของสังคม

2) สังคม (society) เป็นการรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมอย่างมีระเบียบแบบแผนก่อให้เกิดขนบธรรมเนียมที่ดีงาม มีวัฒนธรรมอันแสดงถึงความมีระเบียบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน

3) อิสระเสรี (autonomy) ความมีสำนึกในมโนธรรมที่พัฒนาเป็นลำดับ ก่อให้เกิดความอิสระ สามารถดำรงชีวิตตามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาและประสบการณ์ในชีวิต มีความสุขในระเบียบวินัย และสังคมของตน เป็นค่านิยมสูงสุดที่คนได้รับการขัดเกลาแล้วสามารถบำเพ็ญตนตามเสรีภาพเฉพาะตนได้อย่างอิสระ สามารถปกครองตนเองและชักนำตนเอง ให้อยู่ในทำนองครองธรรม

2.2.4 โครงสร้างคุณลักษณะของจริยธรรม

กรมการฝึกหัดครู หน่วยศึกษานิเทศน์ (2525) อ้างถึงใน ประกาศ (2550) กล่าวถึง โครงสร้างของจริยธรรมที่ปรากฏในหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา ของกระทรวงศึกษาธิการ มีโครงสร้างของคุณลักษณะจริยธรรมดังต่อไปนี้

2.2.4.1 ความรับผิดชอบ หมายถึง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ด้วยความเพียร ความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

2.2.4.2 ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น รวมไปถึงสังคม ประเทศชาติ

2.4.2.3 ความมีเหตุผล หมายถึง ความสามารถในการใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรองพิสูจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และความยึดมั่นของตนเองที่มีอยู่เดิมซึ่งอาจผิดได้ ไม่เป็นคนหุนหาเชื่อง่าย รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ และรู้จักกาลเทศะ

2.4.2.4 ความกตัญญูกตเวที หมายถึง กตัญญูความรู้สำนึกในอุปการคุณ หรือบุญคุณ หรือสิ่งอื่นที่มีต่อเรา กตเวที หมายถึง การแสดงออกและการตอบแทนบุญคุณ กตัญญูกตเวที หมายถึง ความรู้บุญคุณและตอบแทนคุณต่อคนอื่นและสิ่งอื่นที่มีบุญคุณ ได้แก่ บุพการี ครู อาจารย์ โรงเรียน ประเทศชาติ ศาสนา

2.4.2.5 การรักษาระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้อง และเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม

2.4.2.6 ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่คนที่ควรให้ ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทิ้งอารมณ์ร้ายในตัวเองด้วย

2.4.2.7 ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกัน กระทำกิจการได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ปรับตนเองเข้ากับผู้อื่นได้ดี รับผิดชอบ รักหมู่คณะ

2.4.2.8 การประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งทั้งหลายอย่างพอเหมาะพอควร ให้ได้ประโยชน์มากที่สุด รู้จักระมัดระวัง ไม่ให้มีส่วนเกินเหลือทิ้ง รู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบ และขอบเขต ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย

2.4.2.9 ความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรงสอดคล้องกับความจริงไม่มีความลำเอียง

2.4.2.10 ความอดุสาหะ หมายถึง ความพยายามอย่างเข้มแข็งเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการงาน ขยัน อดทน ไม่ท้อถอย กระตือรือร้น หนักแน่น ไม่หวั่นไหวง่าย และไม่ยอมแพ้

2.4.2.11 ความเมตตา กรุณา หมายถึง เมตตา คือความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข กรุณา คือ ความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

2.2.5 จริยธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

การดำเนินชีวิตของมนุษย์ย่อมพบเจออุปสรรค ซึ่งหากไร้สติ หรือขาดซึ่งคุณธรรม จริยธรรมที่ยึดถือหลักปฏิบัติเป็นบรรทัดฐาน อาจนำมาสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาด ผิดศีลธรรม จนนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติได้ เด็ก และเยาวชนคือบุคลากรที่ทรงคุณค่าของชาติในอนาคต การบ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อเป็นหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยกรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (2553) ได้ให้แนวทาง จริยธรรมที่เด็กและเยาวชนพึงยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ ไว้ดังนี้

2.2.5.1 จริยธรรมว่าด้วยความกตัญญู กตัญญู หมายถึง รู้ซึ่งถึงอุปการคุณที่ผู้อื่นทำไว้แก่เรา ว่าใครบ้างที่มีบุญคุณต่อเราอย่างไร เช่น พ่อแม่ มีอุปการคุณแก่เราโดยให้กำเนิดเรามา เลี้ยงดูเรา ฯลฯ ครูอาจารย์มีอุปการคุณในการสอนให้มีความรู้ แนะนำในสิ่งที่ดี ตักเตือนว่ากล่าว ในสิ่งที่เราทำผิด เป็นต้น ความหมายของกตัญญูนั้น นอกจากจะหมายถึงการรู้บุญคุณที่บุคคลใด บุคคลหนึ่งมีต่อเราแล้ว ยังรวมถึงการรู้จักของสัตว์ สถานที่และสิ่งของต่างๆ ด้วย เช่น การรู้ว่าสุนัขมีคุณต่อเราโดยให้ความเพลิดเพลิน และช่วยรักษาของยามค่าคืน ฯลฯ โรงเรียนมีคุณต่อเราโดยเป็นสถานที่ให้ความอบอุ่น ป้องกันแสงแดด ความร้อน เป็นที่พักอาศัยอยู่ เป็นต้น

คุณธรรมข้อหนึ่งซึ่งปกติจะใช้คู่กับความกตัญญูก็คือกตเวที ซึ่งหมายถึงการทำอุปการคุณที่ผู้อื่นทำไว้แก่เราให้ปรากฏด้วยวิธีต่างๆ เช่น ปฏิบัติตามคำสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ การยกย่องเชิดชูท่านในหมู่ชน เป็นต้น และรวมถึงการตอบแทนบุญคุณที่บุคคล สัตว์ หรือสถานที่ สิ่งของเหล่านั้นมีต่อเรา เช่น การตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ด้วยการปฏิบัติตามคำสอน การเลี้ยงดูท่าน การตอบแทนบุญคุณของโรงเรียนด้วยการรักษาความสะอาด การไม่ทำลายสิ่งของในโรงเรียนและปฏิบัติตามในทางที่ถูกต้อง เพื่อรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน เป็นต้น

2.2.5.2 จริยธรรมว่าด้วยความมีระเบียบวินัย ระเบียบวินัย คือ ข้อกำหนด กฎหมาย กฎเกณฑ์ กติกา ข้อบังคับที่มีไว้เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของคนในสังคม เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข เรียบร้อย ผู้ที่อยู่รวมกันเป็นหมู่คณะตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ไว้สำหรับปฏิบัติต่อกัน ผู้มีระเบียบวินัยย่อมเป็นที่ต้องการของหมู่คณะและสังคมทั่วไป หมู่คณะหรือสังคมที่มีระเบียบวินัยย่อมมีความเรียบร้อยสงบสุข ความมีระเบียบวินัยสามารถสร้างขึ้นในตัวเองได้โดยปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่มีอยู่ของสถานที่หรือสถาบันที่ตนเกี่ยวข้อง ตั้งแต่หน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม คือ ครอบครัว ไปจนถึงสังคมขนาดใหญ่ ได้แก่ ประเทศชาติ เช่น การปฏิบัติตามระเบียบกติกาสังคมของ ครอบครัว ของหมู่บ้าน ของโรงเรียน ตลอดจนจนของประเทศ

ระเบียบปฏิบัติในครอบครัว เช่น การเคารพนับถือกันตามลำดับอายุ ซึ่งอาจต่างกันไปตามแต่ละครอบครัวจะกำหนดขึ้น

ระเบียบปฏิบัติในโรงเรียน เช่น การแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน เป็นต้น

ระเบียบปฏิบัติสังคม เช่น การปฏิบัติตามกฎจราจร ได้แก่ การข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือสะพานลอย การขับรถในช่องทางที่กำหนดให้ เป็นต้น การปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง เช่น การไม่ทิ้งขยะมูลฝอยในที่สาธารณะ การไม่ทำลายของสาธารณะ ไปจนถึงการไม่ก่อให้เกิดสังคมเกิดความวุ่นวาย เป็นต้น

ระเบียบวินัยเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งของสังคม เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้สังคมเกิดความสงบสุข เป็นระเบียบเรียบร้อย สังคมใดขาดระเบียบวินัยสังคมนั้นจะมีแต่ความสับสนวุ่นวายไม่มีที่สิ้นสุด

2.2.5.3 จริยธรรมว่าด้วยความสามัคคี ความสามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกัน หมายถึง การร่วมมือ ร่วมแรง และร่วมใจกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุให้กิจกรรมนั้นจะสำเร็จได้ด้วยดีและเร็วพลัน เปรียบดังกำมือของคนเราที่รวมพลังของนิ้วต่างๆ เข้าด้วยกันแล้วจะทำให้เกิดพลังที่เข้มแข็ง จับอะไรได้อย่างมั่นคง อย่างที่พูดกันว่า “จับให้มั่น คั้นให้ตาย” ความสามัคคี คือ การรวมพลังกันทั้งทางกายและใจในการประกอบกิจกรรมต่างๆ เช่น การประชุม การทำงาน เป็นต้น เมื่อต่างคนต่างมีน้ำใจเข้าร่วมแรงกันอย่างแข็งขัน กิจกรรมทุกอย่างก็จะถึงความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรือง ปราศจากความเสื่อม ดังนั้น การแสดงควมมีน้ำใจ รักสามัคคีอย่างพร้อมเพรียงกัน เป็นหลักนำความเจริญรุ่งเรืองมาให้ตนเองและหมู่คณะได้เป็นอย่างดี จึงควรที่คนเราจะปลูกฝังไว้เป็นคุณสมบัติส่งเสริมคุณค่าให้แก่ชีวิตตนเอง

2.2.5.4 จริยธรรมว่าด้วยการคบเพื่อน การคบเพื่อนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งของมนุษย์ เพราะมนุษย์จะอยู่ลำพังเพียงคนเดียวไม่ได้ ดังนั้น ถ้าจะคบเพื่อนควรเลือกคบแต่คนดี เนื่องจากเพื่อนดีจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง ส่วนเพื่อนไม่ดีจะนำไปสู่ความพินาศล่มจม การที่จะรู้ว่าเพื่อนดีหรือไม่นั้น สังเกตได้จากการกระทำและคำพูดของผู้ที่เราจะคุยด้วย ดังคำโบราณกล่าวไว้ว่า “คบคนให้ดูหน้า ซื้อผ้าให้ดูเนื้อ” สำหรับเพื่อนที่ดีตามหลักพระพุทธศาสนา มีลักษณะดังนี้

1) เป็นเพื่อนผู้คอยช่วยเหลือเกื้อกูลยามที่เราประสบภัย ช่วยป้องกันภัยอันตรายของชีวิตและทรัพย์สินของเรา คอยตักเตือนในยามพลั้งเผลอ แม้ในยามที่เราขอความช่วยเหลือก็ช่วยมากกว่าที่ร้องขอ

2) เป็นเพื่อนผู้ร่วมสุขร่วมทุกข์ หมายถึง ในยามสุขก็สุขด้วย แม้ในยามทุกข์ก็ร่วมทุกข์ด้วย ไม่ละทิ้งกัน โต้เถียงแทนเพื่อนในยามที่ผู้อื่นตำหนิ หรือสนับสนุนผู้ทุจริตสรรเสริญเพื่อนตามเหตุและผลที่สมควร

3) เป็นเพื่อนผู้คอยชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งการตักเตือนให้ประกอบความดี ป้องกันมิให้ทำชั่ว เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม

4) เป็นเพื่อนผู้มีความจริงใจ ไม่มีความลับต่อกัน รวมทั้งไม่เปิดเผยความลับของเพื่อนต่อผู้อื่น ในยามประสบภัยพิบัติยอมไม่ทอดทิ้งกัน แม้ชีวิตก็สละเพื่อเพื่อนได้

เพื่อนที่มีลักษณะดังกล่าว ถือว่าเป็นเพื่อนที่ดี ควรคบหาสมาคมด้วยการอยู่ใกล้ผู้มีลักษณะเช่นนี้ แม้จะไม่ได้คบเป็นเพื่อนกันก็ถือว่ามิใช่ประโยชน์

2.2.5.5 จริยธรรมว่าด้วยความเมตตา กรุณา ความเมตตา คือ ความปรารถนาดี มีไมตรีจิตคิดให้ผู้อื่นเป็นสุข เมตตาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจซึ่งปรากฏให้เห็นเป็นการกระทำ ได้แก่ การเป็นผู้มีอัธยาศัยดีมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารีต่อบุคคลและสัตว์ทั่วไป เช่น การช่วยพาเด็ก คนพิการ หรือคนชราข้ามถนน ประคองขึ้นรถ การให้อาหารสัตว์ เป็นต้น โดยบุคคลที่เพียงแต่มีความคิดที่จะให้ผู้อื่นเป็นสุข แต่ไม่ปรากฏเป็นการกระทำออกมาด้วยเหตุบางประการ ก็ถือว่าเป็นผู้มีจิตใจเมตตาได้เหมือนกัน

ความกรุณา คือ ความสงสาร เอ็นดู ปราบปรามจะช่วยให้ผู้อื่นที่ตกทุกข์ได้พ้น จากความทุกข์ เช่น การช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้อื่นในยามที่เขาประสบภัยพิบัติต่างๆ ได้แก่ ผู้ประสบ อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย หรือทุพภิกขภัย การบริจาคโลหิต ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ การช่วยสัตว์ให้พ้น จากภัย เป็นต้น

เมตตาและกรุณา เป็นธรรมที่มักกล่าวคู่กัน แต่เกิดต่างวาระกัน คือ เมตตา เกิดขึ้นเมื่อต้องการให้ผู้อื่นเป็นสุข ส่วนกรุณาเกิดขึ้นเมื่อพบผู้ประสบความทุกข์ยาก แล้วคิดช่วยให้ พ้นจากความทุกข์นั้น อย่างไรก็ตาม คุณธรรมทั้ง 2 ประการนี้ จะเกิดต่อเนื่องกัน กล่าวคือ เมื่อเกิด กรุณา เมตตา มักจะเกิดขึ้นตามมาด้วย แต่บางครั้งอาจเกิดตามลำพังก็ได้ ผู้มีเมตตา กรุณา ย่อมมี หน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นที่น่าคบหาของคนทั่วไป เนื่องจากเป็นผู้ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ใคร มีจิตใจซื่อสัตย์ไม่ขุ่นมัว ซึ่งจะแสดงออกทางกิริยาท่าทางและหน้าตา

2.2.5.6 จริยธรรมว่าด้วยความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน ในการศึกษาเล่าเรียน ผู้ ศึกษาต้องมีความสนใจและใส่ใจในการศึกษาหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ เพราะวิชาความรู้ย่อมมีการ เปลี่ยนแปลงและเกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา ผู้มีความรู้ย่อมเป็นผู้มีความมองอาจในสังคมทั่วไป และ ความรู้ เป็นประดุกเครื่องประดับที่ล้ำค่าประจำตัวยากที่บุคคลใดจะแย่งชิงไปได้ ดังนั้นจึงควรศึกษา หาความรู้อย่างต่อเนื่อง โดย การศึกษาหาความรู้ที่จะได้ผลดีนั้นจะต้องอาศัยคุณธรรมพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1) ฉันทะ หมายถึง ความพอใจ ความสนใจในสิ่งที่จะเรียน สังเกตได้ว่า วิชาการใดที่สนใจจะเรียนได้ดีกว่าวิชาที่ไม่สนใจ และวิชาที่ได้คะแนนไม่ดีมักจะเป็นวิชาที่ไม่สนใจ ไม่ ชอบ และไม่อยากเรียน ดังนั้น การเรียนวิชาใดก็ตาม ต้องอาศัยความสนใจที่จะเรียนเป็นพื้นฐาน ทั้งสิ้น ความสำเร็จจึงจะเกิดขึ้นได้

2) วิริยะ หมายถึง ความขยันหมั่นเพียรในการประกอบกิจกรรมต่างๆ โดย กระทำอย่างสม่ำเสมอ นั่นคือ มีความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาค้นคว้าอ่านหนังสืออย่างต่อเนื่อง ไม่ ปล่อยให้เสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์

3) จิตตะ หมายถึง การเอาใจใส่ในสิ่งที่กำลังทำอยู่ ซึ่งได้แก่ การเอาใจใส่ ในสิ่งที่กำลังศึกษาอยู่ เช่น ขณะเรียนวิชาคณิตศาสตร์ไม่คิดคำนึงถึงวิชาอื่น เป็นต้น การเอาใจใส่นี้จะ ช่วยให้เรียนรู้วิชาการที่ศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในที่สุด

4) วิมังสา หมายถึง การพิจารณาสิ่งที่กำลังทำอยู่หรือที่ทำแล้วอย่าง ละเอียดยถี่ถ้วน ได้แก่ การไตร่ตรองพิจารณาสิ่งที่เรียนด้วยปัญญา เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไข จุดบกพร่อง หรือการดำเนินการต่อไปในสิ่งที่ทำได้ดีเพื่อบรรลุเป้าหมายต่อไป

คุณธรรมทั้ง 4 ประการนี้ จะเป็นพื้นฐานให้ประสบความสำเร็จในกิจกรรมที่ ทำ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาเล่าเรียนหรือการประกอบอาชีพ

2.2.5.7 จริยธรรมว่าด้วยหลักการเรียนดี เรียนเก่ง ผู้ที่จะเรียนดี เรียนเก่ง เล่าเรียน ได้เป็นบัณฑิตได้นั้น พึงยึดถือหลัก ดังนี้

- 1) สุ คือ สุตะ ต้องขยันสดับตรับฟัง
- 2) จิ คือ จินตะ ต้องคิดตาม
- 3) ปุ คือ ปุจฉา ต้องไถ่ถามเมื่อสงสัย
- 4) ลิ คือ ลิขิต เขียนจารึกบันทึกไว้

2.2.5.8 จริยธรรมว่าด้วยการรู้จักตนเอง การรู้จักตนเอง หมายถึง การรู้จักฐานะ ตำแหน่ง หน้าที่ เพศ ภูมิของตนเอง ว่า เป็นใคร มีฐานะอย่างไร มีหน้าที่อย่างไร แล้วประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับตนเอง เช่น เป็นนักเรียนจะต้องรู้จักหน้าที่ของนักเรียนว่ามีอะไรบ้าง จะต้องปฏิบัติตนอย่างไร คุณธรรมใดบ้างที่ควรปฏิบัติเพิ่มเติม ซึ่งคุณธรรมสำหรับปฏิบัตินั้นมีหลายประการ เช่น

1) หิริโอตตปปะ มีความเกลียดชังกลัวทุกข์จรมองเห็นความชั่วทั้งหลายเหมือนของสกปรก ไม่อยากจะเข้าใกล้ กลัวเป็นตนเอง หรือเป็นเสื้อผ้าอาภรณ์ที่สวมใส่ พิจารณาความชั่วเหมือนกับถ่านเพลิงที่ลุกโชน ไม่อยากจะแตะต้องเพราะกลัวจะไหม้มือ

2) รู้จักแนวความคิดหรือประพฤติตนในทางที่ถูก หมายถึง มีแนวคิดและปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม คิดและทำในสิ่งที่มีประโยชน์และถูกต้องเหมาะสมแก่เวลา สถานที่ เช่น เมื่อเป็นนักเรียนสิ่งที่จะต้องคิดและปฏิบัติก็คือ เรื่องเกี่ยวกับการเรียนเป็นหลัก ไม่คิดหรือทำสิ่งอื่นที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน เป็นต้น

3) มีความขยันหมั่นเพียร หมายถึง กระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความขยันขันแข็ง และกระทำอย่างต่อเนื่องโดยสม่ำเสมอ ไม่ทอดธุระในสิ่งที่ทำ หรือปล่อยให้งานค้างค้าง ซึ่งเป็นการพอกพูนทำให้เกิดความล่าช้าเสียหาย ผู้มีความขยันหมั่นเพียรยอมทำการงานได้สำเร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ ส่วนผู้ที่เกียจคร้านยอมทำงานไม่สำเร็จและยังปราศจากการยอมรับของผู้อื่นอีกด้วย

4) รู้จักประหยัด หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้น้อยที่สุด โดยได้ผลประโยชน์จากการใช้นั้นมากที่สุด เช่น

ประหยัดเงิน คือ การใช้เงินเมื่อถึงคราวใช้ โดยรู้คุณค่าของเงิน ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย หรือใช้อย่างไม่ถูกทาง แต่มีได้หมายถึงการเก็บไว้โดยไม่จ่ายเลย จะต้องรู้จักใช้รู้จักเก็บให้เหมาะสม ดังคำกลอนว่า “มีสติพึงบรรจบ ให้ครบบาท อย่าได้ขาดสิ่งของต้องประสงค์ มีน้อยใช้น้อยค่อยบรรจบ อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน ไม่ควรซื้อก็อย่าไปพิโรซื้อ ให้เป็นมือเป็นคร่าว ทั้งคาวหวาน ยามพ่อแม่แก่เฒ่าชรากาล เลี้ยงท่านอย่าให้อดร้อนทใจ”

ประหยัดเวลา คือ รู้จักใช้เวลาที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ คุ่มค่ากับเวลาที่ผ่านไป

ประหยัดวาจา คือ รู้จักพูดในเวลาและสถานที่ที่ควรพูด โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและบุคคลที่พูดด้วย เป็นต้น

5) ละเว้นอบายมุขทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการกิน การดื่มน้ำเมา การเที่ยวกลางคืน การดูการละเล่น การเล่นการพนัน การคบเพื่อนชั่ว หรือเกียจคร้านไม่ทำการงานเหล่านี้จึงพยายามหลีกเลี่ยงให้ห่างไกลเหมือนกับหลีกเลี่ยงอสริพษณะนั้น เพราะอบายมุขเป็นหนทางแห่งความเสื่อม ความพินาศ เป็นเหตุแห่งความหายนะ ไม่เคยทำให้ใครได้รับความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตเลยแม้แต่น้อย

6) เป็นคนว่าง่าย คือ ไม่ดีร้าย ถือทิฐิมานะ เมื่อฟังคำตักเตือนจากผู้อื่นที่เขาเตือนด้วยความหวังดีแล้ว แทนที่จะถือโทษโกรธเคือง กลับมีความรู้สึกยินดีรับคำสั่งสอนตักเตือนนั้นด้วยความยินดี เหมือนกับพบผู้ชี้มรรคให้

2.2.5.9 จริยธรรมว่าด้วยความจริงใจซื่อตรง ความจริงใจซื่อตรงเป็นข้อปฏิบัติที่ควรนำมาใช้เป็นหลักของชีวิตที่มีความผูกพันอยู่กับสังคม เป็นข้อที่ส่งเสริมให้ชีวิตของเรามีเกียรติ เป็นที่น่าคบหาของสังคมทั่วไป ความจริงใจซื่อตรงต่อกันนั้นเป็นคุณลักษณะที่แสดงถึงความในใจของคนเรา ให้เป็นที่ปรากฏแก่ผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นมองเห็นและรู้ถึงอหยาศัย ความน่าเชื่อถือ ความน่าเคารพ ดังนั้น ความจริงใจซื่อตรง จึงเป็นจุดที่สำคัญ ก่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่ง หากขาดคุณสมบัติข้อนี้จะทำให้ชีวิตขาดการยอมรับนับถือจากผู้อื่น ดังนั้น ความจริงใจซื่อตรงก็เป็นหลักที่ควรนำมาใช้ในชีวิตของเรา เสริมคุณค่าเสน่ห์นิยมให้ตัวเราอีกประการหนึ่ง

2.2.5.10 จริยธรรมว่าด้วยหลักที่ควรงดเว้น 5 ประการ หลักที่ควรงดเว้นสำหรับเด็กและเยาวชน เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เบญจศีล มี 5 ประการ คือ

- 1) เว้นจากการปลงชีวิต ฆ่า ประทุษร้าย
- 2) เว้นจากการถือเอาของที่เขามิได้ให้ ลัก โกง ละเมิด
- 3) เว้นจากประพฤตินิโคตม
- 4) เว้นจากการพูดเท็จ โกหก หลอกลวง
- 5) เว้นจากการดื่มน้ำเมา คือ สุรา และเมรัย

2.2.5.11 จริยธรรมว่าด้วยหลักที่ควรปฏิบัติ 5 ประการ หลักที่เด็กและเยาวชนควรปฏิบัติ เรียกอีกอย่างว่า เบญจธรรมมี 5 ประการ คือ

- 1) เมตตาและกรุณา ความรัก ปราบปรามให้มีความสุข
- 2) สัมมาอาชีวะ การหาเลี้ยงชีพทางสุจริต
- 3) กามสังวร สำรวมระวัง รู้จักยับยั้งควบคุมตนในทางกามารมณ์
- 4) สัจจะ มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง
- 5) สติสัมปชัญญะ ระลึกได้และรู้ตัวอยู่เสมอ

2.2.5.12 จริยธรรมว่าด้วยการคารวะนอบน้อม คือ การรู้จักประพฤตินตนเป็นคนมีความเคารพ อ่อนน้อมถ่อมตน อ่อนโยนต่อบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับตนตามฐานะและวัย ตลอดจนสถานที่ต่างๆ เช่น การรู้จักคารวะนอบน้อมต่อผู้ใหญ่ ได้แก่ เชื้อฟังในเมื่อผู้ใหญ่ตักเตือน ไม่ได้เถียง ทำความเคารพด้วยการไหว้คำนับ หลีกทางให้ แสดงความเกรงใจ รู้จักขอร้อง ขอบุญ พุดจาสุภาพอ่อนหวาน แสดงความอ่อนน้อมด้วยการเดินค้อมหลังเมื่อเดินผ่านไป แสดงความเคารพในที่ประชุมโดยไม่แสดงกิริยาตึกคอง เช่น ส่งเสียงดัง รู้จักฟัง รู้จักนั่งตามควรแก่ฐานะ เข้าไปสถานที่ประชุมต้องถอดหมวกแสดงความเคารพสถานที่ เคารพหลักการบูชา ต้องถอดรองเท้า เป็นต้น การมีคารวะอ่อนน้อม ด้วยกาย วาจา ใจ คือลักษณะของผู้ได้รับการอบรมศึกษามาดี มีมารยาทพร้อม เป็นที่น่าชื่นชมหรือนิยมรักใคร่ของผู้พบเห็น

2.2.5.13 จริยธรรมว่าด้วยความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และวัฒนธรรมไทย ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันหลักที่สำคัญของคนไทยทุกคน มีหน้าที่เป็นพลเมืองดีจะต้องมีความจงรักภักดีต่อสถาบันของชาติ โดยมีความสำนึกอยู่เสมอว่า

1) ชาติไทยเป็นราชอาณาจักร มีพื้นที่ที่เป็นที่พำนักอาศัยอยู่อย่างสุขสบาย เป็นที่ประกอบกิจการทำมาหาเลี้ยงชีพของพลเมืองไทย ซึ่งดำรงอยู่อย่างมีอธิปไตยตลอดมา ชาวไทยจะต้องหวงแหนรักษาไว้เป็นสมบัติของอนุชนชาติไทยสมกับเป็นมาตุภูมิ ปิตุภูมิสืบไป

2) ศาสนา ศาสนาประจำชาติไทย ได้แก่ พระพุทธศาสนา ซึ่งได้ยึดถือเป็นศาสนาประจำชาติไทยตลอดมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี เป็นศาสนาที่มีหลักธรรมคำสอนเหมาะสมกับการนำมาใช้กับชีวิตประจำวัน พุทธศาสนิกชนชาวไทยที่ดีจะต้องมีความสำนึกที่จะเรียนรู้หลักธรรมแล้วนำมาปฏิบัติ เพื่อดำรงชีวิตให้มีความสุขสบายตามสมควร ดังคติธรรมที่ว่า “ผู้ที่ขาดศาสนาเป็นดุจป่าที่ขาดต้นไม้ ผู้ไร้ศีลธรรมเป็นดุจขาดน้ำในทะเลทราย ชีวิตที่ดีต้องมีศาสนาเป็นหลักชีวิตที่รักสันติสุขต้องคลุกคลีกับศีลธรรม” และช่วยกันทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองเป็นสมบัติคู่กับชาติต่อไป

3) พระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันที่ทรงเป็นองค์พระประมุขของชาติไทยสืบมาเป็นเวลาช้านานตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ทรงเป็นที่เคารพสักการะเทิดทูนของพสกนิกรชาวไทย ทรงเป็นมิ่งขวัญของประเทศชาติและประชาชนชาวไทย ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของพสกนิกรไทยให้บังเกิดพลังสามัคคี เพราะทรงประกอบพระราชกรณียกิจอันเป็นคุณานุคุณประโยชน์ด้วยพระกรุณาอันล้นพ้น เป็นที่ปกเกล้าปกกระหม่อมของชาวไทยทั่วไป ประชาชนชาวไทยสมควรเทิดทูนไว้เป็นสถาบันของชาติสืบไป

4) วัฒนธรรมไทย คือ ข้อปฏิบัติอันแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของชาติไทยมาเป็นเวลานาน 2 ประการ คือ วัฒนธรรมประจำชาติ เช่น สำเนียงภาษาที่ใช้พูดกัน ตัวหนังสือไทย ศิลปกรรมแบบไทย ดนตรีไทย จิตรกรรมแบบไทย เป็นต้น จึงแสดงให้เห็นการวิวัฒนาการมาโดยลำดับและวัฒนธรรมประจำคนในชาติอันเกี่ยวกับจรรยา มารยาทไทย เช่น การทักทายกันด้วยการกราบไหว้ การนั่ง จรรยาที่อ่อนช้อยละมุนละไม การนุ่งห่มแบบไทย การเป็นอยู่ในสังคมแบบไทย เป็นต้น รวมเรียกว่าวัฒนธรรมไทยที่คนไทยควรยึดถือปฏิบัติเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยและอนุรักษ์ไว้เป็นสมบัติของชาติสืบไป

การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และวัฒนธรรมไทย จึงเป็นหลักที่ชาวไทยควรยึดถือเป็นหลักปฏิบัติในชีวิตของตนอีกประการหนึ่ง ซึ่งจะส่งเสริมให้ชีวิตชาวไทยมีเอกลักษณ์เป็นไทย เพิ่มคุณค่าที่น่านิยมนับถือยิ่งขึ้น

2.2.6 แหล่งสำคัญที่เป็นบ่อเกิดของคุณธรรมจริยธรรม

การเกิดคุณธรรมจริยธรรมนั้นสามารถเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้ระบบสังคม การเลียนแบบ การลอกแบบ การแนะนำสั่งสอน การปฏิบัติตามหลักธรรมสากล และการสร้างคุณธรรมจริยธรรมในตนเองจากแหล่งต่างๆ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้กล่าวว่า แหล่งสำคัญที่เป็นบ่อเกิดของคุณธรรมจริยธรรมมีดังนี้

2.2.6.1 สถาบันครอบครัว หมายรวม ถึงเครือญาติด้วย มีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมของสมาชิกในครอบครัวมาก เป็นแหล่งสำคัญและแหล่งเริ่มแรกของการหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรมหลายประการ เช่น ความใฝ่รู้ ความสามัคคี ความเมตตา กรุณา การประนีประนอมและการให้อภัย การรักและนิยมในการไม่เบียดเบียนกัน เป็นต้น

2.2.6.2 สถาบันการศึกษา ถือเป็นแหล่งที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและเป็นทางการมีอิทธิพลต่อจิตใจนักเรียนมากเพราะเด็กจะเชื่อฟังครูและถือว่าครูเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นแหล่งที่ทำให้เด็กเกิดคุณธรรมจริยธรรมในหลายประการ เช่น ความใฝ่รู้ การมีความคิดเชิงวิเคราะห์ สังคมเคราะห์ การมีความคิดเชิงสร้างสรรค์และจินตนาการ เป็นต้น

2.2.6.3 สถาบันศาสนา เป็นแหล่งที่อบรมสั่งสอนหลักคำสอนที่เป็นหลักปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต สำหรับให้บุคคลประพฤติและปฏิบัติอย่างเหมาะสมมุ่งสู่การทำคุณความดี ศาสนาจึงเป็นที่มาของคุณธรรมจริยธรรม และคุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสถาบันศาสนาเป็นแหล่งหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญหลายประการ เช่น ความเมตตากรุณา การให้อภัย การมีความอดกลั้น เป็นต้น

2.2.6.4 ชุมชน มีลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น ภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ ลมฟ้าอากาศ สภาพสังคมศิลปวัฒนธรรม จึงเกิดการเรียนรู้ในบางสิ่งบางอย่างที่แตกต่างกัน เช่น คนในชุมชนเรียนรู้เรื่องความอาหารต่อชุมชนและการมีปฏิสัมพันธ์กับระบบนิเวศน์ได้ดี ในขณะที่คนในชุมชนเมืองเรียนรู้เรื่องการปรับตัวในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงได้ดี เป็นต้น

2.2.6.5 เพื่อนร่วมวัย เด็กจะเกิดการเรียนรู้จากเพื่อนในด้านคุณธรรมจริยธรรมได้มากและยั่งยืน จึงเป็นแหล่งหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรมหลายประการ เช่น ความกล้าหาญ การทำงานเป็นทีม หรือการปรับตัว เป็นต้น

2.2.6.6 สื่อมวลชน เช่น นวนิยาย ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ถือเป็นแหล่งแนวคิดและกำหนดความประพฤติทางคุณธรรมจริยธรรมอย่างมากเพราะสามารถเผยแพร่ทั้งความดีและความไม่ดีในทางจริยธรรม จึงมีอิทธิพลต่อความประพฤติของเด็ก เช่น การใฝ่รู้ การมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ การมีความคิดเชิงวิเคราะห์ เป็นต้น

2.2.7 ประโยชน์ของคุณธรรมจริยธรรม

การประพฤติตนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ก่อให้เกิดคุณค่าและประโยชน์ต่อผู้ประพฤติปฏิบัติคือ จะได้รับการยกย่อง ยอมรับ โดยประโยชน์ที่ได้รับนั้นมีได้มีเฉพาะกับผู้ปฏิบัติเท่านั้นยังก่อให้เกิดประโยชน์กับภาคส่วนต่างๆของสังคมดังที่ พิภพ (2546) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของคุณธรรมจริยธรรมไว้ดังนี้

2.2.7.1 เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้ปฏิบัติเอง ผู้ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมจะได้รับการยอมรับว่าเป็นคนดีทำให้ตนเองรู้สึกภูมิใจ อิ่มใจ สบายใจ ไม่มีศัตรู เป็นที่ขอบพอรักใคร่ไว้วางใจของผู้อื่น หลักธรรมที่ประพฤติจะส่งผลให้ประสบความสำเร็จในธุรกิจการงาน เช่น ความอดทน ความเพียร

2.2.7.2 เป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม การประพฤติตนดีก็ถือว่าเป็นคนดีของสังคมอันจะส่งผลให้สังคมไม่ปัญหา ไม่เป็นภาระแก่สังคม การกระทำความดีจึงเป็นการช่วยเหลือสังคม

2.2.7.3 เป็นการรักษาริยธรรม จริยธรรมเป็นสิ่งที่มีคุณค่าควรแก่การรักษาไว้ จะรักษาไว้ได้ก็ด้วยการมีผู้ปฏิบัติสืบต่อ ๆ กันไป หากไม่มีใครปฏิบัติก็จะเหลือแต่ตัวอักษร หรือเหลือแต่คำพูด เป็นเพียงอุดมคติเป็นเพียงจินตนาการ แต่ไม่มีผู้ปฏิบัติ เหมือนพระภิกษุปัจจุบันจำนวนมากตัวเองไม่เคร่งต่อการปฏิบัติจึงมีแต่ตัวหนังสือหรือคำพูดเปล่า ๆ ตัวภิกษุเองเสื่อมไป ๆ ทุกวัน ที่สุดก็

ไม่มีพระ ไม่มีคนนับถือพระ ไม่มีใครใส่บาตร ทำนองเดียวกัน ผู้ปฏิบัติจริยธรรมเป็นผู้สืบทอด รักษา จริยธรรม ให้จริยธรรมยังมีปรากฏอยู่โดยมีผู้ประพฤติปฏิบัติอยู่

2.2.7.4 ช่วยควบคุมความประพฤติ จริยธรรมเป็นส่วนหนึ่งที่จะควบคุมมาตรฐานและความประพฤติของบุคคลในสังคมทั้งในส่วนของที่อยู่ร่วมกันในสังคม และในการประกอบธุรกิจเป็นหลักประกันความถูกต้องในปริมาณและคุณภาพที่แจ้งหรือนำเสนอต่อผู้บริโภคตามสภาพที่เป็นจริง

2.2.7.5 ช่วยพัฒนาประเทศชาติบ้านเมือง บ้านเมืองจะพัฒนาได้ก็ต้องอาศัยคนดีมี จริยธรรมช่วยกัน จึงจำเป็นต้องพัฒนาจิตใจของคนเสียก่อน ควบคู่กันไปกับพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การพัฒนาที่ไม่มีจริยธรรมเป็น แกนนำ จะสูญเปล่าและเกิดผลเสียเป็นอันมาก ถ้าคนใน สังคมละเลยจริยธรรมทำให้ประชาชนทุกข์ยาก เศรษฐกิจเสื่อม คนลุ่มหลงอบายมุข กอบโกย แล้ง น้ำใจ ขาดความเมตตาปราณี

2.2.7.6 ช่วยทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิ์ตามกฎหมาย สำหรับผู้ประกอบการอาชีพ และช่วย ส่งเสริมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพและผู้ผลิต เช่น ให้มีความสามัคคี ให้มีเมตตา กรุณา

2.2.7.7 ช่วยเน้นให้เห็นภาพพจน์ที่ดีผู้มีจริยธรรมจะเป็นผู้ที่รับผิดชอบต่อหน้าที่การ งานและอาชีพอย่างแท้จริง เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และ จริยธรรมยังช่วยลดปัญหาอาชญากรรม ลดปัญหาการคดโกง ฉ้อฉล การเห็นแก่ได้เห็นแก่ตัว ความมัก ได้ การเอาเปรียบ ใจแคบ

สำหรับวศิน (2541) อ้างถึงใน กู้เกียรติ (2550) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของคุณธรรม จริยธรรมไว้ดังนี้

2.2.7.8 จริยธรรมเป็นรากฐานอันสำคัญแห่งความเจริญรุ่งเรือง ความมั่นคง และความ สงบสุขของปัจเจกชน สังคม และประเทศชาติอย่างยิ่ง รัฐควรส่งเสริมประชาชนให้มีจริยธรรมเป็น อันดับแรก เพื่อให้เป็นแกนกลางของการพัฒนาด้านอื่นๆ ทั้งเศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง การ ปกครอง ฯลฯ การพัฒนาที่ขาดจริยธรรมเป็นหลักยึดย่อมเกิดผลร้ายมากกว่าดี เพราะผู้มีความรู้แต่ ขาดคุณธรรมย่อมก่อความเสื่อมเสียได้มากกว่าผู้ด้อยความรู้ โดยท่านกล่าวว่า “ผู้มีความรู้แต่ไม่รู้วิธี ประพฤติตนย่อมก่อความเสื่อมเสียได้มากกว่าผู้มีความรู้น้อย ถ้าเปรียบความรู้เหมือนดิน จริยธรรม ย่อมเป็นเหมือนน้ำ ดินที่ไม่มีน้ำยึดเหนี่ยวเกาะกุมย่อมเป็นฝุ่นในละอองให้ความรำคาญหรือเดือดร้อน มากกว่าให้ประโยชน์ คนที่มีความรู้แต่ไม่มีจริยธรรมจึงมักเป็นคนก่อความรำคาญหรือเดือดร้อน ให้แก่ผู้อื่นอยู่เนื่อง ๆ

2.2.7.9 การพัฒนาบ้านเมืองต้องพัฒนาจิตใจคนก่อน หรืออย่างน้อยก็ให้พร้อมๆ กัน ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาวิชาการอื่น ๆ เพราะการพัฒนาที่ไม่มีจริยธรรมเป็นแกน นำนั้นจะสูญเปล่าและเกิดผลเสียเป็นอันมาก ทำให้บุคคลลุ่มหลงในวัตถุและอบายมุขมากขึ้น เศรษฐกิจเสื่อมโทรม ประชาชนทุกข์ยาก เพราะคนในสังคมละเลยจริยธรรม กอบโกยเอาทรัพย์สินไว้ เป็นประโยชน์ส่วนตัวมากเกินไป ขาดความเมตตาปราณี แล้งน้ำใจในการดำเนินชีวิตซึ่งกันและกัน

2.2.7.10 จริยธรรม มิได้หมายถึง การถือศีล กินเพล เข้าวัดฟังธรรม จำศีลภาวนา โดยไม่ช่วยเหลือทำประโยชน์ให้แก่สังคม แต่จริยธรรมหมายถึง ความประพฤติ การกระทำและ ความคิดที่ถูกต้องเหมาะสม การทำหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องสมบูรณ์ เว้นสิ่งควรเว้น ทำสิ่งควรทำ ด้วยความฉลาดรอบคอบ รู้เหตุรู้ผล ถูกต้องตามกาลเทศะ และบุคคล เว้นสิ่งควรเว้น ทำสิ่งควรทำด้วย

ความฉลาดรอบคอบ รู้เหตุรู้ผล ถูกต้องตามกาลเทศะและบุคคล ดังนั้นจะเห็นว่าจริยธรรมจึงจำเป็น และมีคุณค่าสำหรับทุกคนในทุกวิชาชีพทุกสังคม สังคมจะอยู่รอดได้ก็ด้วยจริยธรรม

2.2.7.11 การทุจริต คดโกง การเบียดเบียนกันในรูปแบบต่างๆ อันเป็นเหตุให้สังคมเสื่อมโทรม มีสาเหตุมาจากการขาดจริยธรรมของคนในสังคม ทรัพยากรธรรมชาติในโลกนี้น่าจะพอเลี้ยงชาวโลกไปได้อีกนาน ถ้าชาวโลกช่วยกัน ละทิ้งความละโมภโลภมาก มีชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย ช่วยกันสร้างสรรค์สังคม ยึดเอาจริยธรรมเป็นทางดำเนินชีวิต ไม่ยึดลาภยศ ความมีหน้ามีตาในสังคมเป็นจุดหมาย ถ้าสิ่งนั้นจะเกิดขึ้นก็ให้ถือเป็นเพียงผลพลอยได้และนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการประพฤติธรรม เช่น อาศัยลาภผลเป็นเครื่องมือในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ อาศัยยศและความมีหน้ามีเกียรติในสังคมเป็นเครื่องมือในการจูงคนผู้เคารพนับถือเข้าหาธรรม

2.2.7.12 จริยธรรมสอนให้เราเลิกดูหมิ่นกดขี่คนจน ให้เอาใจใส่ดูแลเอื้ออาทรต่อผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นบุพการีของชาติ สอนให้เราถ่อมตัวเพื่อเข้ากันได้ดีกับคนทั้งหลาย และไม่วางตัวโอหังอวดดี หรือก้าวร้าวผู้อื่น สอนให้เราลดทิฐิมานะลงให้มากๆ เพื่อจะได้มองเห็นสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง ไม่หลงสำคัญตัวว่ารู้ดีกว่า มีความสามารถกว่าใคร ผู้นำที่มีจริยธรรมสูงย่อมเป็นที่เคารพกราบไหว้ของผู้คนทั้งหลายได้อย่างสนิทใจ เราจึงควรเลือกผู้นำที่สามารถนำความสงบสุขทางใจมาสู่มวลชนได้ด้วย เพื่อสันติสุขจะเกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอก ความแข็งแกร่งทางกำลังกาย กำลังทรัพย์ และกำลังอาวุธนั้น ถ้าปราศจากความแข็งแกร่งทางจริยธรรมเสียแล้ว บุคคลหรือประเทศชาติจะเจริญมั่นคงอยู่นานไม่ได้ สังคมที่เจริญมั่นคงต้องมีจริยธรรมเป็นเครื่องรองรับหรือเป็นแกนกลาง เหมือนถนนที่มั่นคงหรือตึกที่แข็งแรงใช้คอนกรีตเสริมเหล็ก แม้เหล็กจะไม่ปรากฏออกมาให้เห็นภายนอก แต่มีความสำคัญอยู่ภายในนายช่างย่อมรู้ดี ทำนองเดียวกับบัณฑิตย่อมมองเห็นอย่างแจ่มแจ้งว่าจริยธรรมมีความสำคัญในสังคมเพียงใด

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า คุณธรรม จริยธรรม มีประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของมนุษย์ เป็นฐานรากในการพัฒนามนุษย์ให้มีความสุขสงบของสังคม และส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมือง

2.2.8 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรม

มีผู้ให้แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรม ไว้หลายท่าน ดังมีรายละเอียดดังนี้

2.2.8.1 ทฤษฎีตันไม้จริยธรรม จิตรา (2556) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีตันไม้จริยธรรม ไว้ว่าเป็นทฤษฎีที่เกิดจากการศึกษาวิจัยของ ศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน ที่อธิบายความเกี่ยวข้องระหว่างลักษณะทางจิตกับพฤติกรรมของบุคคลได้เป็นอย่างดี ทฤษฎีดังกล่าวเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะใช้กับคนไทยในสังคมไทย เพราะผู้สร้างทฤษฎีได้ใช้ความรู้ประสบการณ์ผลงานวิจัยที่เป็นของตนเองและนักวิจัยอื่น ที่ทำกับคนไทยในสังคมไทยอย่างกว้างขวางเป็นระยะเวลากว่า 20 ปีโดยเสนอในชื่อทฤษฎี “ตันไม้จริยธรรม” ทฤษฎีดังกล่าวได้นำเสนอเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2526 และได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับจนปัจจุบันเชื่อว่าเป็นทฤษฎีของไทยที่นำไปสู่การค้นคว้าวิจัยและการประยุกต์เพื่อพัฒนาบุคคลและสังคมได้เป็นอย่างดี

ทฤษฎีตันไม้จริยธรรมเป็นทฤษฎีที่เสนอจิตลักษณะ 8 ประการ ที่อาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดี คนเก่ง และมีสุข ของคนไทย ทฤษฎีนี้มีพื้นฐานจากผลการวิจัย 12

เรื่อง และทฤษฎีนี้ได้รับการตรวจสอบและมีผลการวิจัยที่สนับสนุนมาตลอดจนกระทั่งปัจจุบันทฤษฎีนี้ได้ถูกนำเสนออยู่ในรูปของต้นไม้ที่ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นราก ส่วนที่เป็นลำต้น และส่วนที่เป็นดอก และผลของผลไม้ โดยดวงเดือน (2554) อ้างถึงในจิตรา (2556) ได้อธิบายส่วนประกอบของต้นไม้ทั้ง 3 ส่วนไว้ดังนี้

1) ส่วนที่เป็นราก จะประกอบด้วยหลัก 3 รากซึ่งแทนจิตลักษณะพื้นฐานสำคัญ 3 ประการได้แก่

- สุขภาพจิต หมายถึง ความวิตกกังวล ตื่นเต้น ไม่สบายใจของบุคคลอย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์

- ความเฉลียวฉลาด หรือสติปัญญา หมายถึง การรู้การคิดในขั้นรูปธรรมหลายด้าน และการคิดในขั้นนามธรรมซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎี พัฒนาการทางการรู้การคิดของ Piaget

- ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราความเอื้ออาทรเห็นอกเห็นใจและสามารถคาดหรือทำนายความรู้สึกของบุคคลอื่น

จิตลักษณะทั้ง 3 ประการจะเป็นลักษณะพื้นฐานของจิตลักษณะ 5 ตัวบนลำต้นและเป็นจิตลักษณะพื้นฐานของพฤติกรรมของบุคคลในส่วนที่เป็นดอกและผล ดังนั้น บุคคลจะต้องมีจิตลักษณะทั้ง 3 ประการนี้ในปริมาณสูงเหมาะสมตามวัย จึงจะทำให้ลักษณะอีก 5 ตัว บนลำต้นพัฒนาได้อย่างดีและมีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามากด้วย

2) ส่วนที่เป็นลำต้น คือส่วนที่เป็นผลมาจากจิตลักษณะพื้นฐานที่ราก 3 ประการ ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ประการ ได้แก่

- ทศนคติ ค่านิยมและคุณธรรม ทศนคติ หมายถึง การเห็นประโยชน์โทษของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความพอใจไม่พอใจต่อสิ่งนั้นและความพร้อมที่จะพฤติกรรมต่อสิ่งนั้นซึ่งสอดคล้องกับทศนคติในทฤษฎีของ Ajzen และ Fishbein ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คุณส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญ เช่น ค่านิยมที่จะศึกษาต่อในระดับสูงค่านิยมในการใช้สินค้าไทยค่านิยมในด้านการรักษาสุขภาพ เป็นต้น และคุณธรรม หมายถึง สิ่งที่คุณรวมเห็นว่าดีงามส่วนใหญ่แล้วมักเกี่ยวข้องกับหลักทางศาสนา เช่น ความกตัญญู ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ เป็นต้น

- เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เจตนาของการกระทำที่ทำเพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตนหรือพวกพ้อง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของ Kohlberg

- ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลว่าสิ่งที่กระทำลงไปในปัจจุบันจะส่งผลอย่างไร ในปริมาณเท่าใดต่อใครตลอดจนเวลาความสามารถในการอดได้ สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวานได้

- ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อว่าผลที่ตนกำลังได้รับอยู่ เกิดจากการกระทำของตนเอง มิใช่จากโชค เคราะห์ ความบังเอิญหรือการควบคุมของคนอื่น เป็นความรู้สึกในการทำนายนายได้ควบคุมได้ของบุคคลซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎี Locus of Control ของ Rotter

- แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland

จิตลักษณะทั้ง 5 ประการนี้เป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่น่าปรารถนาที่เปรียบเสมือนดอกและผลบนต้นไม้นอกจากนี้ศาสตราจารย์ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน ยังเสนอว่าควรใช้จิตลักษณะทั้ง 5 ประการบนลำดับต้น ร่วมกับจิตลักษณะพื้นฐานที่ราก 3 ประการ ในการอธิบายทำนาย และพัฒนาพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า จะต้องใช้จิตลักษณะเพียงตัวเดียวหรือน้อยตัว จะไม่ช่วยให้นักวิจัยและนักพัฒนาเข้าใจการกระทำของบุคคลได้อย่างน่ามั่นใจ

3) ส่วนที่เป็นดอกและผลของผลไม้นี้ เป็นส่วนของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง ซึ่งแสดงพฤติกรรมการทำงานที่ละเว้นความชั่ว ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนดีและพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนเก่ง พฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง สามารถแบ่งเป็น 2 ส่วนด้วยกัน

ส่วนที่ 1 พฤติกรรมของคนดีประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่

- พฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนตนเอง เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่เป็นการทำร้ายหรือทำลายตนเอง เช่น พฤติกรรมดูแลสุขภาพของตนเอง พฤติกรรมการบริโภคสิ่งที่มีประโยชน์ไม่ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ไม่ติดยาเสพติด พฤติกรรมไม่เล่นการพนัน เป็นต้น

- พฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่ทำร้ายทำลาย หรือ ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น พฤติกรรมสุภาพบุรุษ ไม่ก้าวร้าว พฤติกรรมการขับซื้ออย่างมีมารยาท พฤติกรรมซื่อสัตย์ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่

- พฤติกรรมรับผิดชอบ เช่น พฤติกรรมการเรียนการทำงาน พฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็กพฤติกรรมการปกครองของหัวหน้า พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ และพฤติกรรมการเคารพกฎหมาย เป็นต้น

- พฤติกรรมพัฒนา เช่น พฤติกรรมพัฒนาตนเอง เช่น พฤติกรรมใฝ่รู้ พฤติกรรมรักการอ่าน เป็นต้น พฤติกรรมพัฒนาผู้อื่น เช่น พฤติกรรมการสนับสนุนให้ผู้อื่นปลอดภัยในการทำงาน พฤติกรรมการเป็นกัลยาณมิตร พฤติกรรมเพื่อนชวนเพื่อนป้องกันโรคเอดส์ เป็นต้น และพฤติกรรมการพัฒนาสังคม เช่น พฤติกรรมอาสา เป็นต้น

ซึ่งจิตลักษณะทั้ง 8 ประการเป็นสาเหตุที่ทำให้คนเกิดพฤติกรรมที่ดี คือ ส่วนดอกและผล บุคคลจะแสดงพฤติกรรมทำดีละเว้นความชั่วหากเป็นในกลุ่มคนทำงานคือ พฤติกรรมการทำงานอย่างมานะ พยายามให้สำเร็จเพื่อส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.8.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของพอล เจตต์ กุลลินี (2553) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของพอล เจตต์ ไว้วว่า พอล เจตต์ ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์บนพื้นฐานว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคมพัฒนาการทางจริยธรรมจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้นๆ โดยพอล เจตต์ ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นก่อนจริยธรรม (premoral stage) เป็นพัฒนาการทางจริยธรรมที่เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ปี ในขั้นนี้เด็กไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างละเอียด มีแต่ความต้องการทางกายซึ่งต้องได้รับการตอบสนองโดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะใดๆ เมื่อเด็กไม่สามารถรับรู้หรือเรียนรู้ใดๆ นอกจากตอบสนองต่อความต้องการทางกายจึงเป็นขั้นที่ยังไม่มีการพัฒนาการทางจริยธรรม จึงเรียกว่าขั้นก่อนจริยธรรม แต่เมื่อเด็กมีความสามารถในการพูด เด็กก็จะเริ่มรับรู้สภาพแวดล้อม และบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่นๆ เข้าสู่พัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นถัดไป

ขั้นยึดคำสั่งญา (heteronomous stage) เป็นพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กที่อยู่ในช่วงอายุ 2-8 ปี ในขั้นนี้เด็กจะมีความเกรงกลัวผู้ใหญ่ และเห็นว่าคำสั่งของผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่ตนต้องปฏิบัติตาม ขั้นนี้จึงเป็นขั้นที่ผู้กระทำการับกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานทางจริยธรรมมาจากผู้มีอำนาจเหนือตนและถือว่ากฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดและไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

ขั้นยึดหลักแห่งตน (autonomous stage) เป็นพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก เริ่มตั้งแต่อายุ 8 ปีขึ้นไปจนถึง 12 ปี เป็นขั้นที่เกิดจากการพัฒนาการทางสติปัญญา และการมีประสบการณ์การมีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนการตัดสินใจทางจริยธรรมของเด็กแม้จะมีความคิดเป็นของตนเองแต่ก็มีความยืดหยุ่นมีเหตุผลที่คำนึงถึงในการพิจารณาจริยธรรมด้วย ขั้นนี้จึงเป็นขั้นที่ผู้กระทำเชื่อว่ากฎเกณฑ์คือข้อตกลงระหว่างบุคคลนั้นอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากความร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกันถือเป็นเรื่องสำคัญ

2.2.8.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก กุลลินี (2553) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ไว้ดังนี้ โคลเบอร์ก ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมตามแนวทฤษฎีของพ็อลเจต์ แต่เห็นว่าทฤษฎีของพ็อลเจต์ยังไม่สมบูรณ์ ได้ปรับปรุงวิธีวิจัย การวิเคราะห์ผลรวม และดำเนินการวิจัยอย่างกว้างขวางในประเทศอื่นที่มีวัฒนธรรมต่างกันทั้งในสหรัฐอเมริกา ไต้หวัน ตุรกี และเม็กซิโก โคลเบอร์กใช้วิธีการวิจัยโดยการสร้างสถานการณ์สมมติปัญหาทางจริยธรรมที่ผู้ตอบยากที่จะตัดสินใจได้ว่า “ถูก” หรือ “ผิด” หรือ “ไม่ควรทำ” เนื่องจากการตัดสินใจขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง การตอบจะขึ้นอยู่กับวัยของผู้ตอบเกี่ยวกับความเห็นใจในบทบาทของผู้แสดงพฤติกรรมในเรื่องค่านิยม ความสำนึกในหน้าที่ในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม ความยุติธรรมหรือหลักการที่ตนยึดถือ

สำหรับโคลเบอร์ก จริยธรรมเป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความถูกผิด และเกิดขึ้นจากกระบวนการทางความคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งต้องอาศัยวุฒิภาวะทางปัญญา พัฒนาการทางจริยธรรมจึงเป็นผลจากการพัฒนาการของโครงสร้างทางความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรม การใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง จะแสดงให้เห็นถึงความเจริญของจิตใจของบุคคล การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการใช้เหตุผลที่ลึกซึ้งยากแก่การเข้าใจยิ่งขึ้นตามลำดับของวุฒิภาวะทางปัญญา โดยทั่วไปแล้วการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็กจะไม่ถึงขั้นสูงสุดในช่วงอายุ 10 ปี แต่จะมีการพัฒนาขึ้นอีกหลายขั้นจากอายุ 11 – 25 ปี โดยโคลเบอร์ก ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ (levels) โดยแต่ละระดับแบ่งออกเป็นระดับละ 2 ขั้น (stages) ดังนั้น พัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กมีทั้งหมด 6 ขั้น ดังนี้

1) ระดับก่อนมีจริยธรรมหรือระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (preconventional or premoral level) ระดับนี้ เด็กจะรับกฎเกณฑ์และข้อกำหนดของพฤติกรรมที่ “ดี” หรือ “ไม่ดี” จากผู้มีอำนาจเหนือตน เช่น บิดามารดา ครู หรือเด็กโต และมักจะคิดถึงผลที่จะนำรางวัลหรือการลงโทษมาให้ในลักษณะที่พฤติกรรมที่ดีคือพฤติกรรมที่แสดงแล้วได้รับรางวัล ในทางกลับกันพฤติกรรมที่ไม่ดีคือพฤติกรรมที่แสดงแล้วได้รับการลงโทษ ระดับก่อนมีจริยธรรมแบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่หนึ่ง หลักการเชื่อฟังและหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ (punishment and obedience orientation) ในชั้นนี้เด็กจะยอมทำตามคำสั่งผู้มีอำนาจเหนือตนโดยไม่มีเงื่อนไขเพื่อไม่ให้ถูกลงโทษ นั่นคือพฤติกรรมใดที่มีผลตามมาด้วยการลงโทษ เด็กก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำ “ผิด” และจะแสดงพฤติกรรมเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษโดยไม่ทำพฤติกรรมที่ผิดนั้นอีก เพราะกลัวการถูกลงโทษ ในทางกลับกันพฤติกรรมใดที่มีผลตามด้วยรางวัลหรือคำชม เด็กก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำ “ถูก” และจะทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกเพื่อหวังรางวัล ชั้นนี้เริ่มตั้งแต่อายุแรกเกิดจนถึง 7 ปี

ชั้นที่สอง การแสวงหารางวัลเป็นการแลกเปลี่ยน (instrumental relativist orientation) เป็นชั้นที่เด็กจะเลือกทำตามความพอใจของตนเองโดยให้ความสำคัญกับการได้รับรางวัลตอบแทนทั้งรางวัลที่เป็นวัตถุหรือการตอบแทนทางกาย วาจา และใจโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องของสังคม ความยุติธรรม ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นหรือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น พฤติกรรมของเด็กในชั้นนี้ทำเพื่อสนองความต้องการของตนเอง มักจะเป็นการแลกเปลี่ยนกับคนอื่น ชั้นนี้อยู่ระหว่างอายุ 7-10 ปี

2) ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม (conventional level) ระดับนี้ เด็กจะมีพฤติกรรมตามความคาดหวังของผู้ปกครอง บิดามารดา กลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกหรือของชาติ เนื่องจากเห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรจะทำ และจะไม่มีพฤติกรรมผิดไปจากความคาดหวัง เพราะกลัวว่าตนจะไม่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ในระดับนี้ผู้แสดงพฤติกรรมจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมที่ตนเองอยู่ตามความคาดหวังของครอบครัวและสังคมโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นขณะนั้นหรือภายหลังก็ตาม การพัฒนาการทางจริยธรรมในระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคมนี้ออกได้เป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่หนึ่ง ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ “เด็กดี” (interpersonal concordance of good boy, nice girl orientation) เป็นชั้นที่เด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่น จึงให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนมากและต้องการเป็นที่ยอมรับและชื่นชมของกลุ่ม เด็กจึงไม่เป็นตัวของตัวเอง แต่คล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น หรือเอาอย่างบุคคลที่เห็นว่าดีงาม จริยธรรมของบุคคลในชั้นนี้เน้นหนักด้านการทำตามคนอื่นมากกว่าคำนึงถึงเรื่องการถูกลงโทษหรือรับรางวัล ชั้นนี้อยู่ระหว่างอายุ 10 - 13 ปี

ชั้นที่สอง กฎและระเบียบ (law-and-order orientation) ชั้นนี้เด็กจะมีความรู้และประสบการณ์ว่าแต่ละกลุ่มจะมีกฎเกณฑ์ในสมาชิกยึดถือ โดยสมาชิกของกลุ่มศรัทธาต่อกฎเกณฑ์ของกลุ่มมากพอสมควร และสมาชิกแต่ละคนก็จะเข้าใจหน้าที่ของตนในกลุ่ม เด็กจึงแสดงพฤติกรรมเพื่อทำตามหน้าที่ของสังคมโดยรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของเขาในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมนั้น ซึ่งมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดให้หรือคาดหวังไว้ ดังนั้นเหตุผลทางจริยธรรมในชั้นนี้ ถือว่าสังคมจะอยู่ด้วยความมีระเบียบเรียบร้อยต้องมีกฎหมายและข้อบังคับ คนดี

หรือคนที่มีพฤติกรรมถูกต้องคือ คนที่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมาย ขึ้นนี้อยู่ระหว่างอายุ 13 – 16 ปี

3) ระดับจริยธรรมตามการใช้วิจารณญาณ (post conventional level) ระดับนี้พฤติกรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับความพยายามที่จะตีความหมายของหลักการและมาตรฐานทางจริยธรรมด้วยวิจารณญาณของบุคคล ก่อนที่จะยึดถือเป็นหลักของความประพฤติที่จะปฏิบัติตาม การตัดสินใจ “ถูก” หรือ “ผิด” “ควร” หรือ “ไม่ควร” มาจากวิจารณญาณของตนเอง ปราศจากอิทธิพลของผู้มีอำนาจหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก หรือขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสังคมแต่ขึ้นกับการเรียนรู้ที่ทำให้บุคคลพัฒนาสิ่งที่ดีที่ถูกที่ควรได้ด้วยตัวเอง ในระดับนี้มี 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่หนึ่ง สัญญาประชาสังคม (Social contract) หรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา ในขั้นนี้บุคคลจะมีเหตุผลในการเลือกกระทำโดยคำนึงถึงประโยชน์ของคนหมู่มาก สามารถควบคุมตนเองได้ ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เคารพการตัดสินใจที่จะกระทำด้วยตนเอง ไม่ถูกควบคุมจากบุคคลอื่น มีพฤติกรรมที่ถูกต้องตามค่านิยมของตนและมาตรฐานของสังคม แต่แม้ว่าจะเห็นความสำคัญของสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างบุคคล ก็เปิดให้มีการแก้ไขโดยคำนึงถึงประโยชน์และสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้นเนื่องจากพิจารณาว่ากฎเกณฑ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงได้โดยพิจารณาประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ขั้นนี้จึงเน้นจริยธรรมที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกและสมควรปฏิบัติ แต่พิจารณาถึงประโยชน์โดยใช้ความคิดและเหตุผลเปรียบเทียบและก่อนที่จะใช้เป็นมาตรฐานทางจริยธรรม ขั้นนี้พบได้ในวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ หรือบุคคลอายุ 16 ปี ขึ้นไป

ขั้นที่สอง หลักการจริยธรรมสากล (universal ethical principle) เป็นขั้นที่บุคคลเลือกตัดสินใจที่จะกระทำโดยยอมรับและทำตามหลักการคุณธรรมสากล ซึ่งคำนึงความถูกต้องยุติธรรมการยอมรับ และเคารพในคุณค่าของความเป็นมนุษย์รวมถึงสิทธิมนุษยชน พฤติกรรมที่ถูกต้องจึงเป็นพฤติกรรมที่ได้รับการยอมรับจากคนส่วนมาก ทั่วโลกไม่ว่าจะอยู่ในที่ใดหรือสถานการณ์ใดก็ตามขั้นนี้จะเกิดกับวัยผู้ใหญ่

2.2.8.4 ทฤษฎีคุณธรรมจริยธรรมระดับบุคคลตามแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จากการวิเคราะห์ ของ ไกรยุทธ (2531) อ้างถึงใน ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (2554) ประกอบด้วย

1) คุณธรรมจริยธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน คุณธรรมจริยธรรมชุดนี้ทำหน้าที่เป็นแรงผลักดันภายในทำให้เกิดความเพียรพยายามทำให้สิ่งที่มุ่งหมายไว้สำเร็จ ทำหน้าที่เปรียบเหมือนแรงผลักดันให้บุคคลมีความพยายามที่จะทำการใดๆ ให้บรรลุถึงจุดหมายที่ได้ตั้งความหวังไว้ โดยไม่หวั่นไหวต่ออุปสรรคใดๆ ที่เกิดขึ้น ความเพียรหรือความวิริยะอุตสาหะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความพยายามและความชำนาญในทักษะ ในความรู้ที่จำเป็นเพื่อให้งานที่ทำดำเนินไปได้ ขันติหรือความอดทนนั้นมีส่วนทำให้เกิดความท้อใจได้ง่ายๆ ความอดทนจึงมีส่วนทำให้ความเพียรพยายามเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นต่อไปได้เรื่อยๆ ความขยันหมั่นเพียรและความอดทนเป็นคุณสมบัติที่สื่อการบังคับตัวเองให้ต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่ต้องการ อันเป็นการสะท้อนถึงลักษณะของการพึ่งตนเองทั้งในแง่ของกำลังใจและกำลังกายที่จะผลักดันสิ่งต่างๆ ให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ ความสามารถพึ่งตนเองจึงเป็นคุณธรรมหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงกล่าวถึงควบคู่กับความขยันหมั่นเพียร ความอดทน การพึ่งตนเองอย่างสม่ำเสมอ คงเส้นคงวาได้ จนเป็นนิสัยและเป็น

ส่วนหนึ่งของบุคลิกได้นั้นจำเป็นต้องเป็นคนที่มีความมีวินัย ซึ่งไม่เพียงแต่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ระเบียบที่ตราเป็นข้อบังคับเท่านั้น แต่ยังรวมถึงระเบียบที่กำหนดอยู่ในใจของตัวเองที่ปฏิบัติภารกิจต่างๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบด้วยความตั้งใจจริงและด้วยความจริงใจคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 3 ประการได้แก่ 1) ความมีวินัย 2) ความอดทนอดกลั้น และ 3) ความขยันหมั่นเพียร เปรียบเหมือนการสร้างฐานรากที่แข็งแกร่งให้กับบุคคล หรือหากเปรียบเทียบเป็นต้นไม้ก็เหมือนการช่วยให้ต้นไม้มีรากแก้วที่แข็งแกร่งนั่นเอง

2) คุณธรรมจริยธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง คุณธรรมจริยธรรมชุดนี้ทำหน้าที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง สร้างแรงผลักดันให้เกิดคุณธรรมชุดแรก ทำหน้าที่เสมือนปัจจัยหล่อเลี้ยงให้เกิดแรงผลักดันอันเนื่องมาจากการมีคุณธรรมชุดแรกในตัวบุคคล กล่าวคือ การที่แรงผลักดันจะมีมากมีน้อย จะหดหายหรือเพิ่มขึ้นมา ย่อมเป็นผลโดยตรงและโดยอ้อมมาจากคุณธรรมชุดที่สองนี้เป็นอย่างมาก ความกระตือรือร้นในความเพียรพยายาม และความอดทนในการต่อสู้กับกิจการต่างๆ นั้น จะรักษาไว้ได้ยาก หากบุคคลนั้นไม่มีฉันทะ ในสิ่งที่กำลังทำอยู่ ไม่มีศรัทธาหรือความเลื่อมใสในตัวบุคคลหรือองค์กรที่จะได้รับผลพอใจจากการกระทำของตนเอง ถ้าบุคคลขาดศรัทธาหรือความตั้งใจจริงและความจริงใจที่ต้องการเห็นผลพวงของความพยายามแห่งตน ไม่ว่าจะเป็ประโยชน์ต่อตนเองหรือต่อส่วนรวมแล้ว ความเพียรและความอดทนที่จะต่อสู้ต่อไป โดยเฉพาะเมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคอันหลีกเลี่ยงไม่ได้ในการงานต่างๆ ย่อมรักษาไว้ไม่ได้นาน และจะเหือดหายไปในเวลาอันรวดเร็ว ความรับผิดชอบหรือความสำนึกในหน้าที่ของตัวบุคคลจึงมีส่วนสำคัญที่จะรักษาพลังผลักดันในตัวบุคคล ในการกระทำกิจการที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยงนี้ ประกอบด้วย 1) ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง 2) ความรับผิดชอบ การปลูกฝังคุณธรรมชุดนี้ย่อมทำได้โดยการตอกย้ำผ่านการดำเนินชีวิตในวิถีประจำวันการกระทำให้ดูเป็นตัวอย่าง

3) คุณธรรมจริยธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง คุณธรรมจริยธรรมชุดนี้เป็นคุณธรรมจริยธรรมที่เหนี่ยวรั้งไม่ให้คนทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม ผิดหลักคุณธรรมจริยธรรม ทำหน้าที่คอยเหนี่ยวรั้งไม่ให้แรงผลักดันที่ก่อตัวในบุคคลนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ไม่พึงปรารถนา แม้ว่าบุคคลนั้นจะมีความเพียรพยายามที่จะกระทำการให้สำเร็จเนื่องจากความปรารถนาดีที่มีต่อตนเอง ต่อเพื่อนฝูง ต่อองค์กร ต่อส่วนรวม และต่อประเทศชาติ ความมีสติช่วยให้บุคคลยังคิดขั้งใจก่อนที่จะกระทำการใดๆ จนกว่าจะได้มีการใช้ปัญญาแก้ไขประเด็นต่างๆ ที่มากับงานนั้นๆ ความมีสติจึงเป็นคุณธรรมสำคัญ เมื่อพิจารณาควบคู่กับคุณธรรมต่างๆ ที่ได้กล่าวถึงในชุดที่หนึ่งและในชุดที่สอง ความมีสติในทุกโอกาสจึงมีลักษณะของการกระทำที่รอบคอบ ไตร่ตรองด้วยเหตุผล และดำเนินการตามขั้นตอนตามที่ได้สรุปเอาไว้ ความตั้งใจดีให้ดี ในความหมายที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานก็คือ การคิดที่เป็นกลาง ปราศจากอคติ ความเที่ยงตรงในการวินิจฉัย ซึ่งเป็นคุณธรรมที่สนับสนุนให้ความมีสติของบุคคล ได้มีส่วนในการคิดค้นประเด็นต่างๆ ที่ควรแก่การพิจารณา และวิเคราะห์หาข้อยุติที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการดำเนินงานทำกิจการที่พึงกระทำ ซึ่งประกอบด้วย 1) ความมีสติ และ 2) ความพอเพียง โดยเฉพาะคุณธรรมจริยธรรมด้านความพอเพียงนั้นหากพิจารณาจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “ความพอเพียง” จะเป็นฐานของความสุจริต ความไม่โลภ ด้านทาน ความอยากได้ตามกระแสวัตถุนิยมที่มีผลต่อพฤติกรรมของเยาวชนคนไทยในปัจจุบันโดยรายละเอียดของคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง

4) คุณธรรมจริยธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน คุณธรรมจริยธรรมชุดนี้เป็นคุณธรรมจริยธรรมที่สนับสนุนให้บุคคลได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยมุ่งหวังผลเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นคุณธรรมที่ส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม การเคารพและให้ความสำคัญต่อชีวิตให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เป็นปัจจัยที่สนับสนุนบุคคลให้เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้มีส่วนร่วมในความสำเร็จของตนเอง หรือผลประโยชน์ที่ตนเองได้รับ และเป็นปัจจัยที่สนับสนุนบุคคลได้มีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อส่วนรวม ทั้งในวงแคบระดับครอบครัว และในวงกว้างระดับประเทศ หากปราศจากคุณธรรมต่างๆ ในกลุ่มนี้แล้ว บุคคลอาจใช้ความเพียรพยายามและความอดทนที่เกิดขึ้นจากการหล่อเลี้ยงของฉันทะของศรัทธา เพื่อสร้างสรรค์ผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง โดยไม่ใยดีว่าบุคคลอื่นๆ จักได้รับความเสียหายมากน้อยเพียงใด หรือโดยไม่สนใจว่าส่วนรวมได้ขาดประโยชน์ไป เนื่องจากการกระทำของตนเอง คุณธรรมชุดนี้จึงเป็นปัจจัยเกื้อกูลให้เกิดสามัคคีธรรมในหมู่ผู้ร่วมองค์กรเดียวกัน ในชุมชนเดียวกัน และในชาติเดียวกันนั่นเอง ความสามัคคีพร้อมเพรียงกันเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่ทำให้บุคคลมีส่วนร่วมตระหนักถึงความสำคัญของส่วนรวม และการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม คุณธรรมชุดที่สี่จึงเป็นคุณธรรมที่คอยเตือน คอยกระตุ้นบุคคลให้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมพร้อมๆ กับการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน โดยเกื้อกูลกันและกันในรูปแบบต่างๆ และโดยไม่เอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่นซึ่งประกอบด้วย 1) ความเมตตา กรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 2) ความกตัญญู กตเวทิตะ และ 3) ความเสียสละ ด้วยหลักของความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการสร้างให้เกิด “จิตอาสา” ที่จะส่งผลให้สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรมอย่างแท้จริง

โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีคุณธรรมจริยธรรมระดับบุคคลตามแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จากการวิเคราะห์ ของ ไกรยุทธ ธีรตยา คี นันท์ มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.2.9 พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมระดับบุคคลตามแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจากการวิเคราะห์ ของ ไกรยุทธ ธีรตยา คี นันท์

พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมเห็น ชอบ และให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะเป็นการกระทำที่ดีและเลวของบุคคลนั้น ส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม (ดวงเดือน, 2524 อ้างถึงใน ดวงพร, 2548)

พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติเพื่อให้บรรลุสภาพชีวิตที่มีคุณค่า คุณธรรมที่แสดงออกทางกายในลักษณะที่ตีงาม อันเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม และมีพฤติกรรมที่เข้ากับกฎเกณฑ์มาตรฐานที่ปฏิบัติ (กาญจนา, 2555)

พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การแสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนคุณธรรมจริยธรรมภายในให้เห็นเป็นรูปธรรม (ฐาปนีย์ และพรสวรรค์, 2551)

สรุป พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม คือการที่บุคคลแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันดีอันซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคมอันจะนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีของตนเองและสังคม และงดเว้นพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของสังคม ซึ่งในการแสดงออกของพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมระดับบุคคลตามแนว

พระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จากการวิเคราะห์ ของ ไกรยุทธ ธีรตยาสินันท์ สามารถอธิบายได้ดังนี้

2.2.9.1 คุณธรรมจริยธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน ประกอบด้วย

1) ความมีวินัย หรือ ระเบียบวินัย มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546) ให้ความหมายว่า วินัย หมายถึง ระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ และคำว่า ระเบียบ หมายถึง แบบแผน ที่วางไว้เป็นแนวปฏิบัติ หรือดำเนินการ เช่น ระเบียบวินัยข้อบังคับต้องปฏิบัติตามระเบียบ

วิชัย (2541) อ้างถึงใน ดวงพร (2548) ให้ความหมายว่า ระเบียบวินัย หมายถึง คุณลักษณะจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลนั้นสามารถควบคุมตนเอง และประพฤติตนตามระเบียบกฎกติกาของสังคม เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความมีวินัย แก่ ความสนใจใฝ่รู้ การควบคุมตนเอง ความรับผิดชอบ เป็นต้น

หัตยา (2541) ให้ความหมายว่า ระเบียบวินัย หมายถึง ความมีวินัยในตนเอง สามารถควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามระเบียบข้อตกลงของสังคมส่วนรวมด้วยความสมัครใจของผู้ปฏิบัติเอง เพื่อความสงบสุขในชีวิตและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

กัลยา (2542) ให้ความหมายว่า ระเบียบวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างมีระเบียบของบุคคลซึ่งกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคมเพื่อความสงบสุขในชีวิตของตนเองและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมความมีวินัย หรือ ระเบียบวินัย คือ การแสดงถึงความประพฤติที่เป็นแบบแผน เชื่อฟัง หรือปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนขององค์กร สถาบัน สังคม เพื่อความสุขสงบทั้งของตัวผู้ปฏิบัติและสังคม

2) ความอดทน อดกลั้น มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546) ให้ความหมายว่า อดทน หมายถึง บึกบึน ยอมรับสภาพความยากลำบาก และคำว่า อดกลั้น หมายถึง ระงับอารมณ์ ดังนั้น อดทนอดกลั้น จึงหมายถึง ความอดทน อดกลั้นต่อความยากลำบาก

สำหรับ สวี (2546) ได้รวบรวมความหมายของ ความอดทนอดกลั้น มาจากคำบาลีว่า ชันติ ซึ่งแสดงไว้ในหลักธรรมหลายแห่ง ไว้ดังนี้

1) ธรรมทำให้งาม 2 อย่าง ข้อ 1 ว่า ชันติ หมายถึง ความอดทน อดได้ ทนได้ เพื่อบรรลุความดีงาม และความมุ่งหมายอันชอบ

2) ฆราวาสธรรม 4 ข้อ 3 ว่า ชันติ หมายถึง ความอดทน ตั้งหน้าทำหน้าที่ การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทนทานไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมายไม่ท้อถอย

3) บารมี 10 หรือทศบารมี ข้อ 6 ว่า ชันติ หมายถึง ความอดทน ความทนทานของจิตใจ สามารถใช้สติปัญญาควบคุมตนให้อยู่ในอำนาจเหตุผล และแนวทางความประพฤติที่ตั้งไว้เพื่อจุดหมายอันชอบไม่ลุอำนาจกิเลส

4) ราชธรรม 10 หรือทศพิชราชธรรม ข้อ 9 ว่า ชันติ หมายถึง ความอดทน คือ อดทนต่องานที่ตรากตรำ ถึงจะลำบากกายเพียงใดก็ไม่ท้อถอย ถึงจะถูกเย้ยหยันเสียดสีอย่างไรก็ไม่หม่อมกำลังใจ ไม่ยอมละทิ้งกรณีย์ที่บำเพ็ญโดยชอบธรรม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมความอดทน อดกลั้น คือการแสดงถึงความอดทนต่อความยากลำบาก ในการทำความดี ในการทำงานด้วยความ เข้มแข็ง ขยัน หมั่นเพียร แม้จะพบกับความยากลำบากก็ไม่ท้อถอยอีกทั้งไม่หวั่นไหวต่อถ้อยคำที่อาจ ถูกเย้ยหยันเสียดสีให้เสียกำลังใจ

3) ความขยันหมั่นเพียร มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546) ให้ความหมายว่า ขยัน หมายถึง การทำงานอย่างแข็งขัน ไม่ปล่อยปละละเลย ทำหรือประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ไม่ เกียจคร้าน คำว่า หมั่น หมายถึง ขยันทำ หรือประพฤติบ่อยๆอย่างเป็นปกติสม่ำเสมอ สำหรับคำ ว่า เพียร ให้ความหมายไว้ว่า ความบากบั่น กล้าแข็ง เช่นพยายามจนกว่าจะสำเร็จ

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539) ให้ความหมายว่า ของความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความพยายามที่ทำงานให้สำเร็จซึ่งรวมไปถึงความพึงพอใจ ความมีใจจดจ่อ และควบคุมตนเอง

ศศวรรษ (2535) ให้ความหมายว่า ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง การที่ นักเรียนแสดงความสนใจ ตั้งใจ เอาใจใส่ต่อการเรียนการสอน มีความพยายามทำงานและร่วม กิจกรรมที่ครูกำหนดขณะที่มีการเรียนการสอน

สุพัตรา (2541) ให้ความหมายว่า ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง การไม่ ย่อท้อต่ออุปสรรคที่บังพวngต่อความยากลำบาก และมีความอดทน

นันทวัน (2543) ให้ความหมายว่า ความขยันหมั่นเพียรว่า หมายถึง ความ ตั้งใจที่ปฏิบัติหน้าที่และกระทำกิจของตนให้สำเร็จด้วยความมานะอุตสาหะอดทนไม่ย่อท้อและปฏิบัติ ตนอย่างสม่ำเสมอ จนหน้าที่การงานนั้นสำเร็จลุล่วงไป

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ความ ขยันหมั่นเพียร คือการแสดงถึง ความบากบั่น อดทน ไม่ย่อท้อต่อความลำบาก หรืออุปสรรค และ พยายามทำงานที่ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนอย่างสม่ำเสมอ ด้วยความตั้งใจ เช่น การตั้งใจมุ่งมั่นศึกษา เล่าเรียน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อเรียน มีความกระตือรือร้นต่อการเรียน เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จและไม่ทิ้งงานการเรียนเมื่อประสบอุปสรรคก็ หาทางแก้ไข

2.2.9.2 คุณธรรมจริยธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยงประกอบด้วย

1) ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546) ให้ความหมายว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติตรงและจริงใจ ไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกงและไม่หลอกลวง และคำ ว่า ซื่อตรง หมายถึง ประพฤติตรง ไม่เบี่ยง เช่นซื่อตรงต่อหน้าที่

กุ้เกียรติ (2550) ให้ความหมายว่า การประพฤติอย่างเหมาะสมและตรง ทั้ง ภาย วาจา ใจ ไม่คิดทรยศ ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง

ปัญญา (2540) ให้ความหมายว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง ประพฤติจริงใจ ไม่ คิดทรยศ ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ส่วนคำว่าสุจริต คือประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ โดยกล่าวถึง ความซื่อสัตย์สุจริต กล่าวโดยสรุปได้ ดังนี้

- ชื่อสัตย์ต่อหน้าที่ คือ ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุดด้วยความขยันหมั่นเพียรไม่หลีกเลี่ยง ไม่คดโกง มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำนั้นและทำให้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดีได้ผลสมความมุ่งหมาย

- ชื่อสัตย์ต่อการทำงาน คือ ทำงานอะไรก็ได้ให้ได้ผลตามความจริงของงานนั้น ตั้งใจทำงานให้สำเร็จผลสมบูรณ์ตามหน้าที่ของงาน ต้องพิจารณางานให้ถ่องแท้ก่อนและแยกให้ออกว่าเป็นงานประเภทใด งานประจำหรืองานอดิเรก

- ชื่อสัตย์ต่อวาจา คือ พูดอย่างไร ทำอย่างนั้น ปฏิบัติได้จริงตามคำพูด รักษาคำมั่นสัญญา ไม่พูดหลอกลวง พูดแต่คำจริง

- ชื่อสัตย์ต่อบุคคล หมายถึง มีความจริงใจต่อบุคคลอื่นอย่างสม่ำเสมอ ไม่กลับกโลก จงรักภักดี กตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ เมตตากรุณาต่อผู้น้อย

- ชื่อสัตย์ต่อเวลา ได้แก่ ปฏิบัติตนให้เป็นคนตรงต่อเวลา

- ชื่อสัตย์ต่อความดี หมายถึง ประพฤติตรงและจริงใจต่อความดี ซึ่งเป็นความซื่อสัตย์ ที่ต้องมีความจริงใจ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต คือการแสดงถึง การประพฤติที่ดีงาม ไม่หลอกลวง ไม่คดโกง มีความซื่อสัตย์ ประพฤติดีทั้งกาย วาจาและใจ ซึ่งเป็นคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญที่สุดที่บุคคลจะพึงมีไว้เป็นคุณสมบัติเพราะจะทำให้สังคมเกิดความสงบสุข ไม่แสวงหาผลประโยชน์ใส่ตนเองในทางมิชอบ

2) ความรับผิดชอบ มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546) ให้ความหมายว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ยอมรับผลทั้งที่ดีและไม่ดีในกิจการที่ตนได้ทำลงไปหรือที่อยู่ในความดูแลของตน

กุ๊เกียรติ (2550) ให้ความหมายว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การเอาใจใส่โดยไม่ละเลย ทอดทิ้ง หลีกเลียง มุ่งมั่นทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุดและยอมรับผลการกระทำที่เกิดขึ้นทั้งดีและไม่ดี

กรมวิชาการ (2544) อ้างถึงใน อรรถนารถ (2546) ให้ความหมายว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจ ตั้งใจ ที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม ละเอียดรอบคอบ เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำของตน ทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติงานหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งได้จำแนกความรับผิดชอบออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การขจัดปัญหาที่ทำให้ตนเองเป็นทุกข์ เช่น ป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอันตรายจากโรค รักษาร่างกายให้แข็งแรง รู้จักหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติหน้าที่การงานของตนให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทันทกำหนดเวลาและตรงเวลา

2) ความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม หมายถึง รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบต่อชุมชน ประเทศชาติ ความรับผิดชอบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม เกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมความ
รับผิดชอบ คือการแสดงถึง การประพฤติ ปฏิบัติในหน้าที่ที่หึงต่อตนเอง สังคมหรือส่วนรวมด้วยความ
มุ่งมั่น ตั้งใจ พยายามเพื่อให้ภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามเป้าประสงค์อย่างมีคุณค่า รวมถึง
การยอมรับในผลการกระทำทั้งด้านดี และไม่ดี เช่น รับผิดชอบต่อตนเองในการเรียนด้วยการส่งงาน
ตรงต่อเวลา รับผิดชอบต่อการรักษาสมบัติที่เป็นส่วนรวม เป็นต้น คุณธรรมจริยธรรมในข้อนี้เป็นสิ่ง
สำคัญต่อผู้เรียนเพราะเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญรุ่งเรือง

2.2.9.3 คุณธรรมจริยธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้งประกอบด้วย

1) ความมีสติ มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546) ให้ความหมายว่า
สติ หมายถึงความรู้สึก ความรู้สึกตัว เช่น ได้สติ ฟิ้นคืนสติ สิ้นสติ ความรู้สึกผิดชอบ เช่น มีสติ ไร้สติ
ความระลึกได้ เช่น ตั้งสติ กำหนดสติ

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2556) ความมีสติ หมายถึง ความระลึกได้
ความนึกขึ้นได้ ความไม่เผลอ ลุกคิดขึ้นได้ การคุมจิตไว้ในกิจ หมายถึง อาการที่จิตนึกถึงสิ่งที่จะทำจะ
พูดได้ นึกถึงสิ่งที่ทำค่าที่พูดไว้แล้วได้ เป็นอาการที่จิตไม่หลงลืม ระงับยับยั้งใจได้ ไม่ให้เลินเล่อ
พลั้งเผลอ ป้องกันความเสียหายเบื้องต้นยับยั้งซึ่งใจไม่บุ่มบ่าม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความไม่ประมาท

ฐิตวี, กมลพร และ ธิรพร (2555) ได้กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอน
จริยศึกษาระดับประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แบ่งสติออกเป็น 4
ด้าน และได้ให้ความหมายดังนี้

- ความเป็นผู้มีสติในการควบคุมตนเอง หมายถึง การที่บุคคลเผชิญ
เหตุการณ์ที่ตนเองพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ บุคคลนั้นสามารถควบคุม อารมณ์พฤติกรรมของตนเองที่
แสดงออกมาโดยไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

- ความเป็นผู้มีสติรวดเร็วทันเวลาในทุกกรณี หมายถึง การที่บุคคลเผชิญ
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยสuddenหรือกะทันหัน บุคคลนั้นสามารถตั้งสติรวดเร็วในการคิดแก้ไขปัญหาที่
เกิดขึ้นอย่างถูกต้องและทันท่วงทีโดยการแสดงพฤติกรรมนั้นออกมาแล้วไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่น
เดือดร้อนและช่วยเหลือผู้อื่นได้เสมอ

- ความเป็นผู้มีสติรู้จักยับยั้งซึ่งใจทันต่อเหตุการณ์ หมายถึง การที่บุคคล
เผชิญเหตุการณ์ใดๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว บุคคลนั้นสามารถคิดยับยั้งซึ่งใจของตนเองได้อย่างถูกต้องและ
เหมาะสมกับเหตุการณ์นั้นๆ ก่อนตัดสินใจกระทำสิ่งนั้นลงไป โดยการแสดงพฤติกรรมออกมาแล้วไม่
ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

- ความเป็นผู้มีสติในการแสวงหาและบริโภคปัจจัย หมายถึง การที่บุคคล
เผชิญเหตุการณ์หรือโอกาสที่พึงจะหาประโยชน์จากเหตุการณ์นั้นได้ บุคคลนั้นสามารถใช้สติในการคิด
หาหนทางเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองได้อย่างถูกต้อง โดยแสดงพฤติกรรมนั้นออกมาแล้วไม่
ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมความมีสติ
คือ การแสดงถึง การประพฤติในการระลึก รู้ผิดชอบชั่วดี การยับยั้งซึ่งใจ การควบคุมจิต ควบคุม
ตนเองไม่ให้พลั้งเผลอกระทำการอันอาจก่อให้เกิดความเสียหาย

2) ความพอเพียง มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546) ให้ความหมายว่า พอเพียง หมายถึง ได้เท่าที่กะไว้ เช่น ได้เท่านี้ก็พอเพียงแล้ว

ราชบัณฑิตยสถาน (2552) อ้างจาก บทวิทยุรายการ "รู้ รัก ภาษาไทย" (2552) ให้ความหมายว่า พอเพียง หมายถึง เต็มที่ตามต้องการ ไม่มากไม่น้อยเกินไป ไม่ขาดแคลน. ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า sufficient เช่น เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ มีหลักการคือ รู้จักพออยู่พอกิน และพอเพียงในทุกเรื่อง. การชลประทานทำให้เรือกสวนไร่นามีน้ำอย่างพอเพียง ความพอเพียง คือการเน้นความพอดี ความไม่ขัดสน และไม่ฟุ้งเฟ้อ

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (มปป) ให้ความหมายว่า ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

สำหรับ สุรียพร และคณะ. (2553) กล่าวถึง ความพอเพียง ไว้ว่า ความพอเพียง ประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อมๆ กัน ดังนี้

1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียง ต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นอย่างรอบคอบ

3) การมีภูมิคุ้มกันในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้ และไกล

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมความพอเพียง คือ การแสดงถึง การประพฤติตนที่พอประมาณ ไม่มาก ไม่น้อยเกินฐานะของตน ดำรงตนอยู่อย่างไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น ใช้หลักเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ สร้างภูมิคุ้มกันเพื่อเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง

2.2.9.4 คุณธรรมจริยธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย

1) ความเมตตา กรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มี ผู้ให้ความหมาย ไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546) ให้ความหมายว่า เมตตา หมายถึง ความรักและเอ็นดู บรรณาธิบายให้ผู้อื่นได้สุข คำว่า กรุณา หมายถึง ความสงสารคิด

จะช่วยให้พ้นทุกข์ และคำว่าเอื้อเฟื้อ หมายถึง อุดหนุนเจือจานแสดงน้ำใจต่อผู้อื่นบางที่ใช้เข้ากับคำอื่น เช่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เอื้อเฟื้อเกื้อกูล เอื้อเฟื้อเกื้อหนุน

กรมการศาสนา (2542) ให้ความหมายว่า เมตตา หมายถึง ความรัก ความปรารถนาดี เป็นมิตรอยากให้ผู้อื่นมีความสุข และ คำว่า กรุณา หมายถึง ความสงสารอยากช่วยเหลือผู้อื่น ให้พ้นจากความทุกข์

กัลยา (2542) ให้ความหมายว่า ความเมตตา กรุณา หมายถึง ความรักใคร่ปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นมีความสุข ความเจริญ มีความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้ที่ได้รับความทุกข์ให้พ้นจากความทุกข์

ชัยณรงค์ ศรีสุข (2545) ให้ความหมายว่า เมตตา คือ การที่บุคคลปรารถนา ให้ผู้อื่น มีความสุขใจ เมื่อผู้อื่นมีความทุกข์ และรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

สุวิทย์ สุขหมั่น (2546) ให้ความหมายว่า ความเมตตา กรุณา หมายถึง การรู้จักให้อภัย เห็นอกเห็นใจ การไม่เบียดเบียน และการรู้จักการให้ ความช่วยเหลือผู้อื่น

สารภี (2542) ให้ความหมายว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา สติปัญญา และใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมความเมตตา กรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คือ การแสดงถึง การปฏิบัติตนเพื่อต้องการช่วยให้ผู้อื่นพ้นจากทุกข์ มีความสุข ด้วยการแสดงความมีน้ำใจเอื้ออาทรต่อผู้อื่นด้วยความเต็มใจ รวมทั้งการแสดงอาการทางวาจาต่อผู้อื่นอย่างนุ่มนวล การไม่เอาเปรียบไม่เบียดเบียนผู้อื่น การรู้จักให้อภัยร่วมบริจาการทรัพย์เงินเพื่อส่วนรวม และเสียสละเวลาปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมตามสมควรตามสถานการณ์ และตามความสามารถของตน โดยไม่หวังผลตอบแทน

2) ความกตัญญู กตเวที มีผู้ให้ความหมาย ไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546) ให้ความหมายว่า กตัญญู หมายถึง รู้อุปการะที่ท่านทำให้ และคำว่า กตเวที หรือ กตเวทิตา หมายถึง ความเป็นผู้ประกาศคุณท่าน ความเป็นผู้สนองคุณท่าน

กระทรวงวัฒนธรรม (2553) ให้ความหมายว่า กตัญญู หมายถึง รู้ซึ่งถึงอุปการะคุณที่ผู้อื่นทำไว้แก่เรา ว่าใครบ้างที่มีบุญคุณต่อเราอย่างไร เช่น พ่อแม่ มีอุปการะคุณแก่เราโดยให้กำเนิดเรามา เลี้ยงดูเรา ฯลฯ ครูอาจารย์มีอุปการะคุณในการสอนให้มีความรู้ แนะนำในสิ่งที่ดี ตักเตือนว่ากล่าวในสิ่งที่เราทำผิด

สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (มปป.) ให้ความหมายว่า กตัญญู หมายถึง บุคคลผู้รู้คุณของคนอื่น กตเวที หมายถึง บุคคลที่ตอบแทนผู้มีคุณแก่ตน ดังนั้น คำว่า กตัญญูกตเวทิจึงหมายถึง บุคคลผู้รู้คุณที่คนอื่นกระทำแล้วและทำตอบแทนบุคคลที่มีคุณและสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เรานั้นมีมากมาย ยกตัวอย่างเช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ พระมหากษัตริย์ เป็นต้น

- พ่อแม่ เป็นผู้ให้กำเนิดแก่ลูก เลี้ยงดูป้องกันและรักษาพ่อแม่ที่เป็นพ่อแม่จริงๆ เมื่อให้กำเนิดลูกแล้วจะไม่ทอดทิ้ง ถึงแม้จะประสบความลำบากยากจน ลำเค็ญสักเพียงใดก็ตาม ก็จะไม่ทอดทิ้งลูก กลับคอยป้องกันภัยอันตรายต่างๆ ไม่ให้เกิดแก่ลูก เมื่อมีเหตุสุดวิสัยที่จะป้องกันได้ เช่น ต้องประสบภัยคือความเจ็บไข้ได้ป่วย พ่อแม่ก็ไม่ทอดทิ้งพยายามรักษา พยาบาลด้วยตัวเองบ้าง

หาหมอมารักษาบ้าง บางครั้งพ่อแม่ต้องทำงานหนัก อาบเหงื่อต่างน้ำ ยอมอด ยอมทนเพื่อลูก ต้องการให้ลูกได้ศึกษาเล่าเรียน มีความรู้ ความฉลาดเท่าทันคนอื่น พ่อแม่ นอกจากจะให้กำเนิด เลี้ยงดู ป้องกันรักษาลูกแล้ว ท่านทั้งสองยังมีจิตใจที่ประกอบด้วยคุณธรรม คือ พรหมวิหารธรรม 4 ประการ อันได้แก่ เมตตา ความรักใคร่สนิทสนม กรุณา ความปรานีสงสารในเมื่อมีความทุกข์ยากเดือดร้อน มุทิตา พลอยยินดีในความสำเร็จของลูกด้วยความจริงใจ และ อุเบกขา ความวางเฉยในเมื่อลูกมีการงานทำ สามารถเลี้ยงตนและครอบครัวได้ พ่อแม่ได้เลี้ยงดู จึงต้องเลี้ยงท่านตอบแทน ช่วยทำการงานของท่าน รักษาวงศ์สกุลไว้ ประพฤติตนให้เป็นผู้ควรรับมรดก เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ควรทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้ ดังนั้น พ่อแม่จึงเป็นผู้มีคุณแก่ลูกทั้งหลาย

- ครูอาจารย์ เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้ ไม่ว่าจะในระดับไหน ชั้นไหนก็ตาม เรียกว่าท่านสอนให้เรามีความรู้ ความสามารถ ประกอบด้วยคุณธรรม จริยธรรม นำคุณธรรมและจริยธรรมไปใช้เป็นเครื่องมือป้องกันตัวเอง นำความรู้ความสามารถไปใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพการงาน ครูอาจารย์นับได้ว่า เป็นครูคนที่สองรองจากพ่อแม่

- พระมหากษัตริย์ หมายถึง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระ องค์ผู้ทรงเป็นพระประมุขของประเทศ สืบเชื้อสายมาจากกษัตริย์องค์ก่อนๆ ซึ่งได้รับการเอกราชของประเทศมา ไม่ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของชาติอื่น มอบมรดกคือเอกราชและอธิปไตยไว้ให้แก่พวกเรา แม้ทุกวันนี้พระองค์ทรงเป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจของชนชาติไทย ทรงสละความสุขส่วนพระองค์เพื่อความสุขของพสกนิกร โดยไม่เลือกชั้นวรรณะ แม้จะอยู่ในถิ่นทุรกันดารไกลแสนไกลเพียงใด พระองค์ก็เสด็จไปบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ช่วยเหลือและให้กำลังใจเสมอ ดังนั้น พระมหากษัตริย์ จึงเป็นผู้มีคุณแก่พสกนิกรทั้งหลาย สมควรที่บุคคลผู้อาศัยอยู่ใต้ร่มพระบารมีต้องประพฤติตนเป็นพลเมืองดี เคารพเชื่อฟังในพระบรมราโชวาทที่ตรัสสอน

ด้วยเหตุที่พ่อแม่ ครูอาจารย์ และพระมหากษัตริย์ ได้สร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้แก่ลูก จึงนับว่าเป็นผู้มีคุณ และสมควรอย่างยิ่งที่ทุกๆ คนควรที่จะตอบแทนคุณ คือ สร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้แก่ท่านเหล่านั้นบ้าง ตามสมควรแก่ความสามารถและโอกาสอันววย

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมความกตัญญู กตเวทิตี คือการแสดงถึงการรู้คุณผู้มีพระคุณด้วยการตอบแทนบุญคุณ เช่น การยกย่อง การให้ความเคารพ การไม่ละทิ้งเมื่อผู้มีพระคุณ การเลี้ยงดูช่วยเหลือในกิจการงาน รวมถึงการประพฤติตนที่ดีให้ผู้มีพระคุณภาคภูมิใจ เป็นต้น

ความเสียสละ มีผู้ให้ความหมายและอธิบายความเสียสละ ไว้ดังนี้
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546) ให้ความหมายว่า
เสียสละ หมายถึง ให้โดยยินยอม ให้ด้วยความเต็มใจ เช่น พ่อแม่เสียสละทุกอย่างเพื่อลูก

พัชราพร (2549) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมผู้ที่มีความเสียสละไว้ดังนี้

- ให้ความช่วยเหลือด้านทรัพย์สิน ความรู้ แรงงาน
- เห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
- มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่นในด้านการพูดและการกระทำหรือความมีน้ำใจ

น้ำใจ

- ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

สำหรับ บรรพ (2530) ให้ความหมายว่า เสียสละ หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในพฤติกรรมต่อไปนี้

- การให้ปัน หมายถึง การช่วยเหลือ หรือให้ผู้อื่นในด้านทรัพย์สิน สิ่งของ ความรู้ และแรงงาน

- การเห็นแก่ส่วนรวม หมายถึง การอุทิศตนทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวม

- ความมีน้ำใจ หมายถึง ความปรารถนาดีต่อผู้อื่นในด้านการพูดและการกระทำโดยให้กำลังใจและแสดงความเห็นใจผู้อื่น

- การไม่เอาเปรียบผู้อื่น หมายถึง การสละทรัพย์สิน สิ่งของ และแรงงานของตนเท่ากันหรือมากกว่าผู้อื่น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมความเสียสละ คือการแสดงถึง พฤติกรรมทางกาย ทางใจ ทางสติปัญญา โดยมีจุดมุ่งหมายในการช่วยเหลือผู้อื่น ทั้งด้านทรัพย์สิน ความรู้ ด้วยเห็นถึงส่วนรวมมากกว่าการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ด้วย การเสียสละทรัพย์สินสิ่งของ การเสียสละกำลังกาย การเสียสละสติปัญญา การเสียสละเวลา และการเสียสละความสุขสบาย

2.2.10 การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน

การสร้างบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรมนั้น นอกเหนือจากนโยบาย กลยุทธ์ที่สถาบันการศึกษาแต่ละสถาบันได้กำหนด และจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อกระตุ้น สร้างจิตสำนึก หรือพัฒนาความมีคุณธรรมจริยธรรมแล้ว อาจารย์ผู้รับผิดชอบในการสอนแต่ละรายวิชาถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งการพัฒนาปลูกฝังพฤติกรรมคุณธรรมให้กับนักศึกษา ดังที่ประภาศรี (มปป.) กล่าวว่า นอกเหนือจากการใช้กระบวนการ กลวิธีที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนา โดยการสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแล้ว การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะอาจารย์ผู้สอนนั้นมีความสำคัญ และจำเป็นต่อการหล่อหลอม และพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษา นอกจากนั้น ประภาศรี (มปป.) ได้เสนอแนวทางการสอดแทรกคุณธรรมในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

2.2.10.1 แนวคิดการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน

การที่จะสอดแทรกความรู้ และการปฏิบัติที่จะทำให้นักศึกษาเป็นผู้มีจิตใจ และพฤติกรรมที่มีคุณธรรมในหลายรูปแบบ ดังนี้

1) การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียน การสอนที่จะให้ผลซึมลึกเข้าไปในจิตใจ จะต้องมีการลงมือปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2) อาจารย์ และนักศึกษาจะต้องเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม มีความรู้ความเข้าใจด้วยจิตใจที่ยอมรับในคุณงามความดีอย่างแท้จริง ยินดีปฏิบัติด้วยความรู้สึกเป็นสุข ไม่ได้ถูกบังคับหรือมีเงื่อนไขการสอดแทรกจะต้องค่อยๆ ทำในลักษณะน้ำซึมบ่อทราย

3) อาจารย์ และนักศึกษามีส่วนร่วมรวมพลังเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ด้วยการบูรณาการคุณธรรมเข้ากับศาสตร์ของวิชาที่สอน

4) บุคคลที่เกี่ยวข้องต้องมีแนวคิด และการปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

2.2.10.2 วิธีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม มีวิธีการ ดังนี้

1) อาจารย์เห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม และสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้น
ในชั้นเรียน

2) อาจารย์รู้จักใช้วิธีการเรียนการสอน การปฏิบัติ และการบูรณาการคุณธรรม
จริยธรรมเข้ากับวิชาที่สอนเพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ในระหว่างการเรียนรู้วิชาต่างๆ โดยอาจใช้
ทักษะของการให้เกิดความสนุกในชั้นเรียน การทำกิจกรรม การสร้างสิ่งแวดล้อม การสร้าง
สถานการณ์ หรือบุคคลตัวอย่าง หรือการวิเคราะห์จากบทความ/ข่าว เพื่อประกอบการเรียนการสอน

3) อาจารย์ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดคุณธรรมจริยธรรมใน
กระบวนการเรียนการสอนที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน อาจารย์ต้องมีการ
เตรียมตัวให้ความร่วมมือ ลงมือกระทำหรือปฏิบัติจริงด้วยตัวเอง มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ
และต่อเนื่อง ซึ่ง “คุณธรรมจริยธรรม” ที่สอดแทรกในวิชาที่สอนนี้จะแปรรูปไปสู่ “คุณภาพ” ในที่สุด

2.2.10.3 ขั้นตอนการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม การสอดแทรกคุณธรรม
จริยธรรมในการเรียนการสอนนั้น สามารถทำได้ในชั้นการนำเข้าสู่บทเรียน ระหว่างการสอน การทำ
กิจกรรมในห้องเรียน รวมทั้งการสรุป และการวัดผล โดยมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1) พิจารณาเป้าหมายของวิชาที่สอน ในเนื้อหาของเรื่องที่จะสอนให้ชัดเจน
จากนั้นสร้างกรอบความคิดของคุณธรรมจริยธรรมที่สามารถเชื่อมโยงถึงเนื้อหาและกิจกรรมของวิชา
นั้นๆ เช่น การสอน สถิติเรื่องการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลตามค่านั้น หรือให้นักศึกษาตัด
ข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอนมาแสดงความคิดเห็นร่วมกันสรุป/วิจารณ์ เช่น ข่าว
ผลของการตรวจปริมาณของยาฆ่าแมลงในพืชผักที่มากเกินไป ร่วมกันวิเคราะห์ผลเสียที่เกิดขึ้นโดย
แทรกความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา นอกจากนั้นอาจารย์ผู้สอนสามารถประเมินคุณธรรม
จริยธรรมได้จากการแสดงความคิดเห็น การวิจารณ์ของนักศึกษาโดยอาจารย์เป็นผู้ประสาน หรือช่วย
สรุปชี้แนะ

2) กำหนดคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรมที่นำมา
สอดแทรกควรสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอนจึงจะช่วยให้เข้าใจ เกิดการเรียนรู้ และมีจิตสำนึกในเรื่องนั้น
นอกจากนั้น ควรสอดคล้องกับสาขาวิชาที่ศึกษา/วิชาชีพ โดยการกำหนดจรรยาบรรณในวิชาชีพ และ
ความรับผิดชอบต่อเวลา ซึ่งควรปลูกฝังให้เป็นวินัยประจำตัวของทุกคน ดังนั้น จึงควร
กำหนดพฤติกรรมอย่างเป็นรูปธรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง

3) สร้างหรือกำหนดดัชนีในการบ่งชี้ และกลวิธีในการสอดแทรกคุณธรรม
จริยธรรม อาจารย์ผู้สอนควรกำหนดดัชนีบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม และพฤติกรรมหลักที่พึงประสงค์
รวมทั้งกลวิธีในการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นกรอบหรือแนวทางในการพัฒนาสร้างเสริม
คุณธรรมจริยธรรมนักศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงดัชนีบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม พฤติกรรมหลัก และกลวิธีการสอดแทรกคุณธรรม
จริยธรรม

ดัชนีบ่งชี้ คุณธรรมจริยธรรม	พฤติกรรมหลัก	กลวิธีในการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม
ระเบียบการแต่ง กาย	แต่งกายถูกกาลเทศะ	สังเกตให้คำแนะนำ ตักเตือนอย่างเป็นมิตรโดยขอให้แก้ไข ในการเข้าเรียนครั้งต่อไป และหาโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยน ความคิดกับนักศึกษาที่มีปัญหาเพื่อให้นักศึกษารู้จักตนเอง ตนเอง สังคม และปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบของสถาบัน
ความตรงต่อเวลา	วินัยในตนเอง	ให้ความสำคัญต่อเวลาในการเข้าชั้นเรียน เลิกเรียน การส่ง รายงานภายในเวลาที่กำหนด
ความซื่อสัตย์	ความจริงใจ	เน้นความสำคัญของคำพูดและการกระทำที่สอดคล้องกัน การทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเอง การยอมรับความ ผิดพลาดที่เกิดขึ้น การปฏิบัติตามกติกา โดยอาจยกตัวอย่าง ของธุรกิจกับจริยธรรมที่เกิดขึ้นเป็นต้น
ความขยัน มั่น เพียร	ความตั้งใจ ความ พยายาม	วิเคราะห์ผลของความพยายามค้นคว้าหาความรู้ การไม่ ท้อแท้ และกระตือรือร้นในการเรียน
ความรับผิดชอบ	มุ่งมั่นในการทำงาน, ใช้เวลาอย่างคุ้มค่า, ปฏิบัติงานให้ครบ และคล่อง	บันทึกผลการปฏิบัติงาน/กิจกรรมต่างๆ ในการวางแผนงาน อย่างเหมาะสม อย่างมีระเบียบ ปฏิบัติตามแผนอย่าง รอบคอบครบถ้วน รวมทั้งการประเมินผลในประเด็นที่ รับผิดชอบ ทั้งในด้านความตรงต่อเวลา ปริมาณ และ คุณภาพของงาน
ความประหยัด	ประหยัดและออม	สังเกต และให้วิเคราะห์ผลดีของการประหยัดจาก สถานการณ์ และการช่วยรักษาสาธารณสมบัติของ มหาวิทยาลัย ไม่ฟุ่มเฟือย
ความสามัคคี/ การทำงานเป็นกลุ่ม	มีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ช่วยเหลือ เป็นมิตร	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีการแบ่งกลุ่ม แบ่งหน้าที่/ ตอบคำถามเป็นทีมที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอนในแต่ ละสัปดาห์ และช่วยกันหาวิธีแก้ไข ปรับปรุงอุปสรรคที่ เกิดขึ้นในการทำงานเป็นทีมเพื่อให้ผลสำเร็จร่วมกัน
มีสัมมาคารวะ	มีมารยาทดีงาม	ชมเชยผู้ยกมือไหว้อาจารย์ ไม่พูดคุยในขณะที่อาจารย์สอน และสอดแทรกวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดความภูมิใจในความเป็น ไทย
ความอดทน	อดทนเมื่อเกิด อุปสรรคการควบคุม อารมณ์	ชี้ให้เห็นว่า ในการทำงานทั้งเดี่ยว และกลุ่มจะต้อง ปฏิบัติงานจนสำเร็จไม่ทิ้งงานกลางคัน อดทนอดกลั้นต่อ การช่วยการวิจารณ์/การตำหนิ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ดัชนีบ่งชี้ คุณธรรมจริยธรรม	พฤติกรรมหลัก	กลวิธีในการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม
การฝึกคิด/ วิเคราะห์	เปิดรับข้อมูลข่าวสาร ทุกประเภท	กำหนดประเด็นเป็นสถานการณ์ให้เสนอแนวคิดเพื่อนำมา เสนอในชั้นเรียนโดยให้เพื่อนกลุ่มอื่นวิเคราะห์ วิเคราะห์ให้ เกิดความคิดที่หลากหลาย
การใฝ่รู้	รักการศึกษาค้นคว้า	มอบสถานการณ์ให้ไปค้นคว้าและนำมาเสนอ
มีศรัทธาต่อศาสนา มีความละเอียดต่อ การทำชั่ว	มีสิ่งยึดเหนี่ยวในการ ดำเนินชีวิต คิดดี พูด ดี และทำดี	สอดแทรกประเด็นของความคิด ความเชื่อในเนื้อหาทุกครั้งที่มี โอกาส เช่น ในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ การถาม ความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการซึมซาบเข้าถึงความรู้สึกนึกคิด จิตสำนึกของนักศึกษาเองให้มากที่สุดโดยที่นักศึกษาไม่รู้ตัว

ที่มา : ประภาศรี, มปป.

การกำหนดกลวิธีต่างๆ ในการสอดแทรกเนื้อหา และหลักการด้านคุณธรรม
จริยธรรม อาจารย์ผู้สอนควรกำหนดกิจกรรมเสริม ที่ต้องการสอดแทรกให้ชัดเจน และยกตัวอย่างให้
เหมาะสมกับเนื้อหาที่สอนในการสอน หรือการสร้างกิจกรรมสนับสนุนทั้งภายใน และภายนอก
ห้องเรียน เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการวิเคราะห์
วิจารณ์ คิดพจน์ เพลง นิทาน หรือสถานการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาสังคมทั้งสาเหตุ ปัญหา ผลที่
เกิดขึ้น การแก้ไข และการป้องกัน เป็นต้น

2.2.10.4 การประเมินผล ในการประเมินผลคุณธรรมจริยธรรม มีแนวทางดังนี้

- 1) ประเมินพฤติกรรม ประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน
- 2) ประเมินคุณธรรมจริยธรรม ประเมินได้จากการแสดงความคิด การ
แสดงออกโดยทั่วไปที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของเพื่อน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง
- 3) ประเมินคุณค่า คุณประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ประเมินได้จากการ
พฤติกรรมที่ดีงาม สามารถยึดถือเป็นแบบอย่างของเพื่อน และรุ่นน้อง รวมทั้งเป็นตัวแทนของ
มหาวิทยาลัย

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกียรติกุล (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของ
นักศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาสภาพ
การแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา บทบาท และแนวทางของวิทยาเขตภาคใต้ ในการ
พัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา ดำเนินการวิจัยโดยแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง
ประชากร จำนวน 380 คน เลือกโดยวิธีแบ่งชั้น จากประชากร 4,386 คน ที่เป็นนักศึกษาและอาจารย์
ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้ ปีการศึกษา 2545 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาอัตราส่วน

ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความแตกต่างโดยหาค่าที่ (t-test) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นดังนี้ (1) นักศึกษาโดยส่วนรวมเห็นว่าพฤติกรรมทางจริยธรรมมีความสำคัญ ทั้งต่อตัวนักศึกษาและต่อสังคมในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 โดยมีประมาณร้อยละ 75 ที่เห็นว่ามีค่าสำคัญสูงกว่าค่าเฉลี่ยดังกล่าว (2) นักศึกษาเห็นว่าเท่าที่ผ่าน มา สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา และสถาบันครอบครัว มีส่วนช่วยในการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.96, 3.86 และ 3.75 ตามลำดับ โดยมีประมาณร้อยละ 80 ที่เห็นว่าสถาบันเหล่านี้มีส่วนช่วยสูงกว่าค่าเฉลี่ยดังกล่าว (3) ความมั่นใจในการแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาทั้งต่อตัวเองและสังคม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.86 และ 3.78 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบความมั่นใจในการแสดงพฤติกรรม ระหว่างการกระทำเพื่อตนเองกับเพื่อสังคม ทั้งภายใต้การกระทำที่ไม่มีกับมีสิ่งมากระทบขณะตัดสินใจมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (4) นักศึกษาและอาจารย์เห็นว่าบทบาทโดยรวมของวิทยาเขตภาคใต้ มีส่วนช่วยในการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.45 โดยที่อาจารย์และเนื้อหาวิชาที่เรียนมีส่วนช่วยระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.63 และ 3.52 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างของนักศึกษากับของอาจารย์ ตอบบทบาทด้านต่างๆ ของวิทยาเขตที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (5) นักศึกษาและอาจารย์เห็นว่าบทบาทที่เป็นจริงในการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา ของวิทยาเขต อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.48 ขณะที่บทบาทที่คาดหวังหรือควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.81 เปรียบเทียบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (6) วิทยาเขตภาคใต้ ยังไม่มีแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา จุดมุ่งหมายด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่กำหนดไม่เด่นชัด โครงการกิจกรรมมีน้อย และการจัดทำยังไม่เป็นระบบ

ประสงค์ และคณะ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในเขตจังหวัดสุรินทร์การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา สาเหตุของการขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา และแนวทางแก้ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้แบบสอบถามเก็บ รวบรวมข้อมูลวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 433 คน ซึ่งเป็นครู-อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และผู้ประกอบการ ที่สังกัดสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 8 แห่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Microsoft Excel และใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้สภาพปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ขาดข้อคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 20 ข้อ พบว่า นักศึกษาขาดคุณธรรมจริยธรรมทุกข้อ เรียงอันดับความสำคัญของสภาพปัญหาจากมากไปหาน้อยโดยใช้ค่าร้อยละ ดังนี้ ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ร้อยละ 81.30 เทียบกลางคืนหรือสถานเริงรมย์ ร้อยละ 81.06 การเสพสิ่งเสพติดให้โทษ ร้อยละ 78.75 เทียวเตร็ดเตร่ ร้อยละ 77.14 ประพฤติผิดทางกามารมณ์ในทำนองขู้สาว ร้อยละ 77.14 ขาดความเอื้อเฟื้อ เพื่อแผ่ ร้อยละ 77.00 ไม่เคารพกฎระเบียบวินัยของสังคม ร้อยละ 75.52 ขาดเหตุผล ร้อยละ 75.00 ขาดความขยันหมั่นเพียร ร้อยละ 74.83 ขาดความละเอียดต่อความชั่วไม่เกรงกลัวต่อบาป ร้อยละ 73.90 ขาดความเคารพนับถือผู้ใหญ่

ร้อยละ 73.44 ขาดความรับผิดชอบ ร้อยละ 73.28 ขาดความซื่อสัตย์สุจริต ร้อยละ 72.98 ขาดการเรียนรู้ใฝ่เรียนเพื่อพัฒนาตนเอง ร้อยละ 70.67 ขาดความอดทน ร้อยละ 70.67 ก่อความรำคาญรบกวนผู้อื่น ร้อยละ 70.44 ขาดความสามัคคี ร้อยละ 69.75 มั่วสุมคบเพื่อนชั่ว ร้อยละ 69.05 เล่นการพนัน ร้อยละ 67.67 ขาดความกตัญญูรู้คุณ ร้อยละ 67.20 และขาดคุณธรรมจริยธรรมข้ออื่นๆ อีก สรุปเรียงอันดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้ พุทธนิทานว่าร้ายผู้อื่น พุดโกหก มีจิตใจไม่หนักแน่น จิตใจรวนเร หูเบา ประมาทในการดำเนินชีวิต ขาดความรักความเมตตาต่อกัน ไม่รู้จักประมาณตนเอง ไม่รู้จักประมาณในการบริโภค ทำร้ายร่างกายผู้อื่นสาเหตุของการขาดคุณธรรมจริยธรรม พบว่า เกิดจากสาเหตุหลายประการ สรุปได้เป็น 2 สาเหตุ คือ สาเหตุภายในและสาเหตุภายนอก สาเหตุภายในคือ สาเหตุจากตัวนักศึกษา ได้แก่ ขาดความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ขาดจิตสำนึกที่ดี มีความเห็นที่ผิด ชอบสนุกชอบสบาย เห็นแก่ได้ ขาดสติพิจารณาเหตุผล ขาดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต มีค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง มีจิตใจหยาบกระด้าง ชอบเที่ยว ไม่ยอมรับฟังคำแนะนำ ขาดความตระหนักในหน้าที่ อยากรู้อยากเห็นอยากทดลอง นิยมความรุนแรง ขาดความรู้เรื่องกฎระเบียบวินัยของสังคม มีนิสัยมักง่าย เห็นแก่ตัว ชอบอวดความยิ่งใหญ่ ไม่เห็นโทษของการเที่ยวกลางคืน มีนิสัยเกียจคร้าน ไม่เห็นโทษของการเที่ยวเตร่เตร่ ขาดการวางแผนชีวิตที่ดี ไม่เห็นความสำคัญของการให้ ถือตนเป็นใหญ่ ไม่เห็นโทษของความเกียจคร้าน สภาพจิตใจอ่อนแอ ขาดความรู้เรื่องกรรม ขาดความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่เคารพนับถือผู้ใหญ่ ไม่เห็นโทษของการพนันไม่เห็นคุณค่าของความขยัน สาเหตุภายนอก คือ สาเหตุจากภายนอกตัวนักศึกษา ได้แก่ ขาดการอบรมแนะนำที่ถูกต้อง ขาดแบบอย่างที่ดี ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว กระทำตามเพื่อน การเปลี่ยนแปลงทางระบบเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ภาวะเศรษฐกิจบีบคั้น เลียนแบบพฤติกรรมทางสื่อมวลชนและสังคมที่ไม่ดี มีสถานเริงรมย์เปิดบริการมาก สภาพแวดล้อมยุ่งและชักนำ เพื่อให้สังคมและเพื่อนยอมรับ ผู้ถือกฎ ระเบียบวินัยทางสังคมปฏิบัติหย่อนยาน ผู้ใหญ่ไม่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ขาดการปลูกฝังในสิ่งที่ดีงาม ความด้อยในฐานะอาชีพและสังคม สถานศึกษาไม่เอื้อต่อการศึกษาล่าเรียนแนวทางแก้ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา พบว่า แนวทางแก้ปัญหาสรุปได้เป็น 2 แนวทาง คือ การแก้ปัญหาโดยตัวนักศึกษาเอง และการแก้ปัญหาโดยบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก การแก้ปัญหาโดยตัวนักศึกษาเอง ได้แก่ นักศึกษาจะต้องมีจิตสำนึกที่ดี สนใจใฝ่เรียนรู้และน้อมนำหลักคุณธรรมจริยธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต จะต้องไม่ประมาท พร้อมทั้งจะรับฟังเหตุผล ปรับตัวให้เหมาะสมกับการเป็นนักศึกษา และปรับปรุงพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ส่วนการแก้ปัญหาโดยบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก ได้แก่ ครอบครัว ครู-อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา พระสงฆ์ และผู้ใหญ่ในสังคมจะต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ความรักความอบอุ่น ให้คำปรึกษาแนะนำในสิ่งที่ถูกต้อง ให้การช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ โรงเรียนและสถานศึกษาจะต้องปรับปรุงหลักสูตรโดยบรรจุเนื้อหาวิชาด้านคุณธรรมจริยธรรมให้มากขึ้น นิมนต์พระภิกษุมาช่วยสอนช่วยอบรมให้ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ด้านการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมเข้ากับเนื้อหาวิชาหลัก และจะต้องนำพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมมาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลรายวิชาด้วย โรงเรียนอาจจัดเรียนนอกสถานที่โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โรงเรียนและวัดควรร่วมกันจัดโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง สื่อมวลชนต้องนำเสนอข้อมูลหรือเผยแพร่ข่าวสารด้านคุณธรรมจริยธรรมให้เหมาะสมกับเยาวชน สุดท้ายรัฐจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

อย่างจริงจัง โดยกำหนดเป็นนโยบายหลักของชาติและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนแก่หน่วยงานต่างๆ ให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

นงลักษณ์ และรุ่งนภา (2551) การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเสี่ยงที่ควรเร่งรัดพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ควรเฝ้าระวัง ได้แก่ กลุ่มนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา/กลุ่มกรรมการ/ผู้ใช้แรงงาน/ลูกจ้าง กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มคนว่างงาน ดังนั้นทางรัฐบาลจึงควรหาวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนา กลุ่มเสี่ยงดังกล่าว โดยระดับการศึกษาส่งผลต่อตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมที่ควรเฝ้าระวังให้สังคมไทย ดังนั้นรัฐบาลจึงควรให้การศึกษแก่ประชาชน จะส่งผลให้มีคุณธรรมจริยธรรมที่ควรเฝ้าระวังในการปรับตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งบทบาทในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมระดับบุคคลได้แก่ การอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ การอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน การเลียนแบบบุคคลสำคัญที่มีคุณธรรม ระดับครอบครัว ได้แก่ การชักชวนให้สมาชิกในครอบครัวทำความดีเพิ่มขึ้น การเอาใจใส่ดูแลการกระทำของสมาชิกในครอบครัว และการตักเตือนให้สมาชิกในครอบครัวทำในสิ่งที่ถูกต้อง ระดับสังคม ได้แก่ การจัดประชุมสมาชิกของชมรมในด้านคุณธรรมจริยธรรม การเป็นกรรมการ/ผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม และการจัดรายการคุณธรรมจริยธรรมทางโทรทัศน์ ดังนั้น รัฐบาลจึงควรสนับสนุนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว และระดับสังคมผ่านบทบาทดังกล่าว

ดลใจ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบจังหวัดฉะเชิงเทรา ใช้วิธีการวิจัยจากการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสังเกต โดยศึกษาจากนักเรียนรางวัลพระราชทานของจังหวัดฉะเชิงเทราจำนวนทั้งสิ้น 7 คน และบุคคลที่เกี่ยวข้องจำนวน 70 คน ผลการวิจัย พบว่า สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ชุมชนและสื่อมวลชนมีลักษณะร่วมของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม คือ การมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีเหตุผล โดยสถาบันครอบครัวมีบทบาทสำคัญที่สุดในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ทั้งทางตรง และทางอ้อม ทั้งนี้เยาวชนต้นแบบต้องมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ การเห็นคุณค่าของความดีงาม และการมีบุคคลที่เป็นหลักยึดทางจิตใจ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ชุมชนและสื่อมวลชน ส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความขยัน ความประหยัดและความมีน้ำใจ

สุคนธา (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนชลราษฎรอำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนชลราษฎรอำรุงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี เขต 18 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนชลราษฎรอำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี เขต 18 จำแนกตามระดับชั้น โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความอดทนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการการเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมจำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศศิวิมล (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานของครูเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีราชา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานของครูเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและระดับชั้นที่ทำการสอน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling) จากครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีราชา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 66 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่า (t-test) และการหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) การทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method) ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานของครูเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม แก่นักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความประหยัด ด้านความมีวินัย ด้านความขยัน และด้านความสะอาด ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานของครูเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม แก่นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านความประหยัดและด้านความมีน้ำใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามระดับชั้นที่ทำการสอน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านความมีน้ำใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรรณิการ์ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปี และมหาวิทยาลัย 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร 6 แห่ง ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 4) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 5) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 420 คน เครื่องมือการวิจัย เป็นแบบสอบถามวัดพฤติกรรม ทางจริยธรรมของนักศึกษา โดยข้อความที่สร้างขึ้นเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating scale) แบบ 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9406 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบ ได้แก่ t-test และ One-Way ANOVA ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมี ระดับพฤติกรรมทางจริยธรรม โดยรวม อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.78$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พฤติกรรมทาง จริยธรรมของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ได้แก่

ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ ความอดทน อดกลั้น ความยุติธรรม ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ยกเว้นจริยธรรม ความประหยัดอดออม ที่อยู่ในระดับปานกลางนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมทางจริยธรรมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมสูงกว่านักศึกษาชาย นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมทางจริยธรรมโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีพฤติกรรมไม่แตกต่างกันนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏที่เรียนในชั้นปีที่ต่างกัน มีพฤติกรรมทางจริยธรรมโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีพฤติกรรมไม่แตกต่างกันนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้ง 6 แห่ง มีพฤติกรรมทางจริยธรรมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านความประหยัดอดออม ด้านความอดทน อดกลั้น ด้านความยุติธรรม และด้านความมีระเบียบวินัย นักศึกษามีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏใน 4 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นที่ 1 แนวทางด้านการดำเนินชีวิตในสังคม นักศึกษาเห็นว่าคุณธรรมจริยธรรมที่นักศึกษาควรมีในการดำเนินชีวิตที่สำคัญมี 3 ด้าน คือ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ และด้านความซื่อสัตย์สุจริต ประเด็นที่ 2 แนวทางด้านการจัดการเรียนการสอน นักศึกษามีความเห็นว่า แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรม ให้กับนักศึกษา คือ การสอดแทรกหลักคุณธรรมจริยธรรมในขณะที่อาจารย์ทำการสอนแต่ละวิชา ประเด็นที่ 3 แนวทางด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักศึกษานั้น มหาวิทยาลัยควรมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ เพื่อจะได้ซึมซับและติดตัวไปตลอด ประเด็นที่ 4 แนวทาง ด้านการประกอบอาชีพตามจรรยาบรรณ นักศึกษามีความคิดเห็นว่านักศึกษาจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบอาชีพของตนในอนาคต มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษามีคุณธรรมในด้านนี้ ด้วยการฝึกอบรมเกี่ยวกับจรรยาบรรณในวิชาชีพก่อนจบการศึกษา

ทรงสิริ วิชิรานนท์ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการขาดคุณธรรม ความซื่อสัตย์ในการเรียนของนักศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียนของนักศึกษา และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียนของนักศึกษา ประชากรเป้าหมาย คือ นักศึกษาของคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งจำนวน 389 คน เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ และค่าไคสแควร์ ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีพฤติกรรมการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน ด้านการทำแบบฝึกหัดสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการสอบ ด้านการทำรายงาน และด้านการสร้างข้อมูลตามลำดับ ส่วนปัจจัย ชั้นปี เกรดเฉลี่ยสะสม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตคติต่อการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน การรับรู้การควบคุมการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน ความตั้งใจที่จะกระทำความไม่ซื่อสัตย์ในการเรียน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กาญจนา (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนบางบ่อวิทยาคม จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

การครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนบางป่อวิทยาควม จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น และใช้เกณฑ์กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง 334 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนบางป่อวิทยาควม เป็นการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้านผลผลิต มีลักษณะเป็นมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท ผลการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับนโยบายและเป้าหมาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านปัจจัยเบื้องต้น ผลการประเมิน โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมมีความเหมาะสมของการดำเนินงานของโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านผลผลิต ผลการประเมินรายการส่งเสริมคุณธรรม มีประสิทธิผลการดำเนินงานที่เกิดกับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

มนตรี (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบหอพักนักศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอรูปแบบหอพักนิสิตนักศึกษาที่เหมาะสมกับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นิสิต นักศึกษาที่พักในหอพักของสถาบันอุดมศึกษา และเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลจัดการหอพักที่นิสิต นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีปริมาณหอพักจำนวนน้อยกว่าจำนวนนิสิต นักศึกษามาก โดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ส่วนมากจะมีหอพักบริการนิสิต นักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีส่วนน้อยที่มีหอพักบริการ ปัญหาในการจัดการหอพักสำหรับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐยังมีการกำหนดราคาค่าหอพักที่ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายจริง ปัญหาที่ต้องการพัฒนา มาก ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมภายในหอพักให้เอื้อต่อการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาบุคลิกภาพและจริยธรรมนิสิต นักศึกษาหอพัก ส่วนเรื่องคุณธรรมจริยธรรมพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะการพักอาศัยของนักศึกษาที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา กรณีศึกษานักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดประชากรในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ทำการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1,622 คน (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน ข้อมูล ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2557)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้ทำวิจัยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา ระดับปริญญาตรีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยการคำนวณหาขนาดของกลุ่ม และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เท่ากับ 5% โดยใช้การคำนวณตามสูตรในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน ธานินทร์, 2555) ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = ค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

ดังนั้นจะคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{1622}{1+1622(0.05)^2}$$

$$= 321$$

ดังนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณคือ 321 คน

ตารางที่ 3.1 แสดงการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้น

ระดับชั้น	ประชากร	ตัวอย่าง
ชั้นปี 1 (รหัส 56)	468	93
ชั้นปี 2 (รหัส 55)	327	65
ชั้นปี 3 (รหัส 54)	437	86
ชั้นปี 4 (รหัส 53 และรหัสอื่นๆ ที่ตกค้าง)	390	77
รวม	1,622	321

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำราวิชาการ ตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขตและแนวทางการจัดทำแบบสอบถาม ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประกอบด้วยข้อความจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับชั้น ผลการศึกษา (ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม) ลักษณะการพักอาศัย และอาชีพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ ซึ่งปรับปรุงมาจากงานวิจัยเรื่อง ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนชลราษฎรอำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีเขต 18 ของ สุคนธา (2554) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของ Likert (1967) อ้างถึงใน ดวงพร (2548) ซึ่งกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบคำถามแสดงระดับพฤติกรรมที่ปฏิบัติแต่ละข้อความเพียงระดับเดียว คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัตินานๆ ครั้ง และไม่เคยปฏิบัติ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนในระดับพฤติกรรมที่ปฏิบัติ

ระดับพฤติกรรมที่ปฏิบัติ	เกณฑ์การให้คะแนน	
	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
ปฏิบัติเป็นประจำ	5	1
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	4	2
ปฏิบัติบางครั้ง	3	3
ปฏิบัตินานๆ ครั้ง	2	4
ไม่เคยปฏิบัติ	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย คะแนนพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ บุญชม (2535) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับดีมากที่สุด
 คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับดีมาก
 คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับน้อย
 คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 2 ข้อ

3.3 การสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

3.3.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎีและหลักการต่างๆ ที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

3.3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นการปรับปรุง และประยุกต์ข้อคำถามจากงานวิจัยเรื่อง ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนชลราษฎรอำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีเขต 18 ของ สุคนธา (2554) โดยปรับปรุงให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัยในครั้งนี้

3.3.3 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับร่าง นำเสนอต่อ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านได้แก่

3.3.3.1 รองศาสตราจารย์วิรัชยา ธรรมกิตติภาพ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.3.3.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระ กุลสวัสดิ์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.3.3.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงสิริ วิชิรานนท์ อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

3.3.4 นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าเครื่องมือ reliability ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่า Cronbach's Alpha ได้ค่า reliability ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.92 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นสามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล

3.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการส่งแบบสอบถามไปยังตัวอย่างที่จะทำการวิจัย คือ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ ทุกชั้นปี ในปีการศึกษา 2556 ที่ได้คำนวณการเก็บตัวอย่างไว้ จากนั้นทำการเก็บแบบสอบถามกลับคืน และทำการคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ผลต่อไป

3.4.2 การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยเมื่อได้ตรวจสอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยให้คะแนนตามน้ำหนักแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลไว้ เพื่อวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปต่อไป

3.5 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลของแบบสอบถามที่บันทึกไว้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.3 แสดงสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประเภทของข้อมูล	สถิติที่ใช้
1. ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา	1. ร้อยละ (Percentage) 2. ค่าความถี่ (Frequency)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา	1. ค่าเฉลี่ย (Mean) 2. ร้อยละ (Percentage) 3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. การทดสอบสมมติฐาน	
3.1 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีเพศต่างกันมีระดับคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน	t-test
3.2 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีระดับชั้นปีต่างกันมีระดับคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน	One-way ANOVA

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ประเภทของข้อมูล	สถิติที่ใช้
3.3 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีผลการศึกษต่างกันมีระดับคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน	One-way ANOVA
3.4 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีลักษณะการพักอาศัยกับผู้ปกครองต่างกันมีระดับคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน	One-way ANOVA
3.5 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีอาชีพของผู้ปกครองต่างกันมีระดับคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน	One-way ANOVA

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา กรณีศึกษา นักศึกษาคณะเทคโนโลยี คณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวม จำนวน 321 ชุด ที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่น มาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ตามสมมุติฐานของการวิจัย โดยมีผลการวิจัยดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ตรงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน ค่าเฉลี่ย
SD	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน ค่าสถิติการแจกแจงแบบ t
F	แทน ค่าสถิติการแจกแจงแบบ F
df	แทน ชั้นของความเป็นอิสระ
SS	แทน ผลรวมของความแปรปรวน
P	แทน ค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อน
MS	แทน ค่าความแปรปรวน
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมุติฐานข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ตอนที่ 4 สรุปความคิดเห็นด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	74	23.05
หญิง	247	76.95
รวม	321	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่านักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.95 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 23.05

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	จำนวน	ร้อยละ
ปี 1	93	28.97
ปี 2	65	20.25
ปี 3	86	26.79
ปี 4	77	23.99
รวม	321	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่านักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ระดับชั้น ปี 1 คิดเป็นร้อยละ 28.97 รองลงมาคือ ระดับชั้นปี 3 คิดเป็นร้อยละ 26.79 ระดับชั้นปี 4 คิดเป็นร้อยละ 23.99 และ ระดับชั้นปี 2 คิดเป็นร้อยละ 20.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามผลการเรียน (ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม)

ระดับผลการเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 2.00	0	0
ตั้งแต่ 2.01 – 2.50	45	14.02
ตั้งแต่ 2.51 – 3.00	142	44.24
ตั้งแต่ 3.01 – 3.50	89	27.72
ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป	45	14.02
รวม	321	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่านักศึกษา ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับผลการเรียน ตั้งแต่ 2.51 – 3.00 คิดเป็นร้อยละ 44.24 รองลงมา คือ ผลการเรียน ตั้งแต่ 3.01 – 3.50 คิดเป็นร้อยละ 27.72 ผลการเรียนตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 14.02 และผลการเรียน ตั้งแต่ 2.01 – 2.50 คิดเป็นร้อยละ 14.02 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตาม ลักษณะการพักอาศัย

ลักษณะการพักอาศัย	จำนวน	ร้อยละ
อาศัยอยู่กับครอบครัว	178	55.45
อาศัยอยู่หอพัก	139	43.30
อาศัยอยู่กับญาติ	4	1.25
รวม	321	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่านักศึกษา ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อาศัยอยู่กับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 55.45 รองลงมา คือ อาศัยอยู่หอพัก คิดเป็นร้อยละ 43.30 และ อาศัยอยู่กับญาติ คิดเป็นร้อยละ 1.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตาม อาชีพของผู้ปกครอง

อาชีพของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ	54	16.82
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	15	4.67
ธุรกิจส่วนตัว	112	34.89
รับจ้าง	104	32.40
เกษตรกร	36	11.22
รวม	321	100.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่านักศึกษา ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ผู้ปกครองประกอบอาชีพ ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 34.89 รองลงมา คือ ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 32.40 ประกอบอาชีพข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 16.82 ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 11.22 และประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 4.67 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่าของ ระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่าระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยผลักดัน ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ จำแนกรายข้อ

พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม	ระดับคุณธรรมจริยธรรม					N = 321		แปลค่า	อันดับ
	ไม่เคย ปฏิบัติ	ปฏิบัติ นานๆครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติเป็น ประจำ	\bar{X}	SD		
1. แต่งกายถูกต้องตาม ระเบียบของหา วิทยาลัย	0 (0)	11 (3.43)	69 (21.50)	138 (42.99)	103 (32.09)	4.03	.82	ดีมาก	5
2. รับประทานอาหาร หรือของขบเคี้ยวใน ห้องเรียนหรือขณะ อาจารย์สอน	34 (10.59)	101 (31.46)	115 (35.83)	54 (16.82)	17 (5.30)	3.25	1.02	ปาน กลาง	9
3. เข้าแถวซื้ออาหารหรือ ขนม	5 (1.56)	18 (5.61)	42 (13.08)	127 (39.56)	129 (40.19)	4.11	.94	ดีมาก	3

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม	ระดับคุณธรรมจริยธรรม					N = 321		แปรค่า	อันดับ
	ไม่เคย ปฏิบัติ	ปฏิบัติ นานๆครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติเป็น ประจำ	\bar{X}	SD		
4. อุดหนุนต่อการทำงาน เพื่อให้งานสำเร็จแม้ จะต้องใช้ความ พยายามอย่างมาก	0 (0)	3 (0.93)	39 (12.15)	172 (53.58)	107 (33.33)	4.19	.67	ดีมาก	2
5. ไม่ออกจากห้อง เรียน จนกว่าจะหมด ชั่วโมงเรียนแม้จะ กระหายน้ำ	2 (0.62)	34 (10.59)	128 (39.88)	107 (33.33)	50 (15.58)	3.52	.90	ดีมาก	7
6. ตื่นนอนตรงตามเวลา ถึงแม้จะอดนอน	1 (0.31)	25 (7.79)	82 (25.55)	134 (41.74)	79 (24.61)	3.82	.90	ดีมาก	6
7. เข้าเรียนสม่ำเสมอ จะ ขาดเรียนเมื่อมีเหตุ จำเป็น	0 (0)	7 (2.18)	43 (13.40)	122 (38.01)	149 (46.42)	4.28	.77	ดีมาก	1
8. อ่านหนังสือทบทวน บทเรียนเป็นประจำ เป็น	2 (0.62)	47 (14.64)	156 (48.60)	85 (26.48)	31 (9.66)	3.29	.85	ปาน กลาง	8
9. ทำงานที่ได้รับมอบ หมายให้เสร็จเรียบ ร้อยตามระยะเวลาที่ กำหนด	0 (0)	7 (2.18)	57 (17.76)	166 (51.71)	91 (28.35)	4.06	.73	ดีมาก	4
รวม						3.84	.46	ดีมาก	

จากตารางที่ 4.6 จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยผลักดัน ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาคาร ในภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.84$; $S.D. = .46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยผลักดัน อยู่ในระดับดีมาก มีจำนวน 7 ข้อ ดังนี้ อันดับที่ 1 เข้าเรียนสม่ำเสมอ จะขาดเรียนเมื่อมีเหตุจำเป็น ($\bar{X} = 4.28$; $S.D. = .77$) อันดับที่ 2 อุดหนุนต่อการทำงานเพื่อให้งานสำเร็จแม้จะต้องใช้ความพยายามอย่างมาก ($\bar{X} = 4.19$; $S.D. = .67$) อันดับที่ 3 เข้าแถวซื้ออาหารหรือขนม ($\bar{X} = 4.11$; $S.D. = .94$) อันดับที่ 4 ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จเรียบร้อยตามระยะเวลาที่กำหนด ($\bar{X} = 4.06$; $S.D. = .73$) อันดับที่ 5 แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 4.03$; $S.D. = .82$) อันดับที่ 6 ตื่นนอนตรงตามเวลาถึงแม้จะอดนอน ($\bar{X} = 3.82$; $S.D. = .90$) อันดับที่ 7 ไม่ออกจากห้องเรียนจนกว่าจะหมดชั่วโมงเรียนแม้จะกระหายน้ำ ($\bar{X} = 3.52$; $S.D. = .90$) และมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านปัจจัยผลักดัน อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ อันดับที่ 8 อ่านหนังสือทบทวนบทเรียนเป็น

ประจำ ($\bar{X} = 3.29$; $S.D. = .85$) และ อันดับที่ 9 รับประทานอาหาร หรือของขบเคี้ยวในห้องเรียน หรือขณะอาจารย์สอน ($\bar{X} = 3.25$; $S.D. = 1.02$)

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่าระดับพฤติกรรม คุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยหล่อเลี้ยง ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ จำแนกรายข้อ

พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม	ระดับคุณธรรมจริยธรรม					$n = 321$		แปลค่า	อันดับ
	ไม่เคย ปฏิบัติ	ปฏิบัติ นานๆครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติเป็น ประจำ	\bar{X}	SD		
1. นำสิ่งของที่เก็บได้ ส่งคืนเจ้าของ	1 (0.31)	5 (1.56)	23 (7.17)	125 (38.94)	167 (52.02)	4.40	.71	ดีมาก	1
2. คืนให้เจ้าของร้านเมื่อ ไปซื้อของหากได้เงิน ทอนเกิน	1 (0.31)	5 (1.56)	26 (8.10)	128 (39.88)	161 (50.16)	4.38	.72	ดีมาก	2
3. ไม่เคยพูดโกหกถึงแม้ จะมีความจำเป็น	5 (1.56)	35 (10.90)	136 (42.37)	111 (34.58)	34 (10.59)	3.41	.87	ปาน กลาง	6
4. ทำงานส่งตรงตาม กำหนดเวลา	0 (0)	11 (3.43)	63 (19.63)	166 (51.71)	81 (25.23)	3.98	.76	ดีมาก	5
5. เมื่อได้รับมอบหมายให้ ทำการสิ่งใดจะดำเนินการ ตามที่ได้รับมอบ หมายอย่างดีที่สุด	0 (0)	4 (1.25)	46 (14.33)	166 (51.71)	105 (32.71)	4.15	.70	ดีมาก	4
6. แสดงความรับผิดชอบ เมื่อทำทรัพย์สินของ ผู้อื่นเสียหาย	0 (0)	3 (0.93)	33 (10.28)	154 (47.98)	131 (40.81)	4.28	.68	ดีมาก	3
รวม						4.10	.50	ดีมาก	

จากตารางที่ 4.7 จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรม คุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยหล่อเลี้ยง ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ในภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.10$; $S.D. = .50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านปัจจัยหล่อเลี้ยง อยู่ในระดับ ดีมาก มีจำนวน 5 ข้อ ดังนี้ อันดับที่ 1 นำสิ่งของที่เก็บได้ส่งคืนเจ้าของ ($\bar{X} = 4.40$; $S.D. = .71$) อันดับที่ 2 คืนให้เจ้าของร้านเมื่อไปซื้อของหากได้เงินทอนเกิน ($\bar{X} = 4.38$; $S.D. = .72$) อันดับที่ 3 แสดงความรับผิดชอบเมื่อทำทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย ($\bar{X} = 4.28$; $S.D. = .68$) อันดับที่ 4 เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำการสิ่งใดจะดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด ($\bar{X} = 4.15$; $S.D. = .70$) อันดับที่ 5 ทำงานส่งตรงตามกำหนดเวลา ($\bar{X} = 3.98$; $S.D. = .76$) และมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยหล่อ

เฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ อันดับที่ 6 ไม่เคยพูดโกหกถึงแม้จะมีความจำเป็น ($\bar{X} = 3.41$; $S.D. = .87$)

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่าระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยเหนี่ยวยิ่ง ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ จำแนกรายข้อ

พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม	ระดับคุณธรรมจริยธรรม					$n = 321$		แปลค่า	อันดับ
	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติ นานๆครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติเป็น ประจำ	\bar{X}	SD		
1. ใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิตมากกว่าการใช้อารมณ์ความรู้สึก	1 (0.31)	5 (1.56)	79 (24.61)	165 (51.40)	71 (22.12)	3.93	.74	ดีมาก	4
2. ก่อนตัดสินใจทุกครั้งจะไตร่ตรองอย่างรอบคอบ	0 (0)	10 (3.12)	62 (19.31)	185 (57.63)	64 (19.94)	3.94	.71	ดีมาก	3
3. บ่อยครั้งที่แสดงอาการโมโหและระบายใส่คนรอบข้าง	32 (9.97)	82 (25.55)	109 (33.96)	71 (22.12)	27 (8.41)	3.06	1.10	ปานกลาง	5
4. ใช้สิ่งของที่ซื้ออย่างคุ้มค่า	1 (0.31)	14 (4.36)	67 (20.87)	143 (44.55)	96 (29.91)	3.99	.84	ดีมาก	2
5. ไม่รังเกียจที่จะใช้สิ่งของต่อจากญาติพี่น้องหรือคนในครอบครัว ถ้าสิ่งนั้นยังอยู่ในสภาพที่ดี	3 (0.93)	7 (2.18)	48 (14.95)	138 (42.99)	125 (38.94)	4.16	.82	ดีมาก	1
6. คิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบเสมอเมื่อจะตัดสินใจใช้เงิน	1 (0.31)	13 (4.05)	73 (22.74)	153 (47.66)	81 (25.23)	3.93	.81	ดีมาก	4
รวม						3.84	.49	ดีมาก	

จากตารางที่ 4.8 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยเหนี่ยวยิ่ง ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.84$; $S.D. = .49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยเหนี่ยวยิ่ง อยู่ในระดับดีมาก มีจำนวน 5 ข้อ ดังนี้ อันดับที่ 1 ไม่รังเกียจที่จะใช้สิ่งของต่อจากญาติพี่น้อง หรือคนในครอบครัว ถ้าสิ่งนั้นยังอยู่ในสภาพที่ดี ($\bar{X} = 4.16$; $S.D. = .82$) อันดับที่ 2 ใช้สิ่งของที่ซื้ออย่างคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.99$; $S.D. = .84$) อันดับที่ 3 ก่อนตัดสินใจทุกครั้งจะไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ($\bar{X} = 3.94$; $S.D. = .71$) อันดับที่ 4 ใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิตมากกว่าการใช้อารมณ์ความรู้สึก

($\bar{X} = 3.93$; $S.D. = .74$) และ คิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบเสมอเมื่อจะตัดสินใจใช้เงิน ($\bar{X} = 3.93$; $S.D. = .81$) และมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยเหนียวรั้ง อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ อันดับที่ 5 บ่อยครั้งที่แสดงอาการโมโหและระบายใส่คนรอบข้าง ($\bar{X} = 3.06$; $S.D. = 1.10$)

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่าระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยสนับสนุน ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ จำแนกรายข้อ

พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม	ระดับคุณธรรมจริยธรรม					$n = 321$		แปลค่า	อันดับ
	ไม่เคย ปฏิบัติ	ปฏิบัติ นานๆครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติเป็น ประจำ	\bar{X}	SD		
1. อธิบายบทเรียนเมื่อ เพื่อนไม่เข้าใจด้วย ความเต็มใจ	2 (0.62)	5 (1.56)	73 (22.74)	155 (48.29)	86 (26.79)	3.99	.78	ดีมาก	7
2. ดูแลเพื่อนเมื่อเพื่อน เจ็บป่วย ไม่สบาย	0 (0)	7 (2.18)	65 (20.05)	163 (50.78)	86 (26.79)	4.02	.74	ดีมาก	6
3. ไม่เคยรังแก หรือทำ ร้ายสัตว์	8 (2.49)	22 (6.85)	77 (23.99)	127 (39.56)	87 (27.10)	3.81	.98	ดีมาก	9
4. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้บิดา มารดา ภูมิใจ	0 (0)	3 (0.93)	44 (13.71)	122 (38.01)	152 (47.35)	4.31	.74	ดีมาก	2
5. ใช้จ่ายอย่างประหยัด เพื่อลดภาระของ ครอบครัว	0 (0)	7 (2.18)	72 (22.43)	139 (43.30)	103 (32.09)	4.05	.79	ดีมาก	5
6. ดูแลบิดา มารดาเมื่อ เจ็บป่วย	0 (0)	8 (2.49)	29 (9.03)	112 (34.89)	172 (53.58)	4.39	.75	ดีมาก	1
7. ไม่เคยนำของส่วน รวมมาใช้เพื่อ ประโยชน์ส่วนตัว	18 (5.61)	8 (2.49)	52 (16.20)	128 (39.88)	115 (35.83)	3.97	1.06	ดีมาก	8
8. เต็มใจช่วยกิจกรรม ของมหาวิทยาลัย	0 (0)	7 (2.18)	69 (21.50)	134 (41.79)	111 (34.58)	4.08	.80	ดีมาก	4
9. แสดงความช่วยเหลือ สังคมและชุมชนเมื่อมี โอกาส	0 (0)	5 (1.56)	69 (21.50)	138 (42.99)	109 (33.96)	4.09	.77	ดีมาก	3
รวม						4.08	.55	ดีมาก	

จากตารางที่ 4.9 จำนวนคำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยสนับสนุน ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ในภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.08$; $S.D. = .55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านปัจจัยสนับสนุน จำนวน 9 ข้ออยู่ในระดับดีมากทั้งหมด โดยมี อันดับดังนี้ อันดับที่ 1 ดูแลบิดา มารดา เมื่อเจ็บป่วย ($\bar{X} = 4.39$; $S.D. = .75$) อันดับที่ 2 ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้บิดา มารดาภูมิใจ ($\bar{X} = 4.31$; $S.D. = .74$) อันดับที่ 3 แสดงความช่วยเหลือสังคมและชุมชนเมื่อมีโอกาส ($\bar{X} = 4.09$; $S.D. = .77$) อันดับที่ 4 เต็มใจช่วยกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 4.08$; $S.D. = .80$) อันดับที่ 5 ใช้จ่ายอย่างประหยัดเพื่อลดภาระของครอบครัว ($\bar{X} = 4.05$; $S.D. = .79$) อันดับที่ 6 ดูแลเพื่อนเมื่อเพื่อนเจ็บป่วย ไม่สบาย ($\bar{X} = 4.02$; $S.D. = .74$) อันดับที่ 7 อธิบายบทเรียนเมื่อเพื่อนไม่เข้าใจด้วยความเต็มใจ ($\bar{X} = 3.99$; $S.D. = .78$) อันดับที่ 8 ไม่เคยนำของส่วนรวมมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว ($\bar{X} = 3.97$; $S.D. = 1.06$) ลำดับที่ 9 ไม่เคยรังแก หรือทำร้ายสัตว์ ($\bar{X} = 3.81$; $S.D. = .98$)

ตารางที่ 4.10 สรุปจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมตามปัจจัย ทั้ง 4 ด้าน ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ปัจจัยคุณธรรมจริยธรรม	\bar{X}	SD	แปรค่า	อันดับ
ปัจจัยผลึกต้น	3.84	.46	ดีมาก	3
ปัจจัยหล่อเลี้ยง	4.10	.50	ดีมาก	1
ปัจจัยเหนียวรั้ง	3.84	.49	ดีมาก	3
ปัจจัยสนับสนุน	4.08	.55	ดีมาก	2

จากตารางที่ 4.10 สรุปจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมตามปัจจัยทั้ง 4 ด้าน พบว่า ปัจจัยทั้ง 4 ด้านของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับดีมาก ตามลำดับดังต่อไปนี้ อันดับที่ 1 ด้านปัจจัยหล่อเลี้ยง ($\bar{X} = 4.10$; $S.D. = .50$) อันดับที่ 2 ด้านปัจจัยสนับสนุน ($\bar{X} = 4.08$; $S.D. = .55$) อันดับที่ 3 ด้านปัจจัยผลึกต้น ($\bar{X} = 3.84$; $S.D. = .46$) และด้านปัจจัยเหนียวรั้ง ($\bar{X} = 3.84$; $S.D. = .49$)

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ตารางที่ 4.11 แสดงการเปรียบเทียบระดับ พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามเพศ

พฤติกรรม	เพศชาย		เพศหญิง		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.92	0.42	3.98	0.41	-0.91	0.36

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามเพศ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมไม่ต่างกัน

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่างระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามระดับชั้น

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3	1.87	0.62	3.63	.01
ภายในกลุ่ม	317	54.55	0.17		
รวม	320	56.43			

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.12 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาจำแนกตามระดับชั้น พบว่านักศึกษาที่อยู่ระดับชั้นแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post Hoc) ด้วยวิธีของ LSD ได้ผลการศึกษาดังปรากฏในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	\bar{X}	ชั้นปี 1	ชั้นปี 2	ชั้นปี 3	ชั้นปี 4
		4.05	4.03	3.88	3.90
ชั้นปี 1	4.05	-	-.02	-.16*	-.15*
ชั้นปี 2	4.03	-	-	-.14*	-.13
ชั้นปี 3	3.88	-	-	-	-.01
ชั้นปี 4	3.90	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.13 ผลทดสอบความแตกต่างของระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม เป็นรายคู่ พบว่านักศึกษาที่เรียนระดับชั้นต่างกันมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ นักศึกษาชั้นปี 1 มีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3, นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ทั้งนี้ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมสูงกว่า นักศึกษา ชั้นปีที่ 3 และ ชั้นปีที่ 4, นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมสูงกว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่างระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาจำแนกตามผลการเรียน

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
ระหว่างกลุ่ม	3	1.63	0.54	3.14	.02
ภายในกลุ่ม	317	54.79	0.17		
รวม	320	56.43			

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาจำแนกตามผลการเรียน พบว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่(Post Hoc) ด้วยวิธีของ LSD ได้ผลการศึกษาดังปรากฏในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามผลการเรียน

ผลการเรียน	\bar{X}	ตั้งแต่	ตั้งแต่	ตั้งแต่	ตั้งแต่
		2.01 – 2.50	2.51 – 3.00	3.01 – 3.50	3.51 ขึ้นไป
		3.85	3.95	3.96	4.12
ตั้งแต่ 2.01 – 2.50	3.85	-	-0.09	-0.10	-0.26*
ตั้งแต่ 2.51 – 3.00	3.95	-	-	-0.01	-0.16*
ตั้งแต่ 3.01 – 3.50	3.96	-	-	-	-0.15*
ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป	4.12	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.15 ผลทดสอบความแตกต่างของระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม เป็นรายคู่ พบว่า นักศึกษาที่ระดับผลการเรียนแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียน ตั้งแต่ 2.01 – 2.50 มีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกับ นักศึกษาที่มีผลการเรียนตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป, นักศึกษาที่มีผลการเรียน ตั้งแต่ 2.51 – 3.00 มีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกับ นักศึกษาที่มีผลการเรียน ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และ นักศึกษาที่มีผลการเรียน ตั้งแต่ 3.01 – 3.50 มีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกับ นักศึกษาที่มีผลการเรียน 3.51 ขึ้นไป ทั้งนี้ นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป มีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมสูงกว่านักศึกษาทุกกลุ่ม

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่างระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ของ นักศึกษาจำแนกตามลักษณะการพักอาศัย

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
ระหว่างกลุ่ม	2	0.04	0.02	0.12	0.88
ภายในกลุ่ม	318	56.38	0.17		
รวม	320	56.43			

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของ นักศึกษาจำแนกตามลักษณะการพักอาศัย พบว่านักศึกษามีลักษณะการพักอาศัยแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่างระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของ นักศึกษาจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
ระหว่างกลุ่ม	4	.79	0.20	1.13	0.34
ภายในกลุ่ม	316	55.63	0.17		
รวม	320	56.43			

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษาจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง พบว่านักศึกษามีอาชีพของผู้ปกครองแตกต่างกัน มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18 แสดงการสรุปสมมติฐานผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล กับระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
2. นักศึกษาที่อยู่ระดับชั้นแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
3. นักศึกษาที่มีผลการเรียนแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
4. นักศึกษาที่มีลักษณะการพักอาศัยแตกต่างกันมีระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
5. นักศึกษาที่มีอาชีพของผู้ปกครองแตกต่างกันมีระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.18 สรุปสมมติฐานเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับชั้น ผลการเรียน มีผลต่อระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล เพศ ลักษณะการพักอาศัย อาชีพของผู้ปกครอง ไม่มีผลต่อระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา

ตอนที่ 4 สรุปความคิดเห็นด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา

จากการรวบรวมข้อมูลจากข้อคำถามแบบปลายเปิด ที่ใช้สอบถามความคิดเห็นด้านคุณธรรมจริยธรรม จากนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 2 ข้อ นักศึกษาได้ให้ข้อคิดเห็น ดังนี้

1. ท่านคิดว่าคุณธรรมด้านใดที่นักศึกษาควรมีพร้อมให้เหตุผล เช่น คุณธรรมด้านความเสียสละ ด้านความมีวินัย

1.1 คุณธรรมด้านการมีวินัย ในเรื่องของเวลา เนื่องจากหากเป็นคนไม่ตรงต่อเวลา ก็จะทำให้เสียโอกาสไป เพราะเนื่องจากเวลาเป็นสิ่งสำคัญ เพราะทุกคนจำเป็นต้องมีวินัย และตรงต่อเวลาเพื่อประโยชน์ของตนเองและส่วนรวม

1.2 ด้านจิตอาสา เมื่อมีโอกาสที่จะได้ทำเพื่อส่วนรวม หรือทำให้คนที่มีความเดือนร้อนก็จะทำด้วยความเต็มใจเสมอ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1.3 ด้านความเสียสละ และความรับผิดชอบ เพราะเด็กส่วนใหญ่ในปัจจุบันค่อนข้างเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตน และไม่มีความรับผิดชอบและไม่เสียสละเพื่อส่วนรวม

- 1.4 ความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลาต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ทุจริตในการสอบ
- 1.5 กตัญญูต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์
- 1.6 ความรับผิดชอบ
- 1.7 ศิลหัตถ์

2. ท่านคิดว่าควรใช้วิธีการใดในการพัฒนานักศึกษาให้ตระหนัก และเห็นความสำคัญของ
คุณธรรมจริยธรรม

2.1 ควรสอดแทรกข้อคิดในเรื่องคุณธรรมในเวลาเรียนให้บ่อยครั้งมากที่สุดและอาจมีการสร้างค่ายจิตอาสาให้มีความน่าสนใจ

2.2 การปลูกฝัง รมรงค์ ให้รู้จักเรียนรู้ถึงการมีคุณธรรมจริยธรรม

2.3 ให้นักศึกษาเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง เมื่อนั้นนักศึกษาจะรู้ได้เองว่าควร
ทำอย่างไร

2.4 วิธีการค่อยเป็นค่อยไปรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบ

2.5 ควรมีการฝึกฝนให้ทำเป็นนิสัย

2.6 ควรมีการอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมพัฒนาด้าน

จิตใจ

2.7 ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับทุกชั้นปี

2.8 การพัฒนาภาวะเบียบ ข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ และนำมาปฏิบัติอย่างเข้มงวด

2.9 การติตป้ายรณรงค์

2.10 การให้เหตุผลให้นักศึกษาคิดตาม

2.11 ควรปลูกฝังตั้งแต่ระดับครอบครัว และสถาบันการศึกษา

2.12 ควรเพิ่มรายวิชาที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในหลักสูตรตั้งแต่ระดับอนุบาล

จนถึงมหาวิทยาลัย

2.13 สอดแทรกการสอนคุณธรรมจริยธรรมเป็นประจำ

2.14 อาจารย์ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของนักศึกษา

2.15 ลงมือทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง

2.16 จัดให้เข้าค่ายทหารเพื่อฝึกวินัย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ภาควิชาศึกษานักศึกษาคณะเทคโนโลยี คณะกรรมการศาสตร มหาวิทาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอ ผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.2 สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

5.3 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

5.1 วัตถุประสงค์ สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.1.1.1 เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรม ศาสตร์ มหาวิทาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

5.1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรม ศาสตร์ มหาวิทาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

5.1.2 สมมติฐานของการวิจัย

5.1.2.1 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนครที่มีเพศต่างกันมีระดับคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน

5.1.2.2 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนครที่มีระดับชั้นปีต่างกันมีระดับคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน

5.1.2.3 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนครที่มีผลการศึกษากันมีระดับคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน

5.1.2.4 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนครที่มีลักษณะการพักอาศัยต่างกันมีระดับคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน

5.1.2.5 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์มหาวิทาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนครที่มีอาชีพของผู้ปกครองต่างกันมีระดับคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน

5.1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

5.1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะ เทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1,622 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน ข้อมูล ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2557)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะ เทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา

2556 จำนวน 321 คน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) โดยการคำนวณหาขนาดของตัวอย่าง และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เท่ากับ 5% ใช้การคำนวณตามสูตรในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร สูตรของทาโร ยามาเน่ สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน ธานินทร์, 2555)

5.1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามจำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประกอบด้วยข้อความจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับชั้น ผลการศึกษา (ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม) ลักษณะการพักอาศัย และอาชีพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 2 ข้อ

5.1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัย คือ นักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ตามระดับชั้น ที่ได้คำนวณการเก็บตัวอย่างไว้ จากนั้นทำการเก็บแบบสอบถามกลับคืนได้จำนวน 321 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ และทำการคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ผล โดยโปรแกรมสำเร็จรูปและทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

5.2 สรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีผลการวิเคราะห์ดังนี้

5.2.1 เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ผลการวิจัยพบว่าระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในภาพรวมมีพฤติกรรมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.96$) โดยจำแนกได้ดังนี้

พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยผลักดัน อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.84$) โดยรายชื่อที่มีคะแนนสูงสุดคือ เข้าเรียนสม่ำเสมอ จะขาดเรียนเมื่อมีเหตุจำเป็น ($\bar{X} = 4.28$) พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับดีมาก และ รายชื่อที่มีคะแนนน้อยที่สุด คือรับประทานอาหาร หรือของขบเคี้ยวในห้องเรียนหรือขณะอาจารย์สอน ($\bar{X} = 3.25$) พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยหล่อเลี้ยงอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.10$) โดยรายชื่อที่มีคะแนนสูงสุดคือ นำสิ่งของที่เก็บได้ส่งคืนเจ้าของ ($\bar{X} = 4.40$) พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม

อยู่ในระดับดีมาก และ รายชื่อที่มีคะแนนน้อยที่สุด คือไม่เคยพูดโกหกถึงแม้จะมีความจำเป็น ($\bar{X} = 3.41$)พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยเหนียวรั้ง อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.84$) โดย รายชื่อที่มีคะแนนสูงสุดคือ ไม่รังเกียจที่จะใช้สิ่งของต่อจากญาติพี่น้อง หรือคนในครอบครัว ถ้าสิ่งนั้น ยังอยู่ในสภาพที่ดี ($\bar{X} = 4.16$)พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับดีมาก และ รายชื่อที่มีคะแนน น้อยที่สุด คือบ่อยครั้งที่แสดงอาการโมโหและระบายใส่คนรอบข้าง ($\bar{X} = 3.06$)พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยสนับสนุน อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.08$) โดย รายชื่อที่มีคะแนนสูงสุดคือ ดูแลบิดา มารดา เมื่อเจ็บป่วย ($\bar{X} = 4.39$) พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับดีมาก และ รายชื่อที่มีคะแนนน้อยที่สุด คือไม่เคยรังแกหรือทำร้ายสัตว์ ($\bar{X} = 3.81$) พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับดีมาก

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลพระนคร มีพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ในภาพรวมในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ สุคนธา (2554) วิจัยเรื่อง ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียน ชลราษฎรอำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนชลราษฎรอำรุงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี เขต 18 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ยังสอดคล้อง กับงานวิจัยของ กรรณิการ์ (2555) วิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรม ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏมี ระดับพฤติกรรมทางจริยธรรม โดยรวม อยู่ในระดับสูง

5.2.2 เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

จากเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล โดยมีสมมติฐานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 ข้อ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1.1 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลพระนครที่มีเพศต่างกันมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน

ผลการทดสอบ พบว่านักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมไม่ แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 1.2 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลพระนครที่อยู่ระดับชั้นต่างกันมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน

ผลการทดสอบ พบว่านักศึกษาที่อยู่ระดับชั้นต่างกันมีระดับพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานข้อที่ 1.3 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลพระนครที่มีผลการเรียนต่างกันมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน

ผลการทดสอบ พบว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนต่างกันมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานข้อที่ 1.4 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีลักษณะการพักอาศัยต่างกันมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน

ผลการทดสอบ พบว่านักศึกษาที่มีลักษณะการพักอาศัยต่างกันมีระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 1.5 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีอาชีพของผู้ปกครองต่างกันมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน

ผลการทดสอบ พบว่านักศึกษาที่มีอาชีพของผู้ปกครองต่างกันมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

จากการวิจัยสามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ได้ดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1.1 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีเพศต่างกันมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

จากการวิจัย นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีเพศต่างกันมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ วอร์ซอร์ (Warsaw, 1978 อ้างถึงใน กาญจนาน, 2555) ได้ศึกษาชาย และหญิงจำนวน 96 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก ผลการวิจัยพบว่าเพศไม่มีอิทธิพลต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก แต่กลุ่มเพื่อน และอิทธิพลของโรงเรียนอาจจะส่งเสริมให้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น ทั้งนี้แตกต่างจากงานวิจัยของกรรณิการ์ (2555) วิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยพบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมทางจริยธรรมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่านักศึกษาชาย

สมมติฐานข้อที่ 1.2 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่อยู่ระดับชั้นต่างกันมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการวิจัย นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่อยู่ระดับชั้นต่างกันมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ สุคนธา (2554) วิจัยเรื่อง ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนชลราษฎรอำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี เขต 18 ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมจำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานข้อที่ 1.3 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีผลการเรียนต่างกันมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการวิจัย นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีผลการเรียนต่างกัน มีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงสิริ (2553) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียนของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัย เรื่อง ชั้นปี เกรดเฉลี่ยสะสม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตคติต่อการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน การรับรู้การควบคุมการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน ความตั้งใจที่จะกระทำความไม่ซื่อสัตย์ในการเรียน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานข้อที่ 1.4 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีลักษณะการพักอาศัยต่างกันมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

จากการวิจัย นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีลักษณะการพักอาศัยต่างกันมีพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมไม่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรี (2542) วิจัยเรื่อง รูปแบบหอพักนักศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะการพักอาศัยของนักศึกษาที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 1.5 นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีอาชีพของผู้ปกครองต่างกันมีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

จากการวิจัย นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีผู้ปกครองอาชีพต่างกันมีพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี (2541) อ้างถึงใน ศศิวิมล (2555) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองนักเรียนที่มีความประพฤติดี พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของผู้ปกครองที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับความประพฤติของนักเรียนไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นการเสริมสร้างพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา

5.3.1.1 ความคิดเห็นในคุณธรรมจริยธรรมที่นักศึกษาให้ความสำคัญ

จากการตอบแบบสอบถาม นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พบว่าให้ความสำคัญกับคุณธรรมจริยธรรมด้านการมีวินัย เช่น การตรงต่อเวลา โดยให้ความคิดเห็นว่าการมีวินัยและตรงต่อเวลาจะช่วยในการรักษาโอกาสของตนเอง และส่วนรวม ส่วนคุณธรรมจริยธรรมอีกด้านที่นักศึกษาให้ความสำคัญได้แก่ คุณธรรมจริยธรรมด้านการเสียสละ และจิตอาสา นักศึกษาให้ความเห็นว่านักศึกษาควรเสียสละ และอุทิศตนช่วยเหลือ

ส่วนรวม จึงเห็นได้ว่าการให้ความสำคัญกับคุณธรรมจริยธรรมในด้านต่างๆ ของนักศึกษา เช่น ด้านการมีวินัยนั้น มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต โดยการมีวินัยในตนเอง สามารถควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามระเบียบข้อตกลงของสังคมส่วนรวมด้วยความสมัครใจของผู้ปฏิบัติเอง เพื่อความสงบสุขในชีวิตและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ส่วนคุณธรรมจริยธรรมด้านการเสียสละ และจิตอาสา นั้น เป็นการแสดงถึง พฤติกรรมทางกาย ทางใจ ทางสติปัญญา โดยมีจุดมุ่งหมายในการช่วยเหลือผู้อื่น ทั้งด้านทรัพย์สิน ความรู้ ด้วยเห็นถึงส่วนรวมมากกว่าการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ด้วย การเสียสละทรัพย์สินสิ่งของ การเสียสละกำลังกาย การเสียสละสติปัญญา การเสียสละเวลา และการเสียสละความสุขสบาย เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม

5.3.1.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในแนวทางการเสริมสร้างพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม

จากการตอบแบบสอบถาม นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการเสริมสร้างพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ไว้ 4 แนวทางดังนี้

1. อาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัยต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษา
2. สอดแทรกความรู้ แนวทางปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตร ในรายวิชา และในชั่วโมงสอน
3. จัดกิจกรรม หรือนิทรรศการ เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกของการมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดี
4. การยกย่อง ชื่นชม หรือให้รางวัลกับบุคลากร หรือนักศึกษาที่มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดี

จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่นักศึกษาได้ตอบแบบสอบถาม สอดคล้องกับ ประภาศรี (มป.ป.) ที่กล่าวว่า อาจารย์ควรเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม และสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน และรู้จักใช้วิธีการเรียนการสอน การปฏิบัติ และการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมเข้ากับวิชาที่สอนเพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ในระหว่างการเรียนวิชาต่างๆ โดยอาจใช้ทักษะของการให้เกิดความสนุกในชั้นเรียน การทำกิจกรรม การสร้างสิ่งแวดล้อม การสร้างสถานการณ์ หรือบุคคลตัวอย่าง หรือการวิเคราะห์จากบทความ/ข่าว เพื่อประกอบการเรียนการสอน อีกทั้ง อาจารย์ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดคุณธรรมจริยธรรมในกระบวนการเรียนการสอนที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน อาจารย์ต้องมีการเตรียมตัวให้ความร่วมมือ ลงมือกระทำหรือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ซึ่ง “คุณธรรมจริยธรรม” ที่สอดแทรกในวิชาที่สอนนี้จะแปรรูปไปสู่ “คุณภาพ” ในที่สุด ดังนั้นหากอาจารย์ในคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์มีการรณรงค์การเป็นแบบอย่างและสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในรายวิชาที่สอนจะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเสริมจริยธรรมให้กับนักศึกษา

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

นอกจากข้อเสนอแนะการเสริมสร้างพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

5.3.2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ของ
นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

5.3.2.2 ควรศึกษารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษาคณะ
เทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ชุดที่.....

เรื่อง การศึกษาคูณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

คำชี้แจง

1. การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคูณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ท่านตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง

2. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมคูณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นด้านคูณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อความตามความเป็นจริงของท่าน และกรณีกอกรายละเอียดลงในช่องว่างที่กำหนด

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. ระดับชั้น

1. ปี 1

2. ปี 2

3. ปี 3

4. ปี 4

3. ผลการเรียน (ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม)

1. ต่ำกว่า 2.00

2. ตั้งแต่ 2.01 – 2.50

3. ตั้งแต่ 2.51 – 3.00

3. ตั้งแต่ 3.01 – 3.50

5. ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

4. ลักษณะการพักอาศัย

1. อาศัยอยู่กับครอบครัว

2. อาศัยอยู่หอพัก

2. อาศัยอยู่กับญาติ

3. อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. อาชีพของผู้ปกครอง

1. ข้าราชการ

2. พนักงานรัฐวิสาหกิจ

3. ธุรกิจส่วนตัว

4. รับจ้าง

5. เกษตรกร

5. อื่นๆ โปรดระบุ.....

สำหรับ
ผู้วิจัย

A1

A2

A3

A4

A5

ตอนที่ 2 พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความในแบบสอบถามและใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับพฤติกรรมของตนมากที่สุด

- 5 หมายถึง พฤติกรรมที่ประพฤติปฏิบัติเป็นประจำ (สม่ำเสมอ)
4 หมายถึง พฤติกรรมที่ประพฤติปฏิบัติบ่อยครั้ง
3 หมายถึง พฤติกรรมที่ประพฤติปฏิบัติ บางครั้ง
2 หมายถึง พฤติกรรมที่ประพฤติปฏิบัติ นานๆ ครั้ง
1 หมายถึง พฤติกรรมที่ไม่เคยประพฤติปฏิบัติ

พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของ นักศึกษา	ระดับพฤติกรรมที่ปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
	ปฏิบัติ เป็น ประจำ	ปฏิบัติ บ่อย ครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ปฏิบัติ นานๆ ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ	
1.ปัจจัยผลักดัน						
1.1 แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของ มหาวิทยาลัย						BA1
1.2 รับประทานอาหาร หรือของขบ เคี้ยวในห้องเรียนหรือขณะอาจารย์ สอน						BA2
1.3 เข้าแถวซื้ออาหารหรือขนม						BA3
1.4 อดทนต่อการทำงานเพื่อให้งาน สำเร็จแม้จะต้องใช้ความพยายามอย่าง มาก						BB4
1.5 ไม่ออกจากห้องเรียนจนกว่าจะ หมดชั่วโมงเรียนแม้จะกระหายน้ำ						BB5
1.6 ตื่นนอนตรงตามเวลาถึงแม้จะอด นอน						BB6
1.7 เข้าเรียนสม่ำเสมอ จะขาดเรียน เมื่อมีเหตุจำเป็น						BC7
1.8 อ่านหนังสือทบทวนบทเรียนเป็น ประจำ						BC 8
1.9 ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จ เรียบร้อยตามระยะเวลาที่กำหนด						BC 9
2.ปัจจัยหล่อเลี้ยง						
2.1 นำสิ่งของที่เก็บได้ส่งคืนเจ้าของ						BD 10

พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของ นักศึกษา	ระดับพฤติกรรมที่ปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
	ปฏิบัติ เป็นประจำ	ปฏิบัติ บ่อย ครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ปฏิบัติ นานๆ ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ	
2.2 คืนให้เจ้าของร้านเมื่อไปซื้อของ หากได้เงินทอนเกิน						BD 11
2.3 ไม่เคยพูดโกหกถึงแม้จะมีความจำเป็น						BD12
2.4 ทำงานส่งตรงตามกำหนดเวลา						BE13
2.5 เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำการสิ่ง ใดจะดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย อย่างดีที่สุด						BE14
2.6 แสดงความรับผิดชอบเมื่อทำ ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย						BE15
3.ปัจจัยเหนี่ยวรั้ง						
3.1 ใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิต มากกว่าการใช้อารมณ์ความรู้สึก						BF16
3.2 ก่อนตัดสินใจทุกครั้งจะไตร่ตรอง อย่างรอบคอบ						BF17
3.3 บ่อยครั้งที่แสดงอาการโมโหและ ระบายใส่คนรอบข้าง						BF18
3.4 ใช้สิ่งของที่ซื้ออย่างคุ้มค่า						BG19
3.5 ไม่รังเกียจที่จะใช้สิ่งของต่อจาก ญาติพี่น้อง หรือคนในครอบครัว ถ้าสิ่ง นั้นยังอยู่ในสภาพที่ดี						BG20
3.6 คิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบเสมอ เมื่อจะตัดสินใจใช้เงิน						BG21
4.ปัจจัยสนับสนุน						
4.1 อธิบายบทเรียนเมื่อเพื่อนไม่เข้าใจ ด้วยความเต็มใจ						BH22
4.2 ดูแลเพื่อนเมื่อเพื่อนเจ็บป่วย ไม่ สบาย						BH23
4.3 ไม่เคยรังแก หรือทำร้ายสัตว์						BH24
4.4 ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้บิดา มารดา ภูมิใจ						BI25

พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของ นักศึกษา	ระดับพฤติกรรมที่ปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
	ปฏิบัติ เป็นประจำ	ปฏิบัติ บ่อย ครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ปฏิบัติ นานๆ ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ	
4.5 ใช้จ่ายอย่างประหยัดเพื่อลดภาระ ของครอบครัว						BI26
4.6 ดูแลบิดา มารดา เมื่อเจ็บป่วย						BI27
4.7 ไม่เคยนำของส่วนรวมมาใช้เพื่อ ประโยชน์ส่วนตัว						BJ28
4.8 เต็มใจช่วยกิจกรรมของ มหาวิทยาลัย						BJ29
4.9 แสดงความช่วยเหลือสังคมและ ชุมชนเมื่อมีโอกาส						BJ30

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา

1. ท่านคิดว่าคุณธรรมจริยธรรมด้านใดที่นักศึกษาควรมีพร้อมให้เหตุผล เช่น คุณธรรม
ด้านความเสียสละ ด้านความมีวินัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าควรใช้วิธีการใดในการพัฒนานักศึกษาให้ตระหนัก และเห็นความสำคัญของ
คุณธรรมจริยธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านในความร่วมมือ

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร โทร. ๐ ๒๒๘๑ ๙๗๕๖-๘

ที่ ศธ.๐๕๘๑.๐๓/๒๖๔ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน คณบดีคณะศิลปศาสตร์

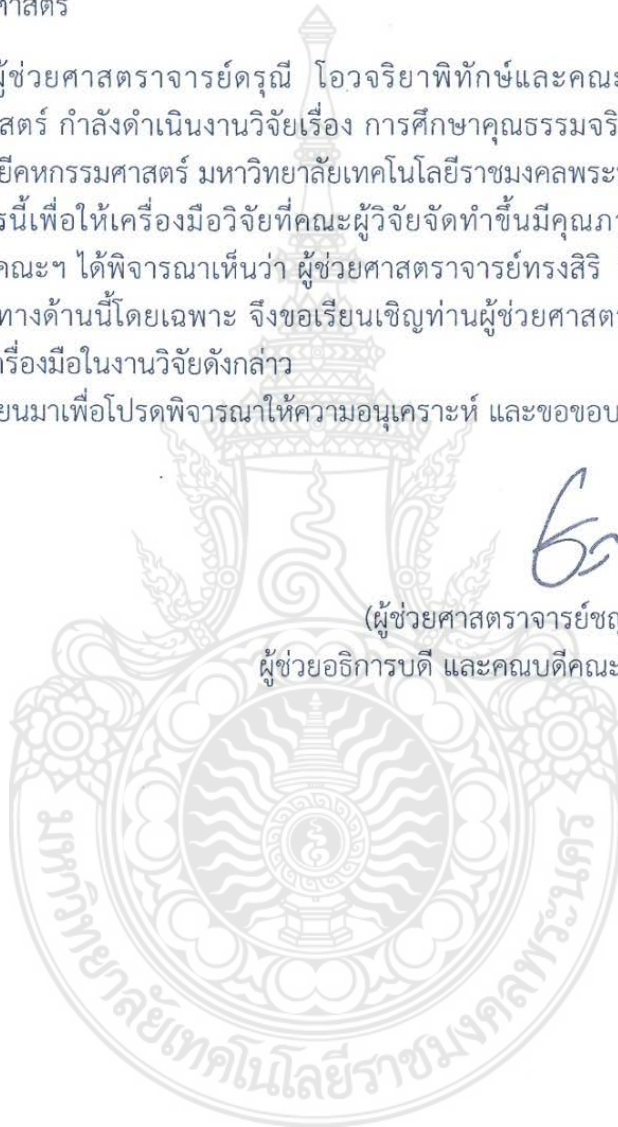
ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ณิ โอวจริยาพิทักษ์และคณะผู้วิจัย อาจารย์ในสังกัดคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ กำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา กรณีศึกษานักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ในการนี้เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่คณะผู้วิจัยจัดทำขึ้นมีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักการและกระบวนการวิจัย ทางคณะฯ ได้พิจารณาเห็นว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงสิริ วิชิรานนท์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านนี้โดยเฉพาะ จึงขอเรียนเชิญท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงสิริ วิชิรานนท์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือในงานวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญาภัทร์ กี่อารีโย)

ผู้ช่วยอธิการบดี และคณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๘๑.๐๓/๒๑๔

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.วรัทยา ธรรมกิตติภาพ

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ณิ โอวจริยาพิทักษ์และคณะผู้วิจัย อาจารย์ในสังกัดคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ กำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา กรณีศึกษานักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ในการนี้เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่คณะผู้วิจัยจัดทำขึ้นมีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักการและกระบวนการวิจัย ซึ่งทางคณะพิจารณาพบว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถที่จะพิจารณาและให้คำแนะนำในงานวิจัยครั้งนี้ได้ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือในงานวิจัยเรื่องดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์รับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญาภัทร์ กี่อาริโย)

ผู้ช่วยอธิการบดี และคณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐๒ ๒๘๑ ๙๗๕๖-๘ ต่อ ๒๒๒๒

โทรสาร ๐๒ ๒๘๑ ๙๗๕๙

ที่ ศธ ๐๕๘๑.๐๓/๒๑๔

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระ กุลสวัสดิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ณี ไหวจรียาพิทักษ์และคณะผู้วิจัย อาจารย์ในสังกัดคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ กำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา กรณีศึกษานักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ในการนี้เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่คณะผู้วิจัยจัดทำขึ้นมีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักการและกระบวนการวิจัย ซึ่งทางคณะพิจารณาพบว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถที่จะพิจารณาและให้คำแนะนำในงานวิจัยครั้งนี้ได้ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือในงานวิจัยเรื่องดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์รับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญาภัทร์ กี่อารีโย)

ผู้ช่วยอธิการบดี และคณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐๒ ๒๘๑ ๙๗๕๖-๘ ต่อ ๒๒๒๒

โทรสาร ๐๒ ๒๘๑ ๙๗๕๙

ภาคผนวก ค
การวิเคราะห์อำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
พฤติกรรมคุณธรรมและจริยธรรม

ข้อ	อำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น พฤติกรรมคุณธรรมและจริยธรรม
1.	0.92
2.	0.92
3.	0.93
4.	0.92
5.	0.92
6.	0.92
7.	0.927
8.	0.92
9.	0.92
10.	0.92
11.	0.92
12.	0.92
13.	0.92
14.	0.92
15.	0.92
16.	0.92
17.	0.92
18.	0.93
19.	0.92
20.	0.92
21.	0.92
22.	0.92
23.	0.92
24.	0.92
25.	0.92
26.	0.92
27.	0.92
28.	0.92
29.	0.92
30.	0.92
	0.92

ประวัติผู้วิจัย คนที่ 1

1. ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวดรุณี โอวาริยาพิทักษ์
ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Darunee Owajariyapitak
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3 1019 00175 928
3. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8
4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิระพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0-2281-9756-8 ต่อ 2302 โทรสาร 0-2281-9759
E-mail darunee.o@hotmail.com
5. ประวัติการศึกษา
กศ.บ. (สุขศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
บธ.ม. (การจัดการ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
สาขาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชาเศรษฐศาสตร์
7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุ
สถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยใน
แต่ละผลงานวิจัย
 - 7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : -
 - 7.2 หัวหน้าโครงการวิจัย -
 - 7.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อข้อเสนอการวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และ
สถานภาพในการทำวิจัย
 - ผู้ร่วมวิจัย โครงการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้จัดการสินค้าเสื้อผ้าใน
อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป ประจำปีงบประมาณ 2553
 - ผู้ร่วมวิจัยโครงการวิจัย คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐาน
คุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ
2554
 - หัวหน้าโครงการวิจัย แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์สังกัดมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปีงบประมาณ 2555 (งบประมาณส่วนตัว)
 - หัวหน้าโครงการวิจัย พฤติกรรมการใช้น้ำ และไฟฟ้าของนักศึกษาคณะเทคโนโลยี
คหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปีงบประมาณ 2556
(งบประมาณรายได้คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร)

ประวัติผู้วิจัย คนที่ 2

1. ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวศิริภรณ์ ชวเลขยางกูร
ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Siraporn Chavalekyangkul
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3 1008 00492 05 0
3. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์
4. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิระพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0-2281-9756-8 ต่อ 2303 โทรสาร 0-2281-9759
E-mail C.SIRA@ME.com

5. ประวัติการศึกษา
คหกรรมศาสตรบัณฑิต (ผ้าและเครื่องแต่งกาย) คณะคหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
สาขาบริหารธุรกิจคหกรรม
7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศโดยระบุ
สถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้
ร่วมวิจัยในแต่ละผลงานวิจัย

7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย :-

7.2 หัวหน้าโครงการวิจัย -

7.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อข้อเสนอการวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และ
สถานภาพในการทำวิจัย

- ผู้ร่วมวิจัย โครงการวิจัย แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์สังกัด

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปีงบประมาณ 2555 (งบประมาณส่วนตัว)

- ผู้ร่วมวิจัยโครงการวิจัย พฤติกรรมการใช้น้ำ และไฟฟ้าของนักศึกษาคณะ

เทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปีงบประมาณ 2556

(งบประมาณรายได้คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร)

ประวัติผู้วิจัย คนที่ 3

1. ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวพรณี วิศิษฐ์วงศ์กร
ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Punnee Visitwongsagorn
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3 1002 00179 008
3. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8
4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิระพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0-281-9756-8 ต่อ 2210 โทรสาร 0-2281-9759
E-mail -
5. ประวัติการศึกษา
คบ.วิทยาลัยครูสวนดุสิต
6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
ไม่มี
7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศโดยระบุ
สถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วม
วิจัยในแต่ละผลงานวิจัย
 - 7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย :-
 - 7.2 หัวหน้าโครงการวิจัย –
 - 7.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อข้อเสนอการวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และ
สถานภาพในการทำวิจัย
 - ผู้ร่วมวิจัยโครงการวิจัย คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐาน
คุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย ประจำปี
งบประมาณ 2554
 - ผู้ร่วมวิจัยการศึกษากระบวนการทำงานของโรงงานเสื้อผ้าอุตสาหกรรม
กรณีศึกษาบริษัทบูติกนิวจิตตี้ จำกัด (มหาชน) งบประมาณปี พ.ศ. 2552
 - ผู้เข้าร่วมวิจัยโครงการวิจัยเรื่องประยุกต์รูปแบบเสื้อชาวเขาเผ่าลีซอ ชุด Ready
to wear (งบประมาณส่วนตัว)
 - ผู้ร่วมวิจัย โครงการวิจัย แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์สังกัด
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปีงบประมาณ 2555 (งบประมาณส่วนตัว)

- ผู้ร่วมวิจัยโครงการวิจัย พฤติกรรมการใช้น้ำ และไฟฟ้าของนักศึกษาคณะ
เทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปีงบประมาณ
2556 (งบประมาณรายได้คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนคร)

บรรณานุกรม

- กรมการฝึกหัดครู หน่วยศึกษานิเทศก์. 2525. **จริยธรรมของอาจารย์และนักศึกษาสังกัดกรมการฝึกหัดครู**. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ. อ้างถึงใน ประภาศรี สีหอำไพ. 2550. **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 4 ฉบับปรับปรุง. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- กรมการศาสนา. 2542. **พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม**. โรงพิมพ์การศาสนา. กรุงเทพฯ.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2544. **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม**. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. กรุงเทพฯ. อ้างถึงใน อรรถนารถ บุญเกิด. 2546. **การเสริมแรงในการพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านใหม่หนองบัวจังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กรณีการ์ ภิมย์รัตน์. 2555. **รายงานวิจัยการศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร, ทูลอดหนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีงบประมาณ 2555**.
- กระทรวงวัฒนธรรม. 2553. **จริยธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. กรุงเทพฯ.
- กัลยา ศรีปาน. 2542. **การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนบุญเลิศอนุสรณ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา**. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- กาญจนา อิมจีน. 2555. **การประเมินคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนบางป่อวิทยาคม จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กุลลินี มุทธากลิน. 2553. **เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์และจริยธรรมทางเศรษฐกิจและธุรกิจหน่วยที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์และจริยธรรม**. ปรับปรุงครั้งที่ 1. ศูนย์หนังสือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.
- กัญเกียรติ มีพร้อม. 2550. **การพัฒนากิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในตรงเรียนสมิทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุรินทร์ เขต 3**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เกียรติคุณ สิทธิชัย . 2545. **แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้**. ศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.

- เกียรติศักดิ์ จีระเชียรนาถ. 2542. **บริษัทภิบาล : วิธีแห่งการนำองค์กรสู่ความรุ่งเรือง**. EXPERNET, กรุงเทพฯ. อ้างถึงใน ธนิชภูษัย นาคะสุวรรณ. 2543. “จริยธรรมองค์กร : แนวคิดรูปแบบการส่งเสริมจริยธรรมองค์กรในแนวพหุติกรรมศาสตร์” ใน **เอกสารประกอบคำบรรยาย กระบวนวิชา GB707 จริยธรรมและสภาวะแวดล้อมทางธุรกิจ**. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ไกรยุทธ ธีรตยานันท์. 2531. **แนวพระราชดำริด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. สถาบันไทยคดีศึกษาและฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ. อ้างถึงใน ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. 2554. **คู่มือโรงเรียนคุณธรรม : คู่มือการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันการศึกษา**. บริษัท ธรรมสาร จำกัด. กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ม.ป.ป. **เศรษฐกิจพอเพียง**. (ออนไลน์) เข้าได้ถึงจาก <http://www.eto.ku.ac.th/s-e/mean-th.html>, 12 กรกฎาคม 2557.
- จิตรา ปานอ่อน. 2556. **เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ หน่วยที่ 8 คุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน**. ศูนย์หนังสือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.
- จินตนา บุญบงการ. 2551. **จริยธรรมทางธุรกิจ**. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ. อ้างถึงใน พรชัย ศักดานุวัฒน์วงศ์. 2555. **เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ หน่วยที่ 15 จริยธรรมธุรกิจความรับผิดชอบต่อสังคมและธรรมาภิบาลของผู้ประกอบการ**. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.
- ชัยณรงค์ ศรีสุข. 2545. **คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฐาปนีย์ พลิชฐ์เนาวกุล และ พรสวรรค์ สุวัฒน์ศรีย์. 2551. **การศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ฐิติวี แก้วพรสวรรค์, กมลพร แก้วพรสวรรค์ และ ธิพร ตั้งจิตติพร. 2555. “ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นผู้มีสติของวัยรุ่นไทย.” **วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย**. 57, 4 (ตุลาคม – ธันวาคม) : 403-412
- ดลใจ ถาวรวงค์ ต้นเจริญ, 2553. **กระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบจังหวัดฉะเชิงเทรา .ปรัชญาคุณภิวัตน์**. สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน . 2524. **การพัฒนาจริยธรรม: ตำราจิตวิทยา**. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. กรุงเทพฯ. อ้างถึงใน ดวงพร อุทัยสุริ. 2548. **ศึกษาพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- _____. 2542. **พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 จิตวิทยาและจิตวิทยาภาษา**. ไทยวัฒนาพานิช. กรุงเทพฯ. อ้างถึงใน ศศิวิมล เมืองนาค. 2555. **การดำเนินงานของครูเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีราชา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3**. งานนิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- _____. 2554. **ทฤษฎีต้นไม้ : การวิจัยและการพัฒนาบุคลากรตำราขั้นสูงทางสังคมพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 4. คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ. อ้างถึงใน จิตรรา ปานอ่อน. 2556. **เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ หน่วยที่ 8 คุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน**. ศูนย์หนังสือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.
- ดวงพร อุทัยสุริ. 2548. **ศึกษาพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ทรงสิริ วิจิรานนท์. 2553. **“ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียนของนักศึกษา”** วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. 4 , 2 (กันยายน) : 97-104
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล. 2551. **การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย** ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม(ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้(องค์การมหาชน) มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ
- นพพร เพ็ชรพิกุล. มปป. **คุณธรรมกับการศึกษา**. (ออนไลน์) เข้าได้ถึงจาก http://library.cmu.ac.th/moralcorner/sites/default/files/pictures/moral_education.pdf, 1 สิงหาคม 2557.
- นฤมล โอสถานุเคราะห์. มปป. **แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. (ออนไลน์) เข้าได้ถึงจาก http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/epaper/july_dec2007/Narumol.pdf, 22 กรกฎาคม 2557
- นันทวัน พนมเขต. 2543. **ปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กศม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- เนตร์พัฒนา ยาวีราช 2551. **จริยธรรมธุรกิจ**. ทริปเพิ้ล กรุ๊ป, กรุงเทพฯ. อ้างถึงใน พรชัย ศักดา นุวัฒน์วงศ์. 2555. เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ หน่วยที่ 15 **จริยธรรมธุรกิจความรับผิดชอบต่อสังคมและธรรมาภิบาลของผู้ประกอบการ**. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี.
- บรรทม มณีโชติ. 2530. **ศึกษารูปแบบของข้อคำถามวัดลักษณะนิสัยด้านความเสียสละชนิด ข้อความและชนิดสถานการณ์ที่มีต่อคุณภาพของแบบทดสอบ**. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2535. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่2. สุวีริยาสาส์น. กรุงเทพฯ.
- ประภาศรี พรหมประกาย. มปป. **การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน**. (ออนไลน์) เข้าได้ถึงจาก <http://www.training.mut.ac.th/Tips/Tip009.pdf>, 16 กันยายน 2557.
- ประภาศรี สีหอำไพ. 2535. **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม**. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ. อ้างถึงใน ดวงพร อุทัยสุริ. 2548. **ศึกษาพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ ปรินญาโท. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ประสงค์ ทองประ และคณะ. 2547. **การศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของ นักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในเขตจังหวัดสุรินทร์**. ทนอดหนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยมหา จุฬารักษ์ราชวิทยาลัย. (ออนไลน์) เข้าได้ถึงจาก http://mcubudrsin.blogspot.com/2010/10/blog-post_8507.html, 22 กรกฎาคม 2557.
- ปราชนา กล้าจัญ. 2549. **คุณธรรมจริยธรรมผู้นำรัฐ**. ข้าวฟ่าง. กรุงเทพฯ : อ้างถึงใน สุคนธา ชินศิริ. 2554. **ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนชลราษฎรอำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี เขต 18**. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปัญญา สละทองตรง. 2540. **ธรรมคดี**. กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. 2546. **อักษรเจริญทัศน์**, กรุงเทพฯ.
- พรนพ พุกกะพันธ์. 2545. **จริยธรรมธุรกิจยุคโลกาภิวัตน์**. จามจุรีโปรดักท์. กรุงเทพฯ.
- พัชรพร ศรีจันทร์อินทร์. 2549. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเสียสละของครูที่สอนนักเรียนซึ่งมีความบกพร่องทางการได้ยินของโรงเรียนโสตศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน กรณีศึกษา : จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดอุดรธานี**. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิภพ วังเงิน. 2546. **จริยธรรมทางธุรกิจ**. รวมสาส์น, กรุงเทพฯ.
- มนตรี แยมกสิกร. 2542. **รายงานวิจัยรูปแบบหอพักนักศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. 2556. **ประกาศมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เรื่อง การกำหนดพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา**. ประกาศ ณ วันที่ 27 สิงหาคม 2556.

- _____ กองนโยบายและแผน. 2556. **ผังยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.** (ออนไลน์) เข้าได้ถึงจาก <http://ppd.offpre.rmutp.ac.th/wpcontent/uploads/2011/08/>, 15 เมษายน 2557.
- _____ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. 2557. **สถิตินักศึกษา ปัจจุบันแยกคณะ สาขาชั้นปี เพศ ภาคเรียนที่2 ปีการศึกษา 2556.** ข้อมูล ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2557 (ออนไลน์) เข้าได้ถึงจาก http://regis.rmutp.ac.th/statistics/all-students/all-students-2_56.pdf, 15 เมษายน 2557.
- มัลลิกา บุนนาค และคณะ. มปป. **ชุดการเรียนรู้ทางไกล หลักสูตรหลักการพื้นฐานการจัดการทางธุรกิจหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 จริยธรรมและจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ.** สถาบันการศึกษาทางไกล (ศูนย์การศึกษาไทยคม) สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพฯ
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2552. **พอเพียง-เพียงพอ.** (ออนไลน์) เข้าได้ถึงจาก <http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=2896>, 20 มกราคม 2557. อ้างจาก บทวิทยุรายการ “รู้ รัก ภาษาไทย” ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2552.
- วศิน อินทสระ. 2541. **พุทธจริยศาสตร์.** โรงพิมพ์ทองกวาว. กรุงเทพฯ. อ้างถึงใน กู้เกียรติ มีพร้อม. 2550. **การพัฒนากิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสหมิตรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศูรินทร์ เขต3.** การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2556. **สติ.** (ออนไลน์) เข้าได้ถึงจาก <http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AA%E0%B8%95%E0%B8%B4>, 20 กรกฎาคม 2557.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2541. “กระบวนการทัศน์ใหม่ : การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล” **วารสาร มศว.ศิลปวัฒนธรรม.** 1,3 มกราคม - เมษายน : 34-35 อ้างถึงใน ดวงพร อุทัยสุริ. 2548. **ศึกษาพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดสงขลา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ศศวรรณ เทศศรีเมือง. 2535. **การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการชี้แนะที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี.** วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศศิวิมล เมืองนาค. 2555. **การดำเนินงานของครูเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีราชา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3.** งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว. 2552. **คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย: รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์.** ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). กรุงเทพฯ.
- สมคิด บางโม. 2551. **จริยธรรมทางธุรกิจ.** ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- สมผิว ชื่นตระกูล. 2536. **ความเป็นครู (เอกสารประกอบการสอน).** คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่. (อัดสำเนา) อ้างถึงใน รัตนากร, นันทกา และรุ่งฤดี. 2551. **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน นักศึกษาโรงเรียนลำปางพณิชยการและเทคโนโลยี. โรงเรียนลำปางพณิชยการและเทคโนโลยี, ลำปาง.**
- สมพร เทพสิทธิธา. 2542. **คุณธรรมและจริยธรรม.** สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. กรุงเทพฯ. อ้างถึงใน นฤมล โอสถานุเคราะห์. มปป. **แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษาตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.** (ออนไลน์) เข้าได้ถึงจาก http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/epaper/july_dec2007/Narumol.pdf, 22 กรกฎาคม 2557.
- สารภี โชติรัตน์. 2542. **ผลของการใช้เกม ตัวแบบ และสถานการณ์จำลอง ต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนอนุบาล.** (ออนไลน์) เข้าได้ถึงจาก http://www.thaiedresearch.org/thaied/sites/all/modules/thaied/thaied-results.tpl.php?-table=thaied_results&-action=browse&-cursor=663&-skip=660&-limit=30&-mode=list&-sort=researcher+desc%2C+id+asc&-recordid=thaied_results%3Fid%3D5860, 20 เมษายน 2557.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539. **เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา.** สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552. **กรอบมาตรฐานระดับคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2552 และแนวปฏิบัติ.** สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550. **รายงานเบื้องต้น การเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย.** ห้างหุ้นส่วนจำกัดวี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น. กรุงเทพฯ.
- _____. 2553. **แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559).** สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ.
- สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. มปป. **กัตถัญญกตเวที.** (ออนไลน์) เข้าได้ถึงจาก http://www.onab.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=2969:2010-06-05-14-10-57&catid=96:2009-09-19-10-13-59&Itemid=326, 20 กุมภาพันธ์ 2557.
- สุคนธา ชินศิริ. 2554. **ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนชลราษฎรอำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี เขต 18.** การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพัตรา สุภาพ. 2541. **สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี.** โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช. กรุงเทพฯ.

- สุภาพร พิศาลบุตร. 2549. **จริยธรรมทางธุรกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 17 ฉบับปรับปรุงใหม่. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.
- สุมาลี จันทร์ชะลอ. 2541. “การศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสามารถในการคิดหาเหตุผลของนักเรียน”. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 2 (พฤศจิกายน) : 84-93. อ้างถึงใน ศศิวิมล เมืองนาค. 2555. การดำเนินงานของครูเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีราชา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุริย์พร ธรรมิกพงษ์ และคณะ. 2553. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดเพชรบูรณ์อย่างยั่งยืน. งานวิจัยงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ประจำปีงบประมาณ 2553.
- สุวิทย์ สุขหมั่น. 2546. ผลของการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพัฒนาเด็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จ.ขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สไว คุณโน. 2546. การพัฒนาแผนการสอนโดยใช้หนังสือภาพการ์ตูนสี่ประกอบการสอน เรื่อง ความอดทน ความซื่อสัตย์สุจริต และความมีสัมมาคารวะ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2. การค้นคว้าอิสระ (กศ.ม หลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- หัตยา สารสิทธิ์. 2541. ผลการใช้ชุดการสอนเพื่อพัฒนาความมีระเบียบวินัย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศึกษาศาสตร์ (การประถมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Likert, Rensis. 1967. **The Human Resources : Case and Concept**. Hart Court. Bruce B. World in Cooperated. New York. อ้างถึงใน ดวงพร อุทัยสุริ. 2548. **ศึกษาพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Warsaw, R. (1978, August). “Moral Reasoning of Children in Fourth and Sixth Grades in Two Different Education Environments” . **Dissertation Abstracts International**. 39, 5 August : 1450-1451-A. อ้างถึงใน กาญจนา อิมจีน. 2555. **การประเมินคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนบางบ่อวิทยาคม จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Yamane, Taro. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd ed. Harper & Row, Publishers, Inc., New York. อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2555. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 13. บริษัท เอสอาร์พรินติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด. นนทบุรี.